

SZÜZ MÁRIA
LELKE

IRTA
DR. VARGA JÁNOS

SZŰZ MÁRIA LELKE

IRTA:

DR. VARGA JÁNOS

BUDAPEST, 1940.

K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nihil obstat. Stephanus Dornis censor dioecesanus, Nr. 1679/1940. Imprimatur.
Albae—Regiae die 11. — a m. Junii 1940. † Ludovicus m. p. episcopus.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest, VIII., Csepregy-utca 2.

Bevezetés

Célunk nem az, hogy sokat beszéljünk. Keveset, de újat, vagy legalább is újszerűt szeretnénk nyújtani. S éppen ez teszi nehézé feladatunkat.

Másrészt nehézséget okoz maga a tárgy is. Mária lelke ugyanis csodálatosan mély: az Isten Végtelenjébe veszik. Ebbe a mérhetetlen mélységbe kell betekintenünk, amennyire gyenge emberi szem számára egyáltalán lehetséges. Mária lelkét akarjuk megismerni s ezt a megismerést, meglátást szavakba önteni. Kettős nehézség . . . Érezzük, mennyire igaza van Szent Bernátnak, mikor azt mondja: „Nincs az a dolog, miről oly boldog örömmel, de egyúttal olyan szent félelemmel beszélnék, mint a Szűzanya lelki nagyságáról.”¹ „Mert — mint folytatja — hiába próbáljuk szavakba önteni, „kifejezni azt, ami szavakkal ki nem fejezhető.”²

A Szűzanya segítségében bízva mégis kezünkbe vesszük a tollat. Győzzön a Szent Bernát féle boldog öröm és szeretet a félelem fölött. A Jótanács Anyja majd fog segíteni. Hozzá fordulunk munkánk közben az Egyház imájával: „Tégy méltóvá engem, Szent Szűz, a Te dicséretedre.”

Forrásmunka gyanánt a Szentírás mellett a Szent-

¹ Szent Bernát: In Assumpt. B. M. V., Sermo IV.

² U. o.

hagyományt vettük, mely az egyházatyák műveiben bőségesen fellelhető.³

Munkánk kifejezetten nem dogmatikus, de nem is morális jellegű; nem elmélkedés, de nem is lelkiolvasmány. Egyszerűen a Szűzanya lelki világába való kötetlen formájú elmerülés. Segítségül vesszük hozzá azonban a dogmatikát és morálist, — imát és elmélkedést.

Székesfehérvár, 1940. a Rózsafüzér Királynőjének havában.

³ Az egyházatyák és hittudósok műveiből a Szűz Máriára vonatkozó részeket megtaláljuk Bourassé: Summa Aurea c. 13 kötetes művében, mely kötetenkint 1200-1400 oldalt tartalmaz.

I. ISTEN TERVÉBEN

Az isteni Gondviselés minden lényre kiterjed. Főleg azonban a teremtés koronájára, az emberre. Az emberek közt is különös figyelemmel kíséri gyermekeinek, vagyis a megszentelő kegyelem állapotában élő lelkeknek minden lépését. Szinte előre kitervezi, ki milyen jócselekedeteket végezzen, hogy az erénynek és kegyelemnek előre meghatározott magas fokára eljusson. „A világ teremtése előtt választott ki minket, — mondja Szent Pál, — hogy szentek és szeplőtelenek legyünk . . .”¹ Ha minden lélekre áll ez az igazság, mennyivel inkább a legszentebbre, a Boldogságos Szűzre! Ő az isteni Gondviselés legdrágább tárgya, úgyszólván féltve őrzött kincse.

¹ Efez. 1, 4.

1. — ÖRÖKTŐL FOGVA

Mária élete valójában nem a világ teremtése után négy-ötezer év múlva kezdődik. Csak a mi számunkra jelenik meg az Istenanya ebben az időben. A Mindenható gondolatában öröktől fogva élt Szűz Mária képe.

Michelangelo csodálatos zsenialitásával elgondolja magának a Pietà szobrát. A gyönyörű szobor még nem valósult meg, — a művész lelkében azonban már él annak elgondolása. A márvány már csak ennek a lélekben élő képnek a megtestesítője lesz. S a szobor akkor jön létre, mikor a művész úgy érzi, hogy a lelkében megszült csodás valóságot, a Madonna képet nem képes tovább magába rejtteni, hanem napfényre kell hoznia, testbe kell öltöztetnie. A művész egész lelkét a műremek kivitelezése előtt és alatt egyesegyedül ez a gyönyörű kép tölti be; szinte szerelmes lesz elgondolásába s alkotásába.

Hasonlóképen tesz az isteni Művész is, a zsenik Alkotója, minden tehetség Ösforrása. Elgondolja magában a drága képet, a Szűzanya lelkét. Ez az elgondolás Istennél nem időben megy végbe; ez a kép nem lassankint alakul ki Benne; öröktől fogva él, mert Isten változatlan: Nála „új” nincsen. Öröktől fogva megalkotja magának a Szűzanya képét s szinte szerelmes lesz bele; a Fény a fénybe, a Tisztaság a tisztaságba, a Kegyelemforrás a kegyelemmel teljesbe. S mikor eljön az idők teljessége, létet ad a legcsodálatosabb képnek, a legzseniálisabb elgondolásnak.

Halljuk, mit mond a Szentírás a Szűzanyáról, erről az Isten elgondolásában öröktől fogva élő Képről.

„Az Úr birt engem utai kezdetén, mielőtt valamit teremfett a kezdetől.

Öröktől fogva elrendeltettem és régóta, mielőtt a föld lett.

Még nem voltak a mélységek és én már fogantattam; még a vizek kútforrásai ki nem fakadtak;

Még a hegyek nagy tömegben meg nem állapodtak; a halmok előtt születtem én.

Még a földet nem teremtette, és a folyóvizeket és a földkerekség sarkait.

Mikor az eget készíté, jelen voltam: mikor bizonyos törvénnyel kerítést vont a mélységek körül, mikor az eget ott fent megerősíté és megmérte a vizek kútait,

mikor a tengernek kimérte határát, és törvényt adott a vizeknek, hogy át ne menjenek határaikon; mikor a földnek alapokat vetett;

*ővele voltam, mindeneket elrendezvén . . .*²

Csodás erejű leírás ez; látszik, hogy Isten a Szerzője.

Tehát a Szűz öröktől fogva élt az Úristen tervében. A teremtés előtt. Kezdetül. Az isteni Zseni lelkében öröktől fogva „elrendeltetett.” Vele együtt volt a teremtés-kor s szinte Vele együtt munkálkodott azon.

Ugyanerről tanúskodik a Szentírás másik szakasza is.

„Én a Fölségesnek szájából származtam, elsőszülött vagyok minden teremtmény előtt.

Én cselekedtem, hogy az égen elfogyhatatlan világosság támadott, és mint köddel befödöztem az egész földet.

Lakásom a magasban és királyi székem a felhők oszlopain.

Az ég kerekességét egyedül kerültem meg és az örvény mélységét áthatottam, a tenger habjain jártam, és az egész földön állottam és minden nép között és minden nemzet között elsőségem vala;

minden nagy és kicsiny szívét legyőztem erőmmel és mindezekben nyugodalmat kerestem, és az Úr örökségében lett maradásom.

Akkor parancsola és monda nekem a mindenek Teremtője, és aki teremtett engem, megnyugovék hajlékomban,

és monda nekem: Jákobban lakjál és Izraelben birj örökséget és választottaim között verjél gyökeret.

² Példabeszédek k., 8, 22—30. — Az Egyház és a Szent-
atyák a Boldogságos Szűzre is alkalmazzák e sorokat, melyek első-
sorban az isteni Ígére vonatkoznak.

*Kezdetből és az idők előtt teremtettem és mind az örökkévalóságig meg nem szűnök: és a szent lakhelyen szolgáltam előtte.*³

Tehát az isteni Művész elméjében ez a csodálatos elgondolás öröktől fogva él; minden idők előtt; kezdetből . . .

Mária „története” tehát az örökkévalóságba nyúlik . . .⁴ Ebből a tényből kifolyólag kettős alakban fogalmazhatunk meg egy kérdést. Mielőtt Mária lelkébe tekinténk, a kérdést így kell megfogalmaznunk: Milyen lehet az a lélek, melyről maga az Isten jelzi — a Szentírás szavai és az Egyház magyarázata által, — hogy a Mindenható tervében öröktől fogva él!? . . . Ha pedig már egy kissé megismertük Mária lelkét s e megismerés folytán sejteni kezdjük, milyen ő igazában, a kérdés így alakul: Csoda-e, hogy ilyen lélek öröktől fogva él Isten elgondolásában?! . . .

Mária Krisztussal együtt a megváltás középpontjában áll.

2. — ELSŐ ECSETVONÁSOK

Az isteni Művész tovább megy. Nem elégszik meg azzal, hogy elméjében megszületett a legcsodálatosabb kép: kezdi azt kifejezésre juttatni. A kép első kifejezésül egy-egy ecsetvonás szolgál.

Az egész Szentírás *tele van* ilyen ecsetvonásokkal. Képek, hasonlatok, szavak, kifejezések ezek, melyekkel

³ Jézus, Sirák fiának k., 24, 5—14. — Az Örök Bölcsesség-ről szóló sorokat az Egyház szintén a Boldogságos Szűzre is alkalmazza. S méltán, hisz erre már maga a Szentírás ad indítást főleg e szavakkal: „ . . . aki *teremtett engem, megnyugovék hajlékom-ban* . . . Kezdetből és idők előtt *teremtettem* . . . ”

⁴ Isten minden lelket öröktől fogva elgondolt, nemcsak a Szűzanya lelkét. Csakhogy más lelkekre nem utal a Szentírás által. Ezzel — emberileg szólva — úgy cselekszik, mintha azt akarná mondani, hogy egyedül a Szűzanya lelke az, mely Őt öröktől fogva foglalkoztatta, mely értelmében és akaratában öröktől fogva helyet kapott.

Isten a Szűzanya lelki szépségét akarja számunkra némileg érzékeltetni, egy-egy oldalról bemutatni. Már jó előre rá akar mutatni hasonlatokkal és képekkel arra, milyen lesz egykor a fölséges valóság. Látszik, hogy a Művész lelke el van telve Mária lelki szépségével, nagyságával. Szinte nem tudja kivárni, hogy megalkossa ezt a királyi, sőt isteni szépségű lelket; mielőtt ezt tenné, addig is folyton rá gondol, sokkal inkább, mint millió és millió másra, s a világ kezdetétől eltelt évezredek írása tele van képekkel, hasonlatokkal, melyek Máriára, a jövőbeni Istenanyára utalnak és kifejezésre juttatják, hogy ez az egy egészen megnyerte Alkotója tetszését. Ha a szentírási történet voltaképpen másról szól is, lépten-nyomon Mária képe tűnik elő a szereplő képekben és hasonlatokban, hol világosabban, hol rejtettebben. Ha a Művész másról beszél is, képzelete folyton remekművén jár.

Hogy megértsük, mit jelentenek e szavak, legyen elég megemlíteni, hogy Bourassé fent idézett művében közel 1300 oldalon át⁵ foglalkozik azoknak a képeknek, hasonlatoknak és kifejezéseknek felsorolásával s az egyházatyáknál található rövid magyarázat hozzáfűzésével, melyek a Szentírásban a Szűzanyára vonatkoznak.

Lehetetlen, hogy valamennyi képet egyenként csak egy szóval is megemlítsük. Csupán egyet-kettőt ragadjunk ki közülük példa gyanánt.

A Szűzanya előképe *Noé bárkája*. A bárka megmentette az embereket a testi haláltól; a Szűzanya megmenti őket a megváltásban való közreműködése által a lelki haláltól.

Olyan lesz a Szűz, mint *Mózes csipkebokra*: isteni Tűz borította lángba a csipkebokrot, mégis épségben maradt; isteni Tűz fog égni a Szűzben is az Íge megtestesülésekor, mégis épségben marad szűzi érintetlensége.

Ószövetségi frigyszekrényhez hasonlít ő: a frigyszekrényt betölti az ott jelenlevő Isten fölsége; Máriá-

⁵ Bourassé, i. m., IX. k. 857—1512, és X. k. 9—595. oldal.

ban is az Istenség egész teljessége lakozik majd, mikor Fiát méhében hordozza.

Jákob létrája Mária: az eget összeköti a földdel; rajta, általa jutunk az égbe, az Isten trónusa elé.

Izaiás róla ír: „Az Úr maga ad jelt nektek: Ime egy Szűz méhében fogan és fiat szül és neve Emmánuelnek fog hivatni.”⁶ Majd így folytatja: „És vessző sarjad Jessze törzsökéből és virág, növekedik az ő gyökeréből és megnyugszik rajta az Úr lelke, a bölcsesség és értelem lelke, a tanács és erősség lelke, a tudomány és ájtatosság lelke, és az Úr félelmének lelke betölti őt.”⁷ Mária a Szűz; ő Jessze törzse, a fa gyökere.

Ezekiel zárt kapuhoz hasonlítja Máriát, ki szűz lesz foganása és szülése előtt, alatt és után. Isten a templom keleti kapujához vezeti a prófétát egy látomás alkalmával s e szavakkal mutat a kapura: „Ez a kapu zárva leszen és nem nyittatik fel és azon senki sem megyen át, mert Izrael Ura Istene ment be rajta és ezért zárva leszen a fejedelemnek. Maga a fejedelem ül abban . . .”⁸

Más szentírási helyek a Szűzanya képét a következő vonásokkal festik: Áron vesszeje, Gedeon gypja, Isten temploma, fekvőhely, jegyes, leány, nővér, anya, manna, Isten országa, nap, hold, hajnalcsillag, kert, forrás, lilium, Igéretföldje, szőlő, paradicsom, pálma, cédrus, ciprus, platán, rózsa, galamb, gyöngy, torony, olaj, bor, balzsam, mirha, tömjén, nárdus — és még ezer más.

Bourassé 40 oldalon keresztül sorolja fel azoknak a szentírási helyeknek kezdő mondatait, melyeket a Szentatyák Szűz Máriára vonatkoztatnak.⁹

Róla, az Örök Szeretet szerelmének legtisztább tárgyáról szól a Szentlélek költészetének remekműve,

⁶ Izaiás, 7, 14.

⁷ Izaiás, 11, 1—3.

⁸ Ezekiel, 44, 2—3.

⁹ Bourassé, i. m., XIII. k. 965—1004.

a legszebb szerelmi dal, az Enekek Éneke is teljes egészében.¹⁰ Erre később még rátérünk.

3. — KÖZELEBB A MEGVALÓSULÁSHOZ

Az isteni Művész hasonlatokon kívül élő személyekkel is kifejezésre juttatja, milyennek gondolta el remekművét, — milyen lesz egykor Mária lelke.

Ezek között a személyek között Éva az első, kit Isten arra jelölt ki, hogy a Szűznek előképe legyen. Éva meg is felelt egy darabig feladatának. A bűnbeesés után azonban elvesztette ezt a fenséges megbízást s átadta az Ószövetség más nagy női alakjainak.

α) Éva és Mária

Magasztosan szép képet nyerünk Mária lelkéről, ha Éva szépségére tekintünk s benne Mária jövőendő szépségét látjuk.

Nézzük, mik azok az értékek Évában, melyek által a Szűzanya előképe lett.

Éva közvetlenül Isten kezealkotása, remekműve. Lélekben s testben egyaránt. Nem embertől született: Isten alkotta őt.

Máriát is Isten alkotta, alakította, formálta igazán „saját képére és hasonlatosságára“, jobban, mint Évát. Ő tervezte a Szűz lelkét-testét, ő teremtetten közvetlenül ezt a leggyönyörűbb lelket, — s bár a test, melyből az Ige testté lön, embertől született, — mégis Isten

¹⁰ Az Enekek Éneke tulajdonképen Krisztusnak, az isteni Jegyesnek az Egyház iránt való szeretetéről szól. Csakhogy Mária az, akit Krisztus jobban szeret, mint az összes többi teremtményt együttvéve, — tehát jobban, mint Mária nélkül az összes szenteket, az egész Egyházat. Az Egyház különben is az Enekek Énekének sok helyét úgy értelmezi, hogy az egyenesen és közvetlenül Szűz Máriára vonatkozik. Méltán mondhatjuk tehát, hogy az Enekek Éneke az isteni Jegyesnek és Máriának egymás iránt való szeretetét zengi.

különös gondoskodással alkotta, formálta Mária testét is kezdetől fogva a Szentlélek templomává.

Éva az első az összes emberek közt — Ádámot kivéve.

Mária is az első lesz minden teremtmény között egyedül azt kivéve, kinek előképe Ádám. Ez a valaki — Krisztus. „Minden nemzet között elsőségem vala,”¹¹ — mondja Máriáról a Szentírás.

Éva a legszebb az asszonyok között. Szép lélekben-testben egyaránt. Lelke létének első pillanatától fogva a megszentelő kegyelem fényében tündököl, mintha angyali jelenség volna. Ő is „szeplőtelenül fogantatott”, mikor az Úr megalkotta. A test is Isten kezének remekműve: sokkal inkább Isten csodás alkotása, mint a leggyönyörűbb virágszál.

Mária is ilyen lesz. Szeplőtelenül fogantatott: angyali jelenség. Egyedülálló az egész világon. Teste Isten temploma lesz, ezért a legékeesebb, Isten csodálatos szépségeinek gazdagságával pazarul felékesítve. Isten maga fog benne lakozni: a testté lett Ige.

Éva az összes élőkné anyja. „És hívá Ádám az ő felesége nevét Évának, — mondja az Írás — azért, mert anyja minden élőkné.”¹²

Mária is az összes élők anyjává lesz. Átala nyernek életet, igaz, természetfölötti, isteni életet a világ összes népei.

Sejtetni engedi tehát az Úr Mária kiválóságát, szépségét, mikor előképébe, Évába olyan sok ajándékot helyez pazar bőkezűséggel.

De talán még inkább megmutatja Isten Mária nagyságát Éva tragédiája által. A bűnbeesésig Éva és Mária útja egy: az Isten útja; az élet és szépség ösvénye. Itt aztán szétválik a kettő. Évát a sátán útja lesz, hogy sötéttségével is rávilágítson Mária isteni útjának fényére.

Olvassuk el a Genezis harmadik fejezetét, mely igazán az ember tragédiája, s látni fogjuk, mint tér

¹¹ Jézus, Sirák fiának k., 24, 10.

¹² Gen. 3, 20.

el Éva Máriától, milyen óriási a szakadék a kettőnek útja közt.

Éva a csábító angyalra hallgat s hisz szavának.

Mária a megváltást hirdető angyalt hallgatja s neki hisz.

Éva hiszékenysége által romlást okoz magának s másnak.

Mária hitével mérhetetlen javára szolgál az egész emberiségnek.

Éva fülébe a sátánnak halálthozó ígéje hatol.

Máriáéban az Élet Igéje talál szállást magának.

Éva fájdalmat fogan; fájdalommal szül; gyilkost hoz a világra Kain személyében.

Mária örömet fogan; örömben szül s az élet Alkotóját, Krisztust hozza világra.

Éva bűnnel teljes és átkozott.

Mária kegyelemmel teljes és áldott az asszonyok között.

Éva bűnt hagy Ádámon keresztül utódaira.

Mária öröksége Krisztus által a kegyelem és megigazulás.

Éva sebet ejt; a seb halált okoz.

Mária gyógyít és életre támaszt.

Éva engedetlen, hűtlen.

Mária engedelmes, hűséges.

Éva sír, gyászol, jajveszékel, látván, mit tett.

Mária örül és örvendezik, Magnificat-ot énekel.

Ó, mivé lett Éva, a legelső asszony, Mária előképe!

De istenien fönséges mellette Mária alakja!

b) Más ószövetségi asszonyok és Mária

Éva bűnbeesett. Az élő előkép szétfoszlott. A Pietà gipszmintája darabokra zúzódtott.

Az isteni Művész új képmásokat állított az első helyébe. Nagy, nemes, csodálatos lelkű ószövetségi asszonyokat: Sárát, Rebekát, Rákelt, Liát, Deborrát, Juditot, Esztert.

Mindegyikben más és más gyönyörű vonást valósít meg a Művész keze a jövő remekművéből. Egyik-

ben a hitet, másokban a hűséget; ebben a bölcseséget, abban a szépséget; itt a prófétai adományt, amott a szeretetreméltóságot.

Ha ilyenek az előképek, — oly magasztosak, főnlegesek, hogy elismeréssel szól róluk az Írás — milyen lesz a remekmű?! Milyen lesz annak a hite, aki „boldog, mert hitt”,¹³ annak a szépsége, aki „szebb a napnál és a csillagok minden rendénél; a világosságához hasonlítva is előbb áll”.¹⁴ Milyen lesz annak a szeretetreméltósága, aki „Isten számára szeretetreméltó”,¹⁵ annak a bölcsesége, aki a „bölcsesség háza”?¹⁶

Mária ószövetségi előképei közül Judítot és Esztert nem elég egyszerűen megemlíteni; róluk bővebben kell tárgyalni. Ők már ugyanis közelebb állanak a megváltás kezdetéhez, Mária születéséhez, s úgy látszik, az isteni Művész ezért akarta bennük sokkal pompásabban kifejezésre juttatni Mária lelkének szépségét: több és magasztosabb erénnyel ruházta fel őket.

Judit „igen ékes tekintetű” volt;¹⁷ Mikor azonban Holoferneshez ment, „még az Úr is szépséget adott neki . . . úgy, hogy hasonlíthatatlan szépségűnek látszott mindenek szemei előtt”.¹⁸ Ami pedig erényeit illeti: „igen félté az Urat”.¹⁹ Alázatos volt s a népet is alázatosságra buzdította. Bízott Istenben. A nép azért esdekelt hozzá szorongattatásában: „Most tehát imádkozzál érettünk, mivel szent és istenfélő asszony vagy.”²⁰ S ő buzgón imádkozott népéért.²¹ „Irgalmasságodban bízom (Uram)”²² . . . a te neved emléke lesz, ha egy

¹³ Lk. 1, 45.

¹⁴ Bölcs., 7, 29.

¹⁵ L. Bourassé, i. m. III. 1151.

¹⁶ Példabesz., 9, 1.

¹⁷ Judit k., 8, 7.

¹⁸ 10, 4.

¹⁹ 8, 8.

²⁰ 8, 29.

²¹ L. 9. fej.

²² 9, 17.

asszony keze ejti el (Holofernest)²³ . . . Az alázatosak és szelídek könyörgése tetszett neked mindenkor.”²⁴

A győzelem után Oziás fejedelem így magasztalta Juditot: „Áldott vagy te . . . minden asszony fölött a földön . . . ma a te nevedet úgy felmagasztalta (az Úr), hogy el nem távozik dicséreted az emberek szájától, kik megemlékeznek az Úr erejéről mindörökké . . .”²⁵ A nép pedig így áldotta őt: Te Jeruzsálem dicsősége, te Izrael öröme, te népünk tisztessége vagy; mert férfiasan cselekedtél és szíved megerősödött, minthogy szeretted a tisztaságot . . . azért az Úr keze is megerősített téged és azért áldott leszel mindörökké.

És mondá az egész nép: „Úgy legyen!”²⁶ S Judit mit válaszolt erre? Hálaéneket zengett az Úrnak . . .

Nem nehéz Juditban ráismerni az eljövendő Szüzre. Judit már mesteri előkép. Rámutat arra, kinek az Úr ezerszer nagyobb szépséget fog adni; ki igazán hasonlíthatatlanul szebb lesz mindenkinél. Utal arra, aki félni fogja az Urat, mérhetetlenül alázatos lesz s szóval és példával alázatosságra fog buzdítani mindenkit. Szépen jelképezi Judit Máriának Istenbe vetett végtelen bizalmát is. Továbbá Máriát is kérni fogja az egész nép, — Isten választott népe: „Imádkozzál érettünk most . . .” És ő fog imádkozni a népért. S Isten meghallgatja imáját, — „megtekinti szolgálojának alázatosságát” . . .

Mária is áldott lesz az asszonyok között. Nevét felmagasztalja az Úr. Dicsérete el nem távozik soha az emberek szájából. És az egész nép ráfeleli: ámen! . . . úgy legyen.

És Mária mit fog válaszolni? Szívét Isten iránt való hálaérzet fogja betölteni s ajkán megcsendül az ének: „Magasztalja az én lelkem az Urat . . .”

Eszter hasonlóképen mutat rá a jövőre Isten-anyára. Szépsége és kedvessége által megnyeri Assue-

²³ Judit k., 9, 15.

²⁴ 9, 16.

²⁵ 23, 25.

²⁶ 15, 10—12.

rus király tetszését s királyné lesz belőle. Hatalmát arra használja, hogy népét megszabadítsa a halálból. — „Ígen gyönyörű vala, — mondja az Írás²⁷ — és hihetetlen szépségű, mindenek szemében kedvesnek és szeretetreméltónak látszott. És a király megszereté őt . . . és kedvet és kegyességet találta előtte minden asszonyok fölött és a királyi koronát fejére tévé . . . és királynévá emelé őt.” Erre Eszter így könyörög a királyhoz: Ha kedvet találtam előtted, ó király, és ha neked tetszik, hagyd meg . . . népemet, melyért esedezem.²⁸ Kérését teljesíti a király.

Máriát jelképezi az Úr Eszter által. Mária is hihetetlen szépségű, isteni fényben tündököl, szebb az angyalok legszebbjeinél, malaszttal teljes s ezáltal megnyeri a leghatalmasabb király tetszését. A király koronát tesz fejére s az ég és föld uralkodó asszonyává teszi őt. Mária arra használja fel hatalmát, hogy könyöröggjön népe életéért s boldogságáért. A király meghallgatja Mária kérését, ki „kedvet talált Istennél” . . .

Mikor a Szűz előképeiről olvasunk, szinte elbűvölnek bennünket ezek a fönséges ószövetségi nőalakok. De csak azért, mert Máriát, az igazi Szépséget nem ismerjük. Mi egy Judit és Eszter és a többi mind, mind, Máriához képest? . . . Árnyék a fényhez; homály a napvilághoz; sötétben elrejtett gyémánt a tüzes napfényben szikrázó briliánshoz; sűrű fátyollal fedett arc a színről-színre megjelenő valósághoz. De nem csoda, hisz a Művész még nem akarta a valóságot adni, hanem csak egy-két ecsetvonást a lelkében élő s megvalósulásra váró remekműből. Majd eljön az idők teljessége, mikor a világba helyezi csodás alkotását. Most ezeknek az ecsetvonásoknak összesége együttvéve sem közelíti meg az eljövendő Istenanya lelkének igazi képét.

Milyen is lehet hát az, akit az Úr kiválasztott? . . .

²⁷ Eszter k., 2, 15, 17.

²⁸ 7, 3.

4. — MINDEN MÁRIÁÉRT

Mikor rövid pár szóban emberi gyarlóságunk szerint rámutatunk arra, hogy a jó Isten teljesen el van telve Mária lelkének szépségével, ez a Máriával való „telítettség” lépten-nyomon kifejezésre jut a Szentírásban, — hisz annak szinte minden lapja rejtve, vagy világosan Máriára utal, — s mikor látjuk, milyen csodálatos szeretettel és gondoskodással veszi körül az Isten öröktől fogva az eljövendő Istenanyát, el kell ismernünk, hogy a Teremtő a Szentírást és az egész világot bizonyos értelemben valóban Máriáért alkotta.

Szent Ágoston tömören így fejezi ki ezt az igazságot: „És, hogy röviden befejezzem, róla, érette, miatta készült az egész Szentírás; miatta lett a világ, ő az Isten kegyelmével teljes, általa nyert az ember megváltást, általa lett az Isten Igéje testté, az Isten alázattossá, az ember fölségessé.”

Igen, minden Máriáért lett, mert ő meg Jézusért lett; minden Máriáé, mert ő meg Jézusé . . .

II. A FÖLDÖN

Mária életének egy célja, egy értelme van: Isten-szolgálat. Ez más szentek életének főfeladata is, de egyiké sem olyan mértékben, mint Máriáé. Ő egészen Krisztusért van a földön. Azért, hogy szolgálja a testté lett Igét: „Ime az Úr szolgálóleánya . . .” Hogy életével betakarja, szeretetével melengesse Jézus földi életét. Olyan Mária élete, mint a nyári napfény: pirkadatból, napsütésből és leáldozásból áll.¹ A pirkadat mintegy előkészíti a napkeltét, a leáldozás felfogja a nap utolsó sugarait, a nappal pedig egybeolvad az égítést ragyogásával. Mária is előkészíti életének első szakában — az angyali üdvözlétig — Krisztus eljövetelét szent élettől és buzgó imával: „Harmatozzatok egek onnét felülről . . .” Mikor pedig az Ige testté lőn, szeretetével melengeti Jézusát egész addig a pillanatig, míg e feladata befejezést nem nyer a kereszten függő Krisztus szavainak erejénél fogva: „Ime, a te Anyád . . .” Mária élete ettől kezdve Krisztus életének mintegy utóhangja, fölséges epilógusa.

¹ Mintha erre célozna az Énekek Éneke is, mikor Mária életét hajnalhoz, naphoz és holdhoz hasonlítja. — „Kicsoda ez, aki eléjő, mint a felkelő hajnal, szép, mint a hold, választott, mint a nap? . . .” (6, 9).

SZÜRKE SZÁMOK

Mária életének rövid történetét adjuk e fejezet alatt. Vannak adatok, melyekben a hagyomány meg-
egyezik, viszont vannak olyanok is, melyekben az
Egyházatyák följegyzései eltérnek Mária életét illetőleg.
Célunk nem az, hogy a vitás kérdéseket boncolgassuk,
esetleg azokat eldöntsük, hanem hogy az olvasó számára
a hagyomány legvalószínűbb, legmegalapozottabb adatait
röviden vázoljuk.² Ezek a történeti számok nagyban
hozzájárulnak ahhoz, hogy Mária életét jobban meg-
értsük, hogy azzal jobban tisztába jöjjünk.

Szürke számoknak nevezzük ezeket az adatokat.
Mint történeti dátumok valóban azok is. Csakhogyminden
emberi elképzelést meghaladó fölséges élet rejlik mögöt-
tük úgy, mint briliáns az egyszerű tokban. Mint a szen-
tek isteni fényben tündöklő lelke az igénytelen testben.

A Boldogságos Szűz szülei a hagyomány szerint
Joakim és Anna voltak. Joakim neve körülbelül így
fordítható magyarrá: az Úr Előkészítése; Annáé pedig:
Kegyelem.

Mint az Egyházatyák tanítják, Máriának Anna
által való foganása nem rendkívüli módon történt, mert
akkor Mária, — ki a Szentlélek ereje által fogant, —
nem lenne nagyobb édesanyjánál, Annánál; ez pedig
nyilván helytelen feltevés.

Joakim és Anna — minthogy sokáig nem volt
gyermekük — úgy gondolták, hogy a jó Isten már
nem is áldja meg házasságukat gyermekkel. Ugyanaz
az eset állt fenn náluk is, mint Keresztelő Szent János
szüleinél, Zakariásnál és Erzsébetnél. A szentéletű szülők
imáját Isten végre is meghallgatta s megjutalmazta őket
egy gyermekkel: Máriával, a jövődő Istenanyával. „Ó,
Annának boldog méhe, mely egeket felülmúló élő
mennyországot fogantál!” — magasztalják az Egyház-
atyák a boldog édesanyát, Annát.³ Azt pedig maga a
Szent Szűz nyilatkoztatta ki Szent Brigittának, hogy ő

² L. Bourassé, I. 3—1360. és II. 9—340. oldal.

³ L. Damascenus. Orat. 1., in Nat. B. M.

— mint az evangélista mondja — „nem a test ösztő-
néből, sem a férfi akaratából, hanem az Istentől született.”⁴
Más szóval: a szülők tiszta „istenszeretetéből; az érzékek
gyönyöre bennük ugyanis nem élt”.⁵ A hittudósok méltá-
nyosnak tartják a Szűzanyának ilyenén való fogantatását
annál is inkább, mert Mária szűzi véréből vette testét a
testté lett Ige.

Ami pedig a Szűzanya lelkét illeti, mint később
látni fogjuk, Mária lelke szeplőtelen, vagyis az áteredő
büntől mentes volt létének első pillanatától. Ez az
igazság egyébként hittétel is.

Az egyházatyák úgy vélekednek, hogy Szűz Mária
őrzőangyala ugyanaz volt, aki az Ige megtestesülését
hírül vitte neki, vagyis Gábor főangyal.⁶

„Mintegy két oroszlán volt a Szűz védelmére
rendelve: Gábor főangyal és Szent János evangélista,
kik közül az egyik a Szűz jobbján, a másik pedig
balján állott.”⁷

A Szűzanya szülővárosául egyesek Jeruzsálemet,
mások Betlehemet tartják; legvalószínűbb azonban,
hogy a Boldogságos Szűz Názaretben született.⁸ Joakim,
a Szűz atya is názereti volt.

Mária Dávid király családjából származott, tehát
királyi hercegnő volt. Más oldalról viszont ősei közt
papokat, sőt főpapokat is találunk. Mária édesanyja,
Anna ugyanis Nathan betlehemi papnak volt leánya;

⁴ Ján. 1, 13.

⁵ S. Brigitta, *Revelationes*, lib. I. cap. 9. — Egyébként ezen
nincs mit csodálnunk. Hisz ma is számtalan esetben tapasztaljuk,
hogy minél közelebb áll valaki az Úristenhez, annál kevésbbé testi,
annál kisebb benne az érzékiségre való hajlam. Ezért legjobb
ellenszere, „orvossága” az érzékiségnek az Úr Jézussal való gyakori
egyesülés a szentáldozásban. — Joakimnak és Annának nem állt még
rendelkezésére az Úr szent Testével és Vérével való táplálkozás,
lélekben — a kegyelem által — azonban bizonyára a legszorosabb
Istenközelséget élvezték. Ezért uralkodott bennük teljesen a lélek
a test felett.

⁶ L. Ambrus, Ildefonz, Damiáni Péter, Bernát, stb. műveit.

⁷ Így Damiáni szent Péter: *Oratio de vita et dormitione*
Deiparae.

⁸ Bourassé, I. 125 s. köv.

Erzsébet férje, Zakariás, Mária vérrokona szintén pap volt és Abiasig vezette vissza őseit, ki Dávid király korában főpapi méltóságot viselt.⁹ Krisztus, a Király és Örök Főpap tehát királyi és papi ősektől származott test szerint.

Mária születésének idejét a Chronicon Paschale így írja le: „A 190-ik olimpiai játékok idejében, Domitianus és Aenobardus konzulsága alatt, szeptember 8-án, hétfőn született az Istenanya Joakimtól és Annától.¹⁰ Ez az év „a világ kezdetétől a 4072-ik, Dávid uralkodásától az 1152-ik, Dániel 63-ik hetének negyedik éve, Heródesnek, a zsidók királyának uralkodásától számított, 17-ik . . . a Város alapításától a 717-ik Augustus császárságának pedig 14-ik éve volt.”¹¹

Amint egykor az ószövetségi Anna imáját meghallgatta az Úr s gyermeket adott neki Sámuel próféta személyében, kit édesanyja hálából az Úr szolgálatára szentelt, — úgy szentelte Máriát is Anna hálából az Úr szolgálatára s elvitte őt hároméves korában a templomba, hogy ott a papok őrizetére bízza. A templommal kapcsolatos volt az az épület, hol a templomszolgálatra szánt szűzek nevelkedtek. Ez bizonyos értelemben ószövetségi zárda volt. A leányok kézimunkával, háziteendők végzésével, imával s a Szentírás tanulmányozásával töltötték idejüket. Mária tehát nagyon jól ismerte a Szentírást, elsősorban bizonyára a Megváltó eljövetelére vonatkozó jóvendöléseket. Tudta, hogy a Megváltó szűztől fog születni Betlehemben. „Forgasd, Mária, a próféták írásait, — mondja Szent Ágoston; — hogy is lehetne számodra elrejtve a szent könyvek tudása, ki a próféták Beteljesedését fogod szülni. Gondolj a Szűzre, kiről Izaiás próféta könyvében olvastál, s örülj, hogy megérdemelted, hogy te légy ez a Szűz. Te vagy a Szűz, kiről a próféta szól; te fogansz méhedben nem férfiútól, hanem a Szentlélektől, gyermeket hordo-

⁹ Bourassé, VII. 824.

¹⁰ U. o. I. 210. s. köv.

¹¹ U. o. II. 698. s. köv.

zol méhedben és sértetlen maradsz; fiat szülsz s szűzeségeden nem esik csorba.”¹²

A Szentatyák véleménye szerint a Boldogságos Szent Szűz a templomszolgálat évei alatt örök szűzségi fogadalmat tett¹³. Mikor felserdült s a templomszolgálatot az előírás szerint be kellett fejeznie, előjárói a szokásnak megfelelően eljegyezték őt. Mária jegyese József lett. Mária, kit a Szentlélek csodálatosan vezetett, beleegyezett az Úr intézkedésébe s egészen a jó Istenre bízta magát. Názeretbe költözködött édesatyja hazába, míg József el nem jön érte Betlehemből, hogy az eljegyzés után bizonyos idő elteltével feleségül vegye és saját házába vezesse Máriát. Közben Mária Istenanyává lett; Erzsébet látogatásából hazatért, s József az angyal intésére vette őt magához hitvestársul. Az isteni Gondviselés műve volt minden.

Ezután Augusztus császár rendeletének teljesítése céljából Mária és József Betlehembe megy, hogy az összeírásnak eleget tegyen. Szent Athanáz szerint nem annyira Mária hordozza Jézust, mint inkább Jézus Máriát. Az Istenanya boldogan szüli gyermekét, — mint az Egyházatyák szokták mondani — fájdalommaink Orvosát, fájdalom nélkül, örömben.

Halljuk, mit mond a Római Martyrologium Jézus születéséről.

„A világ teremtésétől kezdve, mikor kezdetben teremté Isten az eget és a földet, az 5199-ik évben; a vizözöntől pedig a 2957-ik évben; Ábrahám születésétől a 2015-ik évben; Mózesről és Izraelnek Egyiptomból való kijövetelétől az 1510-ik évben; Dávid királlyá való felkenésétől az 1032-ik évben; a 65-ik hétben Dániel jövendölése szerint; az olimpiai játékok 194-ik évében, Róma alapításától a 752-ik évben, Augusztus Oktaviánus császár uralkodásának 42-ik évében, — mikor az egész világon béke uralkodott, — a világ VI. korszakában, Jézus Krisztus, örök

¹² Sermo 119. de temp.

¹³ Bourassé, I. 305. s. köv.; így Szent Ágoston, Nisszéni Szent Gergely, Béda, Szent Anzelm és mások.

Isten és örök Atyának Fia, a világot meg akarván szentelni kegyes eljövetelével, a Szentlélektől fogantatván s fogantatása után 9 hónap elteltével a júdeai Betlehemben Szűz Máriától megszületik, Emberré lévén. A mi Urunk Jézus Krisztusnak születése (van ma) test szerint.“

József nyolc nap múlva, január elsején Jézus nevet ad a gyermeknek. Erre következik a bölcsek látogatása január 6-án. Majd bemutatják Jézust a templomban az Úrnak február 2-án. Ezután menekül a Szent Család Egyiptomba, Keresztelő Szent János szülőfaluján, Hebronon át, s 12—14 napi út után letelepszik Kairó közelében.

A visszatérés után a Szent Család Názáretben telepedik le. Ott él Jézus 30 éves koráig. Közben — Jézus 28 éves korában — Szent József meghal. Mária követi Jézust apostoli útjain, mikor csak teheti. Vele van utolsó óráiban is a Golgotán. A mennybemenetel után Mária Jeruzsálemben tartózkodik rövid megszakítással, mikor is János apostollal Efezusba megy. Krisztus születése után 58-ban földi tartózkodási helyét felcseréli az örök hazával.

A Szent Szűz életének főbb eseményeit a következő történeti évszámokban adjuk.

Mária életévei:	Jézus életévei:	Események:	Olimpiai játékok évei:	Róma alapításának utáni évek:
—	—	Szűz Mária szeplőtelen fogantatása.	190, 3.	737.
—	—	Szűz Mária születése.	190, 4.	738.
3—14.	—	A templomszolgálat évei.	191, 3—194, 2.	741—752.
14.	—	{ Szűz Mária eljegyzése Szent Józseffel. Szűz Mária Isten Anyjává lesz. Jézus születése. }	194, 2.	752.
15—21.	1—7.	Egyiptomban. Jézus 12 éves korában a templomban.	194, 3—196, 2.	753—759.
27.	13.		197, 3.	765.

Mária élet- életévei:	Jézus élet- évei:	Események:	Olimpiai játé- kok évei:	Róma alapítá- sa utáni évek:
42.	28.	Szent József halála.	201, 2.	780.
44.	30.	Jézus búcsúzik Édesanyjától.	201, 4.	782.
45.	31.	Kánai menyegző.	202, 1.	783.
48.	34.	<i>Keresztáldozat.</i>	202, 4.	786.
49—72.	35—58.	Jeruzsálemben töl- tött évek.	203, 1—208, 4.	787—810.
57.	43.	Efezusban töltött év.	205, 1.	795.
64.	50.	Jeruzsálemi zsinat. <i>Szűz Mária halála és mennybemene- tele.</i>	206, 4.	802.
72.	58.		208, 4.	810.

A SZÉP ISTENANYA

Mária életét belehelyeztük a történelembe. Mielőtt lelkivilágát, erényeit szemlélnők, vessünk egy tekintetet a szépséges Szűz arcára, arra a külső szépségre, mely a belsőt, a kegyelem fényében tündöklő lelket rejtí maga mögött, mely annak ragyogását engedi sejtetni.

A testi szépség is tökéletesség; az is Isten ajándéka. Egész biztosra vehetjük tehát, hogy az Istenanya ebben is a legelső volt. Az Úr Jézus a legszebb édesanyát választotta magának. A Szentlélek a legszebb jegyest. — „Ó Máriának kis világa, — mondja Szent Mechtildis — melyre Isten több gondot fordított, mint az egész világmindenségre“!¹⁴

Ő az, aki „egészen szép“, — mint az Írás mondja.

Ő az, akiről elmondhatnók azt, amit Szent Pál a mennyország pompájáról: „Szem nem látta . . .“

Ő az, akit Rafaello ecsetje, Michelangelo vésője nem tud érzékeltetni. A legszebbet adják a művészek, ami tőlük telik, mikor Máriát akarják ábrázolni; csak-hogy a legszebb műremek is messze van a valóságtól.

Akinék a Szűzanya megjelent, nem volt képes szavakba önteni szépségét. Mária szépségére nincs szó, nincs kifejezés.

¹⁴ Lib. III. Revel., cap. 32.

Halljuk azonban az Egyház nagyjait.

„Ha valaki az Istenanya szépségére vonatkozólag megkérdez, úgy gondolom, leghelyesebb azt mondani és azt hinni, hogy a legszebb az asszonyok között az, aki nemcsak az emberek közt, hanem az angyalok ezrei közt is a Legszebbnek adott testet: az Isten egyszülött Fiának. Nem is lehetne őt igazán „egészen szépnek” és szeplőtelennek nevezni, hacsak a test külső formája és arcának színe szerint is nem lenne egészen szép és szeplőtelen.”¹⁵

Nagy Szent Albert így vélekedik: „Olyan szép volt (a Szűz), amilyen ember csak lehet halandó testben.”¹⁶

S valóban, milyen szépséges lélek az, kinek halvány előképéről az Írás ilyen kifejezéseket használ: „gyönyörűséges szűz, hihetetlen szépségű”, stb. — mint azt Juditnál, Eszternél és más őszövétségi asszonyoknál láttuk.

„Egészen szép vagy, barátnőm — mondja Szent Bonaventura. — Egészen, mert testben-lélekben egyaránt legszebb volt, olyannyira, hogy hozzá hasonló sohasem volt.”¹⁷

„Ő, de szerencsések, kik őt színről-színre látják! — Isten bírása után a legnagyobb boldogság az ő látása . . .”¹⁸

Elragadtatva szólnak mások a Szűzanya szépségéről: „A Szűz szépsége foglyul ejtett, azé a Szűzé, kit mindig szerettem . . . Ő az én egyetlen szerelmem, őt keresem, őt kívánom látni, ő az én barátnőm és drága reménységem, — a Szűz . . .”¹⁹

Ő az egyetlen szépség az asszonyok között, aki tisztaságával mindenkit csak tisztaságot kelt és táplál; aki minden tisztátalanságot kiöl a Szentatyák tanúsága szerint abból, ki rátekint, akárcsak Libanon cédrusa, mely erős illatával fertőtlenít.

¹⁵ Richardus a S. Laurent., Lib. V. de laud. B. V.

¹⁶ Bourassé, IV. 530.

¹⁷ U. o., IV. 533.

¹⁸ Temesvári Pelbárt, Stellarium, lib. 5. p. 3. art. 2. cap. 3.

¹⁹ S. Bernardin. Senens., I. Bourassé IV. 550.

Ha magasztos érzéssel tölt el bennünket az imádkozó szűzi arc, mennyivel inkább vált ki bennünk szent érzelmeket annak az arca, annak a látása, kit a Szentlélek egészen magának foglalt le, jegyesül választott: kiben benne lakozik, kinek arcáról, lényéből az Isten jelenléte sugárzik ellenállhatatlan erővel!

S ha megható a könnyesszemű leányszépség, mennyivel inkább a kereszt tövében álló Istenanya! . . . A fájdalmas Szűz! . . .

Dionysius Areopagita Kr. u. 51-ben lett keresztény; tehát akkor, mikor a Szűzanya, a Nagyasszony 65 éves volt. Utána elment Jeruzsálembe, hogy lássa Krisztus édesanyját. Halljuk szavait, melyeket Szent Pál apostolhoz intéz Mária fönségéről, szépségéről.

„Nem hiszem — írja Dionysius Szent Pálnak, — hogy a legfölségesebb és legjóságosabb Istenen kívül van még valaki, illetve látni lehet valakit, aki annyira isteni és annyira felülmúl minden égi lelket, mint a mi Urunk Jézus Krisztusnak legszentebb édesanyja, kit én saját szememmel láttam, szemléltem és néztem . . . Újra meg újra megismételtem s állítom Isten színe előtt . . . s az ő Szűz édesanyjának fölsége előtt, hogy mikor János, az evangélisták és próféták Fejedelme . . . a csodálatos Szűz fölséges színe elé vezetett, oly mérhetetlen isteni fény járt át s ömlött el külsőmön is, oly csodálatos bőséggel árasztott el minden elképzelhető jó illat, hogy gyarló testem, de még lelkem is alig bírta az örök boldogságnak eme kiáradását elviselni. Szívemet-lelkemet elragadta a fölségnek csodálatos dicsősége. Isten a tanúm, ki e Szűzben lakozik, hogy — ha te nem oktattál volna ki Mária kiléte felől — igaz Istennek hittem volna: mert nem lehet az égiek dicsősége nagyobb, mint az, amit én — akkor boldog, most boldogtalan — ízeltem általa. Legyen érte hála a jóságos Istennek, a fölséges Istenanyának, Szent János apostolnak és neked, dicső Egyházfejedelem, ki által nekem ez a szerencse jutott osztályrészül.”²⁰

²⁰ Bourassé, II. 639.

A Szűzanya szebb volt a földön, mint mások az égben. S szépségét élete utolsó lehelletéig teljes üdésében megőrizte s magával vitte az égbe minden szépség Forrása, — az Örök Szépség elé.

A) KRISZTUS ELŐTT

Szűz Mária életének első szakaszáról lesz ebben a fejezetben szó. Arról, mit röviden történeti szempontból már vázoltunk; mely Mária életének első 14 évét foglalja magában a „Szürke számok” c. fejezet alatt.

A Szentlélek Isten gondosan készíti elő a gyermek Mária lelkét ezalatt a 14 év alatt az Istenanyaságra. Megteremti őt szeplőtelenül, állandóan növeli benne a megszentelő kegyelmet; végül a legszebb érények csodás magaslatára vezeti.

Más ember életében a kezdő 14 év alig számít valamit. Utána indul meg az igazi, komoly fejlődés. A Szentlélek Isten Szűz Mária lelkét 14 éves koráig már előkészítette az Istenanyaságra! A gyermek Szűz olyan széplelkű, hogy az Angyali Fejedelem csodálattal hódol előtte; a Szentháromság felajánhatja neki az Istenanyai méltóságot s Mária igent mondhat . . .

Lássuk ennek a Szűznek gyermekéveit . . .

1. — SZEPLŐTELEN FOGANTATÁS

Öröktől fogva élt a Szűz lelkének képe az isteni Művész elgondolásában. Öröktől fogva meg volt határozva a pillanat is, mikor majd a kép valósággá lesz. És amikor eljött az idők teljesége, a Mindenható megalkotta a teremtés minden csodáját felülmúló lelket, megteremtette Mária lelkét fényben, ragyogásban, tisztán, szeplőtelenül. Ez az alkotás, ez a remekmű a Szeplőtelen Fogantatás. „Egészen szép vagy, Mária, és eredeti bűn nincs tebenned.”

Úgy érezzük, mintha a Szeplőtelen Fogantatással egy kis mennyország szállt volna a földre. S vele együtt mennyei béke, édesség. Igazi karácsonyi ajándék. „Ma igazi béke szállott alá az égből; ma az egész világon mézzel folyókká váltak az egek . . .”²¹

„Vajjon kiez? — kérdezik csodálkozva az angyalok. Ilyet még ők sem láttak.

Vajjon milyen lehet annak lelki szépsége, kinek testi szépségéről elragadtatással szólnak az Egyházatyák?

Milyen lehet Mária lelki szépsége?

Gyönyörű a bíbor-arany szegély, melybe a nap öltözteti a felhőket.

Minden elképzelhető szépséget felülmúló Mária lelke, mely fénysugarainak özönével árasztja el a testet s elragadó szépséget kölcsönöz neki.

Amennyivel pompásabb remekműve Istennek a lélek, mint a test, annyival múlja felül a lélek szépsége a test szépségét Máriában is, a szép Istenanyában.

Hiába próbálunk fogalmat alkotni magunknak Mária lelki szépségéről. Erre nincs fogalom, nincs kép, nincs gondolat. Színpompában tündöklő szivárvány, aransugarakat lövelő leáldozó Nap, fényözön, illatkiáradás . . . mind-mind semmi Mária lelki szépségéhez.

Mária lelkét létének első pillanatától kezdve a a megszentelő kegyelem isteni ajándéka ékesíti.

Mivé teszi a Szűz lelkét a megszentelő kegyelem? Az isteni természetnek részesévé, Isten gyermekévé s örökösévé.

Mária az *isteni természet részese*. Más az élettelen anyag természete, más a növényé, állaté, — más az emberé. Egyik tökéletesebb, mint a másik. Nagy különbség van köztük. — Mégis valamennyi meg egyezik abban, hogy teremtmény. Áthidalhatatlanul, végtelenül tökéletesebb az isteni természet minden teremtett természetnél — embernél, angyalnál is. Az a különbség köztük, ami véges és végtelen között: mérhetetlen.

²¹ Karácsonyi offic., 1. noct. 2. respons.

Óriási változás menne végbe, ha egy élettelen anyagból, — út szélén korhadó fatönből ember lenne. Élő, gondolkodó, szabadakaratú, halhatatlan lelkű ember!

Nagyobb a változás, mikor az emberi lélek az isteni természet részesévé lesz a megszentelő kegyelem által. A véges — bár ember marad, — csodálatos, titokzatos, emberi elmét felülmúló módon a végtelen isteni természet birtokosává lesz. Hogy mikép, nem tudjuk. Hogy így van, elhisszük Istennek.²²

Ime, a Szűz lelke! Létének első pillanatától fogva a megszentelő kegyelem birtokában van, mely isteni természet részesévé teszi Őt. Istenhez hasonlít. Ez verődik ki egész lényén, külsején is. Ezért látja őt Dionysius annyira „isteninek”; ezért hinné — előző életének pogány elgondolása szerint, ha Szent Pál nem oktatta volna ki arra, hogy csak egy Isten van, — hogy a Szűzanya valami „istenség”.

De menjünk tovább. A megszentelő kegyelem *Isten fogadott gyermekévé* is teszi e lelket. Mít jelent ez?

Ember és ember közt különbség van. A koldusgyermek is ember, a királyfi is. Mégsem mindegy, hogy koldusgyermek-e valaki vagy királyfi. Mikor lelkünkön a megszentelő kegyelem fénye ragyog, általa Isten fogadott gyermekei leszünk. Szinte királyfiak — koldusgyermekből.

A Szűzanya létének első pillanatától fogva Isten fogadott gyermeke volt. Igazi királyleány. Tehát nem csak földi származása szerint királyi hercegnő: azzá tette őt az Isten is. A mennyei Atyának igazán leánya, az égi király gyermeke Mária.

Végül az Egyház tanítása szerint a lélek a megszentelő kegyelem által *Isten örököse* is lesz.

Nagy dolog, ha egy szegény ember milliókat örököl. Sokkal nagyobb dolog, mikor a lélek Isten mérhetetlen gazdagságát várhatja mint örökös, melyet egykor odaát fog elnyerni az égben.

²² Ezt az igazságot a kinyilatkoztatásra támaszkodva tanítja az Egyház.

Mária is — mint Szeplőtelen Fogantatás — létének első pillanatától fogva Isten minden gazdagságának, szépségének, jóságának, kimondhatatlan boldogságának örököse.

Egyedül Mária részesült ebben a drága ajándékban attól a pillanattól kezdve, mikor az Isten megteremtette őt. Kívüle senki más. Keresztelő Szent Jánost még édesanyja méhében megtisztította az Úr az eredeti bűntől, mikor Mária meglátogatta Erzsébetet. Mégsem volt szeplőtelenül fogantatott; eredeti bűn terhelte lelkét teremtésekor. A Szeplőtelen Fogantatás kizárólag Mária kiváltsága. Az ő címe, az ő *tulajdonneve*. Azért nevezi magát a kis Bernadette előtt *Szeplőtelen Fogantatásnak*.

Aki halálos betegségből gyógyul meg, teljesen nem épül már fel soha. Fogékony lesz a betegségek iránt. Gyenge lesz. Hol jól érzi magát, hol meg fájdalmak gyötrik.

Ilyen a lélek is, mely eredeti bűnben fogantatott. A megszentelő kegyelem később meggyógyítja őt ugyan az eredeti bűn halálos betegségéből; a halálból életre támad ugyan, de egész életén át magában hordja a betegség csiráit, a rosszra való hajlamokat. Ezekről még a szentek sem egészen mentesek a földön, csak az égben.

A Szűz lelkében soha nem volt rosszra való hajlam. Csak jóra vágyott; a jó volt öröme, boldogsága. Soha nem kellett küzdenie saját magából kitörő bűnös vágyakkal, hajlamokkal.²³ Ebben a kiváltságban is egyedül ő részesült az összes teremtmények között. De gyönyörű lélek Mária lelke! Igazán egészen szép! Szeplőtelen Fogantatás! . . .

Ez a tény óriási jelentőségű Mária életében. A szentek élete nem egyéb, mint a bűnre vezető hajlamok ellen való állandó küzdelem. Mária ezt a küzdelmet sohasem érezte.

²³ Ez nem jelenti azt, hogy Mária élete könnyű volt. Olyan keresztteket, annyi áldozatot soha senki nem viselt, mint ő, a Vértanúk Királynője. Annyi érdemszerző cselekedettel sem rendelkezt soha senki, mint Mária.

A rossz fa rossz gyümölcsöt terem; a jó fa jó gyümölcsöt terem, — mondja az Úr Jézus. Egyedül Mária a jó fa az összes emberek között; a többi csak a megszentelő kegyelem által való beoltás útján lett jó fává, de akkor is ki-kiütözött rajtuk az eredeti vadóc természet.

Más lelkek, kik az erény útját iparkodnak járni, csetlenek-botlanak, hibáznak, nem egyszer bűnt követnek el, bármint igyekeznek is. Miért? Mi ennek az oka? Az eredeti bűn s annak következménye, a megsebzett természet. Hibájuk, öntudatlanul elkövetett helytelen cselekedetük, rossz hajlamuk s küzdelmük akkor is van, mikor az életszentség magaslatára jutottak. Náluk az életszentség egy életen át folytatott küzdelem; egy átküzdött élet.

Máriában nem volt rosszra való hajlam. Nem volt ez a küzdelem. Olyan volt élete létének első pillanatától fogva, mint a virág, mely akadály nélkül, szabadon tárja kelyhét a napsugár felé. Mária szabadon tárta lelkét az isteni kegyelem sugara felé s akadály nélkül szívta magába annak éltető, széppé, gazdaggá, illatossá, csodálatossá tevő sugarát, melegét.

Más lélek rendszerint csak később kezd Isten felé törni. Mária a megszentelő kegyelem s romlatlan természet által létének első pillanatától fogva, szinte „természetszerűen” tört Isten felé.

Biztosra vehetjük azt is, hogy a Szűzanya létének első pillanatában a megszentelő kegyelemnek sokkal magasabb fokán állott, mint a legnagyobb szentek életük végén. Szébb a Szűz lelke a kezdet kezdetén is, mint az angyaloké. Azért tekintenek a mennyei seregek csodálkozva Mária lelkére: „Vajjon ki lehet ez . . . ?” — A jövődő Istenanya. A Szeplőtelen Fogantatás . . . Azért halmozza el őt Isten létének kezdetén olyan csodálatos ajándékokkal; azért alkotja az isteni Művész ezt a fejlődő remekművet már kezdetben oly szépnek, fonságosnak.

Méltó ajándék Szűz Mária számára a Szentlélek

Istentől a szeplőtelenül fogantatott lélek. A legszebb jegyesi ajándék ez; királyi, isteni, egyedülálló.

Csodálatos valami Mária szeplőtelenül fogantatott lelke. Azért tartja érdemesnek az Egyház, hogy hittételként mondja ki Szűz Mária szeplőtelen fogantatását.

Az Isten olyan nagyra tartotta Mária eredeti ártatlanságát, hogy Szentírásban nyilatkoztatta ki. A Szeplőtelen Fogantatásról szóló kinyilatkoztatást megtaláljuk az ó- és újszövetségben egyaránt; sőt még a szenthagyományban is. Az Egyház pedig, mint a Szentírás egyedül hivatott magyarázója, minden tévedéstől mentesen kijelenti, hogy a Szeplőtelen Fogantatás igazságát maga Isten nyilatkoztatta ki, tehát hinnünk kell ugyanúgy, mint bármi más hitigazságot, amit Isten kinyilatkoztatott s amiről az Egyház tévedéstől mentesen vallja, hogy azt Isten kinyilatkoztatta.

Ha az isteni Művész remekművének e kezdő szépségét megcsodáljuk s megkérdézzük Tőle: „Miért alkottad őt ilyen szépnek, Uram?” — csak egy lehet a Művész válasza: „Az Istenanyának ilyen szépnek kellett lennie” . . .

Jog szerint Máriára is át kellett volna szállnia az eredeti bűnnek. Hisz ő is Ádám gyermeke. Isten azonban csodálatos gondviselésével s mérhetetlen irgalmaságában úgy határozott, hogy a jövődő Istenanyát másképp váltja meg, mint a többi lelket; szebb, csodálatosabb módon; úgy, hogy a megváltásnak ez a módja jobban dicsérje az ő mindenhatóságát és főleg irgalmát. Nem azt tette, hogy Mária lelkéről *eltörölte* a bűnt, hanem *megőrizte* őt a bűntől. S tette ezt az Úr Jézus jövődő érdemeire való tekintettel.

Ezért tör fel a hálaének Mária szívéből: „Magasztalja az én lelkem az Urat . . . mert *nagy* dolgot cselekedett velem a Hatalmas.”

A megváltásért szerető istenszolgálat jár. Nagyobb fokú megváltás ára odaadóbb istenszolgálat: az istenanyaság. Ezért szól Szent Ágoston a Szűzanyához: „Tápláld, ó Szűz, az égből szállott Kenyeret, a világ Válságát. Nyujtsd a Kisdednek emlődet, hogy Ő egy-

kor érted arcát nyujtsa arcuiverőjének. Táplálkozzék a Gyermekek émlőd tejével, hogy érted is megízlelje egykor az ecetes italt. Hordozza most Őt a te kezéd, hogy egykor kezét általverjék érted a kereszten. Végül — mint édesanya — adj neki földi életet, hogy Ő nekünk és neked az Atyával és Szentlélekkel egyetemben örök életet adjon.²⁴

Üdvözlégy, csodálatos Istenanya! Üdvözlégy, Szep-lőtelen Fogantatás! Üdvözlégy, *malasztal teljes!*

Milyen leszel később, mikor a kezdő kegyelmet nap-nap után növelni fogod, mikor azt óráról-óra-ra megsokszorosítod lelkedben, ha már most, léted első pillanatában, a kezdet-kezdetén ilyen fönséges, ilyen gyönyörű, ilyen egészen szép vagy!?

Ó haladj, Szent Szűz, továbbra is a Gondviselés útjain; juss el oda, ahova „csodálatosan elvezet az ő Jobbja“ . . .²⁵

2. — GYERMEKÉVEK

„Óriás módjára örömmel futotta be pályáját,²⁶ — mondja a Zsoltáros Krisztusról és a szentekről, — elsősorban a legszentebbről, Szűz Máriáról. A Szűzanya tényleg első tudatos cselekedetétől kezdve szíve utolsó dobbanásáig csodálatos mértékben növekedett a kegyelemben. Óriás módjára haladt előre.

Egyesek szerint a Szűzanya öntudatos cselekedetei mindjárt a szeplőtelen fogantatással kezdődnek. Krisztusnál, kiből két természet, de csak egy személy van, biztosan így volt. Hogy ezt Máriáról is elmondhatjuk-e, nem tudjuk. De nem is fontos. A lényeges az, hogy Mária csodálatos mértékben növekedett a megszentelő kegyelemben élete első öntudatos cselekedetétől az utolsóig. Nézzük, milyen volt a kegyelemben való növekvés a gyermek Máriánál.

²⁴ Sermo de Temp. 119.

²⁵ L. 2. zsolt. 23.

²⁶ 18. zsolt. 6.

Szülei a legjobb szülők voltak. Istenfélelemre tanították gyermeküket. Bebizonyították azt a régi igazságot, hogy az Úr Isten legnagyobb áldása a gyermek számára a jó szülő, — főleg a jó édesanya. Nem hiába jelent Anna neve kegyelmet: igazi isteni kegyelem, drága ajándék volt Anna Mária számára. A legelső szó, melyet Mária megtanult édesanyjától, bizonyára az Isten neve volt. Anna el-elbeszélget Máriának a jó Istenről. Beszél róla sokat, tüzes szeretettel. Mária lelke töltökezik a szavakkal; szomjasan szívja magába a szent igéket. Ezzel megtörténik az első lépés az Istenhez vezető úton.

A három éves bájos, angyali Gyermekeket átadják szülői a papoknak. Szinte „őszövségi zárdába” viszik, hogy Isten háza közelében nevelkedjék.

Imában, Szentírás-tanulmányozásban, elmélkedésben, munkában tölti a gyermek a következő 11 évet. Az életszentség kezdő fokát megsokszorozza. „Óriás módjára örömmel futotta be pályáját . . .” — Valóban . . .

Gyermekszenteknél nem egyszer megbámuljuk, hogy a jó Isten kegyelme már 10—14 éves korukban az életszentség csodálatos magaslatára vezette őket. Mit mondjunk akkor Máriáról? Milyen mérhetetlen magasságokban szárnyalt ez a gyermek 10—14 éves korában? Már elhagyta a Kerubokat; túlszárnyalta a Szeráfokat; a Trónok fölé építette lelkének kegyelmi épületét.

„Hamar befejezván földi életét, sok időt töltött be”,²⁷ — mondja az Írás az ifjú szentekről. Ők rövid időn belül oly csodálatos előrehaladást tanúsítottak az életszentségben, mint mások hosszú évtizedek alatt, — vagy talán egész életükben sem.

Mit mondjunk Máriáról?! Bizonyság ő arra, hogy az életszentséghez nem szükséges hosszú idő. Szeretet, lángoló szeretet és áldozatos lélek kell hozzá csupán. Az kell, hogy a jó Isten kívánságára tudjunk mindig

²⁷ Bölcs. 4, 13.

„igent“-t mondani, ha áldozatunkba kerül is! Máriától tanulták a gyermekszentek, hogy „a legszebb szó, melyet ember a jó Istennek mondhat, az *igen*“.²⁸

Mária lelke olyan volt, mint a virág, mely mohón tárja kelyhét az isteni Nap sugarai felé. Mint a mimóza, mely minden káros érintés elől, szinte még a lehellet-szerű mérges befolyás elől is elzárkózik. Istené volt egészen. Neki élt egészen. Minden lélekzete, gondolata, vágya, szeretete, öröme, fájdalma, munkája, élete . . . mind Istené volt.

Lelkivezetője maga a Szentlélek Isten volt. Elme elgondolni, toll leírni nem tudja, milyen bámulatos eredményt ért el *ilyen* lelkivezető *ilyen* lélekkel. Erről csak Isten és Mária tudna beszélni. „Mutasd meg utaidat és ösvényeidre taníts meg engem.“²⁹ Ahogyan a mágnes vonzza ellenállhatatlan erővel a vasszilánkokat, úgy vonzotta s kapcsolta magához Máriát a Szentlélek kegyelme örökre.

A kertész szeretettel gondoz minden virágot a kertjében. Van azonban egy nemes virág, mely színpompájával s csodás illatával a kertész különös tetszését nyeri meg. Erre több gondot fordít, mint a többire együttvéve. Ebben jobb kedvét találja, mint valamennyi másban . . . A kertész a Szentlélek Isten; a nemes virág Mária. Benne egyesül a lilium-hófehérség, az ibolyabáj, a rózsailat, a fenyő-, cédrus-, mirhaerő, minden szépség, erő és gazdagság.

„Élek én, de már nem annyira én élek, mint inkább Krisztus él énbennem“, — mondja az Apostol. Máriában zsenge gyermekkorától kezdve egyes-egyedül Isten élt. Egy templomot sem töltött be annyira dicsőségével, mint Mária szívét-lelkét. Mária kizárólag Istené volt.

A gyermek Szűz kegyelmi életét, kegyelmi pompáját meghatározni valójában nem tudjuk. Az Írás nem beszél róla. A hagyomány is csak gyéren. Inkább sejtjük azt, mint látjuk. De ez a megsejtés valami csodás

²⁸ L. Müller—Dr. Varga: Egy kis gyermekhős története, 39. o.

²⁹ 24. zsolt. 4.

világ feltárása, egy mennyországnak szemünk elé tárulása.

A templomszolgálat idején bizonyára voltak szentek Mária gyermektársai között is. Mégis olyanok ők Máriához képest, mint a tövis a rózsához. Az Irás bizonyítja ezt: „Mint lilium a tövisek között, olyan az én barátnőm a leányok között.”³⁰

Mária szemlélete szentebbé tette az ószövetség szent *papjait* is . . .

Boldogság, öröm és béke tölti el az ember lelkét egy szép Szent Ágnes-kép szemléletekor. Órák hosszat el lehetne nézni egy ilyen képet. Pedig a festő ecsetje sohasem adja teljesen a valódi szépséget. Milyen lehetett akkor a 13—14 éves igazi Szent Ágnes?

És milyen lehetett a 13—14 éves Mária?! Milyen szempár, milyen arc . . . Erről csak Gábor főangyal, a Szűz őrzője tudna beszélni . . . Úgy érzi az ember, hogy szívesen adna 10 évet az életéből, ha egy másodpercre láthatná ezt a gyermek-szempárt, ezt a szűz-leány-arcot . . .

Haladj tovább, jövőendő Istenanya, ezen az úton; a te utadon; az Úr útján. Mint az Irás mondja: „A te ékességeddel és szépségeddel indulj meg, járj szerencsésen és országoj . . .”³¹

3. — ELJEGYZÉS

Ahol igazi szép kifejlődést találunk a természetben, ott csend, béke és nyugalom van. Ez a szerencsés fejlődés feltétele.

Mária is a csend, magány és elmélyülés megszentelt hajlékában töltötte életének első szakát; itt fejlődött gyönyörű szűzzé . . .

Élete maga a harmónia volt: a lélek és test kiváló tulajdonságainak, adottságainak gyönyörű összhangja.

³⁰ Énekek Éneke 2, 2.

³¹ 44. zsolt 5.

Igy érkezett el az a nap, mikor a templom papjai, kikre Mária nevelése volt bízva, jegyest választottak a Szűz számára.

Szokás volt ugyanis, hogy a templomszolgálat szüzei csak addig maradtak meg hivatásuk helyén, míg fel nem serdültek s eljegyzésükről a papok nem gondoskodtak.

Mária várt. Nyugodt volt. Fogadalmat tett, hogy örök szüzességben tölti életét. Tudta, hogy fogadalma kedves Isten előtt: hisz az Ő kegyelmi indítására tette azt. Boldogan maradt volna továbbra is, egész életében a templom közelében. Hisz szinte az ő számára írta a Zsoltáros a szavakat:³²

„Egyet kértem az Úrtól, ismét azért esdeklek, hogy az Úr házában lakjam életem teljes napjaiban; hogy lássam az Úr gyönyörűségét és látogassam az ő templomát . . .

Körüljártam és örömmáldozatot áldoztam az ő hajlékában; énekelni fogok és dicséretet mondok az Úrnak.“

És ismét:

„Mily kellemesek a te hajlékaid, erők Ura!

Kivánczik és eped lelkem az Úr tornácai után.

Boldogok, kik a te házában laknak, Uram!

Örökkön-örökké dicsérnek Téged.

Mert jobb egy nap a te tornácaidban, mint más helyen ezer. Inkább akarok utolsó lenni az én Istenem házában, mint lakni a bűnösök hajlékaiban.“³³

De Mária azt is tudta, hogy ez ellenkezik a szokással, s az ő kedvéért kivételt nem fognak tenni.

Fogadalmáról értesítette a papokat s a többit rájuk bízta. Akaratukban az Úr Isten akaratának megnyilvánulását látta.

A papok úgy döntöttek, hogy Máriának jegyest kell választania fogadalma ellenére is. Másrészt a Szűz érezte, hogy a Szentlélek belső kegyelmi indítása is ezt kívánja tőle. Nem volt számára ismeretlen az isteni

³² 26. zsolt. 4, 6.

³³ 83. zsolt. 2, 3; 5, 11.

Jegyes hangja; hisz nap-nap után szólt hozzá, s Mária hűségesen követte a lelkében visszhangzó égi szózatot. Ismerősebb volt ez a hang Mária számára, mint az édesanya hangja a gyermek, vagy a vőlegény szava a menyasszony számára.

Mária rábízta magát Istenre s „igen”-t mondott kívánságára. Egy cseppet sem aggódott. Tudta, hogy a jó Isten majd megmutatja neki akaratát továbbra is, majd vezeti őt ezután is. Ismerte a Zsoltáros tanítása folytán, hogy az Úr keze csodálatosan vezeti övét.

A jegyest nem Mária választja. A papok jelölik ki József személyében, a törvény előírása szerint Dávid családjából, melybe Mária is tartozott.

Csodálatos Szűz! . . . Nagy dolog egy leány életében az eljegyzés és jövődő házasság. Kiki a maga érdekeit szokta szem előtt tartani. Hiszen egy életről, egy élet boldogságáról van szó! Mária itt is önzetlen. A döntést Istenre bízta. A házasságban kizárólag Isten akaratát tartja szem előtt. Hol találunk még egy ilyent a világban!? . . . Csodálatos Szűz!

Mária elhagyja a templomot s visszatér szülei házába, Názáretbe. Anna és Joakim akkor már valószínűleg nem él. A Szűz egyedül van odahaza. Imában és munkában tölti napjait, mint Jeruzsálemben tanulta.

Átgondolja újra meg újra az Úr házában töltött boldog 11 évet. Újra meg újra hálát ad Istennek az itt kapott mérhetetlen sok kegyelemért.

Mária elhagyja ugyan a templomot, de templom helyett maga lesz templommá. Az Isten lakozik lelkében, ebben az élő templomban. S nemsokára úgy fog lakozni benne, mint a jeruzsálemi templom frigyszekrényében: a maga végtelen fölségével, valóságával. Sőt úgy, ahogy eddig soha, soha: testet öltve, emberré lévén.

Míg József, kit nem Mária, hanem Isten választott ki jegyesül a szűzleány számára, készülődik szülővárosában, Betlehemben, hogy elmenjen menyasszonyáért Názáretbe s őt magához vegye feleségül és saját házába vezesse, a Szűz imádkozik s elmélkedik. Fokozottabb mértékben, mint valaha. Egy vágy tölti el lelkét: várja

az Eljövendőt. A Szentlélek tüzetől égő lélekkel esdekel, eped: „Harmatozzatok egek onnét felülről . . .“

Józsefmenyasszonya most sokkal inkább Istené, mint valaha. A maga számára csak egy imája, egy kérése van: „Uram, tégy velem, amit akarsz; íme, én a te szolgálóleányod vagyok.“ S az Úr meghallgatja Mária kérését; azt teszi vele, amit akar, — amit öröktől fogva akart: Istenanyává teszi őt . . .

4. — ÜDVÖZLÉGY . . .

„A hatodik hónapban pedig elküldé az Isten Gábríel angyalt Galilea városába, melynek neve Názáret, egy Szűzhöz, ki egy férfiúnak vala eljegyezve, kinek neve József, Dávid házából; a Szűz neve Mária. És bemenvén hozzája az angyal, mondá: Üdvözlégy, malasztial teljes, az Úr vagyon teveled, áldott vagy te az asszonyok között. Mikor ő ezt hallotta, megzavarodék annak beszédén és gondolkozék, miféle köszöntés ez. És mondá néki az angyal: Ne félj, Mária! mert kedvet találtál az Istennél. Ime, méhedben fogansz és fiat fogsz szülni és nevét Jézusnak hivod. Nagy leszen ő, és a Magasságbeli Fiának fog hivatni; és néki adja az Úr Isten Dávidnak, az ő atyjának királyi székét, és országolni fog Jákob házában mindörökké, és királyságának nem leszen vége. Mondá pedig Mária az angyalnak: Miképen leszen ez, mikor férfit nem ismerek? És felelvén az angyal, mondá neki: A Szentlélek száll tereád, és a Magasságbelinek ereje megárnnyékoz téged; azért a Szent is, mi tőled születik, Isten Fiának fog hivatni. És íme Erzsébet, a te rokonod, ő is fiat fogant öregségében és ez a hatodik hónapja neki, aki magtalanak hivatik, mert Istennél sem lehetetlen. Mária pedig mondá: Ime az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint. És eltávozék tőle az angyal.“³⁴

³⁴ Lk. 1, 26—38.

Tavaszz van; gyönyörű, színpompás tavasz.³⁵ Virágok nyílnak. Madárdal hangzik. Meleg napsugár árad a földre. Minden új életre kel.

„Ime, az én szerelmesem szolt nekem: Kelj föl, siess, én barátném, galambom, szépem, és jöjj!

Mert már a tél elmúlt, a záporosó elvonult és eltávozott;

virágok jelentkeztek földünkön, a szőlőmetszés ideje eljött, a gerlice szava hallatszott földünkön,

a fügefa megtermé első gyümölcsét, a virágzó szőlők kiárasztják illatukat.”³⁶

Galilea márciusa a mi májusunk. Mikor mi május Királynőjét ünnepeljük, akkor lesz Mária királynővé: Délvidék tavaszán, kikeletkor. Szinte a jó Isten sem választhatott megfelelőbb időt az Ige megtestesülésére, mint március gyönyörű tavaszi napját.

Angyalt küld Máriához. Főangyalt. Gábor hódolattal köszönti a Szűzet.

Az ószövetség minden lapja beszél angyalijelénésről. Arról, hogy Isten angyalt küld egy Ábrahámhoz, Tóbiáshoz és másokhoz; arról, hogy ezek hódolattal köszöntik az angyalt. Arra azonban még nem volt példa, hogy angyal köszöntsön embert. Éspedig egy a három Fejedelem közül! S milyen hódolattal! . . . És éppen akkor, mikor Isten követségében jár. Gábor az „Isten Hírnöke“.

Ki ez a Szűz, kit így köszönt az angyal?! . . .

Még kevésbbé volt rá példa a világtörténelem folyamán, hogy Isten üdvözetét küldje egy teremtményének. Soha nem hallott dolog történik itt.

Nagy megtiszteltetés az, ha hatalmas földi uralkodó küld üdvözetet egyszerű embernek. De milyen megtiszteltetés akkor az, hogy az ég és föld Ura — Királya, Teremtője küldi üdvözetét Máriának! Ember ezt nem tudja fölfogni soha; szó ennek kifejezésére nem képes.

³⁵ A hagyomány szerint Gábor főangyal március 25-én üdvözölte Máriát. (L. Bourassé, I. 590.)

³⁶ Énekek Éneke 2, 10—13.

Ki ez a Szűz, kit maga az Isten üdvözöl?

Milyen lehet Mária lelke, hogy olyan csodára érdemes, mit a világ még nem látott s nem is fog látni soha!? — Pedig Mária még csak alig 14 éves . . .

Álljunk meg itt egy pillanatra, s hódolattal, csodálattal tegyük le Mária lábai elé mélységes tiszteletünk koszorúját. Megérdemli. Ilyen lélek több nincs a világon . . .

Rajta akad meg a Szentháromság szeme. Egyedül rajta.

Isten nem az akkori világ fővárosába, Rómába küldi Gábor főangyalt; nem császári palotába. Nem is Palesztina fővárosába, Jeruzsálembe; nem királyi házba. Galilea egyszerű kis városába, Názáretbe küldi; ott is a legegyszerűbb házikóba, Mária kis szobácskája.

Üdvözlég . . . hangzik feléje az angyal szava.

Mert *malasztal vagy teljes* . . . Az Úr bőkezűen szórta rád legdrágább kincsét, a kegyelmet. Amennyit csak képes volt. S amennyit csak elbirtál. Semmivel sem kevesebbet. Azért mondja rólad az Írás: „A királyné jobbod felől áll aranyos ruházatban, körülvéttetve sokszínű ékességgel.”³⁷

Az *Úr van teveled* . . . Az Atya, kinek legkedvesebb leánya vagy. Igen, Ő az, „akitől minden atyaság neveztetik”,³⁸ Aki atyja a Fiúnak, s aki gyermekévé fogadott téged, a legszebbet az emberek fiai között. Te vagy az Ő „elszülötte minden teremtmény előtt”.³⁹ Veled a Fiú, ki olyan szépnek talált, hogy édesanyjául választott. Egyedül téged. Ezért vagy te „áldott az asszonyok között”,⁴⁰ Veled a Szentlélek, ki arra méltatott, hogy jegyeséül fogadott. A Fény a fényt, a Lélek a lelket, a Tisztaság a tisztaságot. „A Szentlélek száll tereád, és a Magasságbelinek ereje megárnýékoz téged . . .”⁴¹

³⁷ 44. zsolt. 10.

³⁸ Ef. 3, 15.

³⁹ Jézus, Sirák fiának k. 24, 5.

⁴⁰ Lk. 1, 28.

⁴¹ U. o. 1, 35.

Veled az Atya, a Fiú, a Szentlélek. Veled a Szentháromság. Veled az Isten.

Mária, a 14 éves szűzleány, felülmúlja az összes angyalokat istenközelségben. Ezért lesz Mária az angyalok Királynője. Ezért köszönti őt mélységes hódolattal egy a három Fejedelem közül. Ave, Maria . . . — Üdvözlégy, Mária . . .

Milyen lehet annak a lelke, aki 14 éves korában méltó az Istenanyaságra?! . . .

5. — MÁRIA ERÉNYEI

Az angyali üdvözet alkalmával Mária kiváló erényei közül főleg három tűnik szemünkbe: a tisztaság, alázatosság és Istenbe vetett bizalom.

Égész életében elkísérték ezek az erények a Szűzet, de talán az angyali üdvözet alkalmával jelennek meg legszebb pompájukban. Lássuk őket egyenkint.

a) Tisztaság

„Lélek az Isten, — mondja az Úr Jézus a szamariai asszonynak — s akik őt imádják, lélekben és igazságban kell imádniok.”⁴²

A Szűz tudta, hogy lélek az Isten. Eléggé ismerte őt. Nem úgy, mint az anyagias zsidók. Ha tehát valaki hasonlónak akar lenni Istenhez, lelkivé, szinte „lélekké” kell válnia, ha testben van is. Az angyal azért hasonlóbbr Istenhez, mint az ember, mert szintén lélek, és pedig csakis lélek, test nélkül. Ha tehát az ember is közelebb akar jutni Istenhez, neki is lelkivé, „angyalivá” kell válnia, ha mindjárt testben él is. Olyannak kell lennie, mintha tisztán lélek volna. Nem szabad magában uralkodni engedni a testiséget, az érzékiséget.

Máriának egy vágya volt: „Mind közelebb Hozzád, én Istenem . . .” Ha tehát ezt a célt, mely számára minden egyéb fölött állott, a lehetőség szerint meg

⁴² Ján. 4, 24.

akarta valósítani, akkor testben is anyyali életet kellett folytatnia, lelkinek, szűznek kellett lennie — örökre.

Istenhez csak az akar közel jutni, aki szereti Őt. Nagyon közel az akar eljutni Hozzá, aki nagyon szereti Őt. S ha ez az Istenhez való közeljutás lemondásba, áldozatba is kerül, akkor a szeretet, mely az áldozatot diktálja, hősies.

A világ fogalma szerint a legnagyobb élvezet az érzékek élvezete. Tehát a legnagyobb áldozat az érzé-
kiségről való lemondás, a szűzesség.

Ezt az áldozatot csak az tudja meghozni, aki annyira szereti Istent, hogy Iránta való szeretetből meg-
feledkezik önmagáról. Akiben az istenszeretet annyira él, hogy kiöl minden szeretetet, melynek akár csak a látszata is önzés az Istennel szemben.

A szűzesség meghatározása tehát ez: *istenszere-
tetből való önfeledés*. Ez töltötte el az Ágnesek, Cecí-
liák, Katalinok lelkét, — a szűzekét — elsősorban
Mária, a szűzek Királynője lelkét.

Mária a szűzesség által közelebb jutott Istenhez,
szinte rokonságba lépett vele, lelki rokonságba. Ez a
lelki rokonság tetszett oly nagyon Istennek a Szent
Szűzben; erről mondják az egyházatyák: „Szűzességével
tetszett” . . .

Arról is tudomása volt a Szent Szűznek, hogy
aki megosztja magát férfiúval házasságban, az nem lehet
egészen és osztatlanul Istené. Az ilyennek ugyanis a
béke kedvéért tekintettel kell lennie férjére s nem
mindent csinálhat úgy, mint csinálna, ha egyedül lenne.
Így megtarthatja ugyan a parancsokat — s meg is kell
tartania, bár sokszor nehéz, — de gyakran nem követ-
heti a sugallatokat, melyek nem kötelezők bűn terhe
alatt, de ha megtesszük őket, csodálatos módon közelebb
visznek bennünket Istenhez. Szent Pál apostol így
fejezi ki ezt az igazságot: „*Aki feleség nélkül vagyon,
azokról gondoskodik, melyek az Uréi, hogy tessék az
Istennek. Akinek pedig felesége van, azokért szorgos-
kodik, melyek a világéi, hogy tessék feleségének, és
megoszlott. A férjtelen asszony és a szűz azokról*

*gondoskodik, melyek az Uréi, hogy szent legyen testében s lelkében, aki pedig férjnél van, azokról gondoskodik, melyek a világéi, hogy tessenek férjének.*⁴³

Mária számára ez az igazság világos volt. Egész más lélek volt a Szűz, mint az őszövetség többi jámbor, szentéletű leánya és asszonya. Ő a Szeplőtelen Fogantatás, tehát kegyelemmel teljes; csak Isten felé törekvő s a világ dolgait, felfogását, elgondolását Isten akaratának alárendelő lélek. Ez a lelkület volt az alap, mely a fiatal leányt arra az elhatározásra vitte, hogy örök szüzességi fogadalmat tegyen. A másik irányítás pedig lelkivezetőjétől, a Szentlélektől jött. Az Ő kegyelmi indítására döntött Mária a szüzesség mellett. Gyönyörűen látszik ebből, mennyivel más volt Mária lelke, mint sok más leányé, asszonyé. Életének, minden cselekedetének csak egy célja volt: Isten akaratának teljesítése. Ilyen volt a 14 éves szűzleány!

Ez azonban még nem minden. Máriában a szüzesség nemcsak szép, hanem *hősies* erény is volt. Igaz, hogy nem voltak soha érzéki kísértései, — hisz az eredeti bűn soha el nem homályosította lelkét s így a rosszra való hajlam sem volt meg benne — mégis nagy áldozatába került a szüzességi fogadalom.

Ma azt mondjuk, hogy „áldott” az, ki istenszere-
tetből szűz marad. Az Őszövetség felfogása nem volt ilyen magasztos. Ott megvetették azt, akinek nem volt gyermeke. Sőt egyenest *átkozottnak* tartották azt, aki nem hagyott hátra gyermeket maga után, mert az ilyen számára nem volt meg a lehetőség, hogy az ő nemzetségéből származzék az ígért Messiás.

S ha házastársaknak hosszú idő múltán — mikor már nem is remélték — gyermekük született, mint például Annának Sámuel, Erzsébetnek Keresztelő Szent János, öröm volt ez az egész rokonság számára. Az Úr elvette róluk a *gyalázatot* — mondták.

Máriára is *gyalázat* várt tehát minden honfitársa részéről, ha szűz marad. Istentől átkozottnak számít

⁴³ I Kor. 7, 32—34.

örökre, ha nem lesz gyermeke. Mit jelenthetett ez Mária számára! . . . Mégis győz benne az istenszere-
tet. „Mind közelebb Hozzád, én Istenem” . . . Hogy
ez a vágya tökéletesebben beteljesedhessék, magára
vállalja a gyalázatot és az emberek átkát.

De hősies lélek lakik a 14 éves szűzeányban!

Máriának az angyali üdvözletre adott válaszából
is kitűnik, milyen hősies fokban volt meg lelkében a
szüzesség erénye.

Mint látjuk, a zsidók legnagyobb dicsőségnek
tartották, hogy az ő családjukból származzék az ígért
Mégváltó. S méltán. A Mégváltó édesanyjává lenni
pedig minden zsidó asszony legtitkosabb vágyainak ne-
továbbja volt. Bár a Szűz alázatosságában sohasem
gondolt rá, hogy talán ő lehetne a Mégváltó édesanyja,
— boldog és meglegedett lett volna, ha tudja, hogy
ennek az édesanyjának legutolsó szolgálója lehet —
mégis ezerszer boldognak tartotta azt, akire e fölséges
hivatás vár. S mégis, mi történik? Mikor az angyal
tudtára adja, hogy Isten őt választotta erre a mérhe-
tetlen méltóságra, feltör lelkéből a kérdés: Miképen
lehetséges ez? Hiszen *férfiút nem ismerek* . . . Olyan
határozottság cseng ezekben a szavakban! Férfiút nem
ismerek sem most, sem a jövőben, soha! Tudom, —
cikázik át villám módjára lelkében a gondolat — hogy
szüzességem Isten előtt kedves. Tudom, hogy szüzes-
ségem Hozzá hasonlóbbá tesz, közelebb visz. Isten
mérhetetlen méltóságot kínál fel ugyan számomra, de
én alázatosan elhárítom azt. *Inkább akarok szűz maradni,
mint szüzességem földlidozásával a Messiás édesanyjává
lenni.* Inkább akarok szüzességem által egyszerű terem-
mény gyanánt Istennek örömet szerezni, mint a magam
méltóságát, érdekét keresni az istenanyaságban. Inkább
akarok mint megvetett és elátkozott továbbra is egészen
az Övé lenni, mint áldottnak magasztaltatni, de maga-
mat megosztani Isten és ember között. Inkább választom
a szüzességet istenanyaság nélkül, mint az istenanya-
ságot szüzesség nélkül . . . Mária csak akkor mond
ígént az angyal kívánságára, mikor megtudja, hogy

Isten csodát tesz szüzességének megőrzésére: Istenanya lesz és szűz marad. Mikor hallja, hogy Isten így kívánja s beleegyezését várja a felkínált istenanyai hivatásba, ó, akkor igen! . . . Ime, én az Úr szolgálóleánya vagyok; legyen úgy, ahogy te mondod . . .

Ilyen áldozatot, lemondást szüzessége megőrzéséért nem hozott soha senki.

Ismételjük: ilyen a 14 éves szűzleány lelke! . . . Ez Mária lelke!!

Az Úristen úgy alkotta az emberi természetet, hogy a nő vagy szűz legyen anyaság nélkül, vagy édesanya szüzesség nélkül. Tehát az érzéki örömeket *csakis és kizárólag* az édesanyai terhek vállalásához kötötte . . .

A világban sokan élnek, kik akarják maguknak ezeket az örömeket, de eltaszítják maguktól a vele kapcsolatos terheket. Keresik az érzéki örömeket — anyaság nélkül.

Mit tesz Mária? Az anyaságot csakis érzékiség nélkül vállalja. Áldozatot — szűzen . . .

Ilyen szüzességre nincs példa a történelemben . . . Ilyen szűz csak egy van: a szűzek Szűze. Ilyen lélek csupán egy található, Mária lelke . . .

Milyen lehet az a szüzesség, melyet Isten érdemesnek tart arra, hogy az istenanyasággal megszentelje?! Milyen lehet az a szűz, kinek véréből a második isteni Személy vesz magának testet? Kinek méhében lakozik majd? Kit egykor édesanyjának fog nevezni, karjával átölel s csókjaival elhalmoz! . . .

Milyen az a szűz, kit a Szentlélek jegyesül választ? Kire az Ő ereje száll, kit a Lélek árnyékoz meg, — vagy mondjuk: borít lángba, öltöztet tündöklő ragyogásba!

Milyen lehet az a szűz, ki Anyja lesz Annak, Kinek Isten az Atyja? Ki testet ad Annak, Ki az Atyától származik Istensége szerint? Kinek — bár más módon, de egy és ugyanazon személyben — ugyanaz a Fia, aki Fia egyúttal a mennyei Atyának! . . .

Az isteni Gondviselés csodás titkai ezek . . . Minden emberi elképzelést meghaladnak.⁴⁴

De menjünk tovább. Isten annyira nagyrabecsüli Mária szüzességét, hogy csodát tesz annak megőrzésére. Kivételt tesz Máriáért a természet rendje alól. Ő lesz az egyetlen, aki egyszersmind szűz és édesanya. Ilyet sem előtte, sem utána nem látott senki. Ezért tagadja a hitetlen világ Mária szüzességét az édesanyaságban: látja, milyen hallatlan csoda lenne ez, — és nem hisz. Pedig, — mint Szent Ágoston mondja — ha Áron vesszeje kivirágozhatott, miért ne foganhatna szűz?!⁴⁵ — S ezért magasztalja a hívő az Istenanyával együtt a Mindenható csodáját magnifikátos lélekkel: mert nagyot cselekedett a Szűzzel, aki Hatalmas. Szűzen megőrizte őt és anyává tette.

Igy volt ez méltányos. Jogosan mondják a Szentatyák: Isten csak szűztől születhetett, s szűz csak Istennek lehetett édesanyjává. A szűz szinte lélekké vált test. Isten lélek. Magához hasonlóból, „lelki-testből”, — szűz testből akart magának testet venni.

Hogy a Szentírás magasztalja s kiemelve Mária szüzességét, megjelölésére a szűz nevet használja. „Elküldé Isten Gábor angyalt . . . egy szűzhöz . . . a szűz neve Mária”. Szinte kitulajdonítja Máriának a Szűz nevet.

Ennek nyomán mi is annyira hozzátartozónak vesszük a szűz jelzőt Mária nevéhez, mintha csak előnév lenne. Szűz Máriának nevezzük őt. S az Istenanya nevét a szűz szó elhagyásával szinte hiányosnak érezzük. „Mária” nem hangzik jól a magyar fülnek. Mária teljes neve: Szűz Mária.

Az Istenanyából annyira sugárzik a szüzesség, hogy annak hatása alól magát kivonni senki nem képes. Csodálatos szépségű leány volt Mária, mint főntebb láttuk. Mégis azt tartja a hagyomány, hogy

⁴⁴ Szent Bonaventura szerint: „Ilyen édesanya volt méltó Krisztushoz. Nála nagyobbát Isten sem teremthetett”. (L. Bourassé, IV. 469.)

⁴⁵ S. Aug. V. 2. Sermo de Sanctis 225.

soha senki számára nem nyújtott alkalmat szépségével érzéki gondolatok felkeltésére, még a legelvetemültebb ember számára sem; sőt ellenkezőleg, mint az erős mirha-illat, kiölt minden érzékiséget mindenkiből, aki rátekintett. Szent Rupert szerint: „A szüzi test szépsége, mely más leányoknál érzéki vágyakra szokott alkalmat adni, Máriában szüzességre indította a szemlélőt.”⁴⁶ Szent Ambrus szerint: „Máriában oly nagy volt a kegyelem, hogy nemcsak önmagában őrizte meg a szüzességet, hanem azokat is szüzi lelkékké alakította, kikre rátekintett.”⁴⁷ Ezért mondja róla az Irás: „Mint választott mirha illatoztam.”⁴⁸

Krisztus, a Szűz Fia, a szűzek Királya élete utolsó órájában a kereszten függve ilyen Szüzet csak szűz apostol gondjaira bízhatott. „Ime, a te fiad” — mondja édesanyjának, szűz Szent János apostolra mutatva. „Ime, a te anyád”, — szól az Apostolhoz, Mária felé intve.⁴⁹ Az egyházatyák így szokták az Úr Jézusnak eme végrendeletét kifejezni: „A Szűz édesanyját szűz oltalmába ajánlotta.”

b) Alázatosság

Máriának csak alázatossága volt nagyobb tisztaságánál. Vagy mondjuk: emberileg szólva . . . mert valójában mindkét erény teljes pompájában fejlődött ki benne.

Mikor Mária alázatosságáról szólunk, először is próbáljuk megérteni az alázatosság fogalmát. Legragyogóbban tanulmányozhatjuk azt a szenvedő Krisztuson.

„Így felelsz-e a főpapnak?!“ — kiált rá a szolga s arcul veri Őt. Krisztus szelíden, alázatosan válaszol: „ . . . Ha jól szóltam, miért versz engem!”⁵⁰

Krisztus egy pillanat alatt megsemmisíthetné, örök kárhozatra taszíthatná ellenségeit. Elég hatalmas

⁴⁶ Bourassé III. 283.

⁴⁷ Bourassé III. 206.

⁴⁸ Jézus, Sirák fiának k. 24, 19—20.

⁴⁹ Ján. 19, 26—27.

⁵⁰ Ján. 18, 22—23.

hozzá . . . S tudatában is van ennek. De mégsem teszi. Tűr szelíden.

Mi könnyebb Krisztusnak! Tűrni, vagy villámként lesújtani? Ha nem volna olyan mérhetetlen nagy lelki ereje, önuralma, egy pillanat alatt végezne ellenségeivel. Ez lenne a *legkönnyebb*. Krisztus azonban a *nehezebbet* választja: az alázatosságot. Micsoda óriási erő kell hozzá! Ha egy kicsit is gyenge lenne, nem tudna alázatos lenni.

Ime, az eredmény. Az *alázatosság csodálatos lelki erő, lelki nagyság*. A kevélység ellenben lelki gyengeség, silányság, ernyedtség.

Mennyire tévednek tehát azok, akik azt hiszik, hogy az alázatosság nem méltó emberhez! Nagyon is méltó hozzá! Mert emberhez nagyság, erő, méltóság, önuralom, igenis méltó. *Márpedig* ez az alázatosság. Ellenkezőleg: nem méltó az emberhez kevélység, mert ez gyengeség, önmagunkkal való tehetetlenség, önuralom hiánya.

Az alázatosság felemel; a kevélység lealáz.

Az alázatosság az emberi méltóság koronája; a kevélység annak lealacsonyítója.

Az alázatosság krisztusi vonás; a kevélység sátáni tulajdonság.

Ne tévesszük össze az alázatosságot a szolgálai félelemmel. Aki hajlong feljebbvalója előtt, mert fél tőle, lélekben pedig megveti őt, esetleg gyűlöli, az szolgálai, farizeusi jellem, de nem alázatos.

Az alázatosság nem is tudatlanság. Nem az az alázatos, aki nincs tudatában lelki értékének, azért hallgat róla. Az ilyen bezzeg fog beszélni magáról, ha „nagyságának” tudatára ébred. Az alázatos ember tudja, hogy értékes. Csakhogy igazságos is. Belátja, hogy végeredményben mindene Istentől van: léte, képessége, ereje, sikere, — mindene, főleg azonban lelki javai, természetfölötti adományai; tehát nem a maga erejének, saját érdemének tulajdonítja azokat, hanem Isten jóságának.

A kevély így gondolkodik: több érték van ben-

nem, mint másban; tehát jogosan lehetek rá büszke, — helyesebben: büszke lehetek magamra.

Az alázatos azt mondja: több érték van bennem, mint másban; tehát méltányos és igazságos, hogy Istennek sokkal inkább hálát adjak, mint mások. Hisz nem az én érdemem, amim van, hanem Isten ajándéka. Márpedig minél nagyobb ajándékot kap valaki mástól, annál nagyobb köszönettel tartozik neki.

A Szűzanya igazán alázatos lélek. Ismeri saját értékét. Tudja, hogy a jó Isten mennyire szereti őt. Jobban, mint bárki mást a világon. De igazságos is. Örömmel ismeri el, hogy minden érték, ami benne van, Isten ajándéka. S levonja a következtetést: aki-nek Isten többet adott, hálásabbnak kell lennie Isten iránt; nekem sokkal többet adott, mint másoknak, tehát sokkal hálásabbnak kell lennem Isten iránt, mint másoknak. S mikor lelke eltelik hálával, ajkán megcsendül az ének: „Magasztalja az én lelkem az Urat” . . .

A lelki érték az ember dísze, koronája. Az alázatos lélek Isten drága ajándékának ismeri el ezt az értéket. Ezáltal úgy tesz, mint aki leveszi fejéről a koronát az egyetlen, igazán Fölséges előtt . . . s ezen cselekedete által kiérdemli, hogy az egyetlen igazi Király a lábához letett koronát még szebb formában sajátkezűleg helyezze hű alattvalójának fejére . . .

Az alázatos lelket az Isten kegyelme még alázatosabbá teszi. Ezért haladt a Szűzanya is állandóan előre az alázatosságban, annál inkább, minél több kegyelmet kapott élete folyamán a jó Istentől.

Ahol a Szentírás Máriáról szól, mindenütt alázatosságáról tanúskodik. Üdvözlég . . . köszönti jövőendő Királynőjét a Szentháromság nevében Gábor angyal. Mária pedig, mikor ezt hallotta, „megzavarodék annak beszédén, és gondolkodék, miféle köszöntés ez? . . .”⁵¹ E szavak tükrében tiszta fényben ragyog fel Mária alázatossága. Ő mindig meg volt róla győ-

⁵¹ Lk. 1, 29.

zödvé, hogy minden szépség, jóság, érték, mit lelkében hord, a jó Isten ajándéka, nem pedig saját szerzeménye, érdeme. Hogy jön tehát ő ahhoz, hogy angyal hódoljon előtte, mintha magától nagyobb volna, mint az angyal?! S főleg hogy jön ahhoz, hogy Isten köszöntse őt?! A Szűz alázatosságában egészen zavarba jön. — „Miféle köszöntés ez?” . . .

Mikor pedig Isten anyjává lesz, az alázatosság szavai által lesz azzá. „Íme az Úrnak szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint.” Csodálatos alázatosság! Az emberek rendszerint többre becsülik magukat, mint amekkorák a valóságban. A szolga úrnak, a szolgáló úrnőnek akarja mutatni magát. A Szűzanya fordítva cselekszik. Istenanya létére az Isten szolgálóleányának nevezi magát. Istenanya ő. Mérhetetlen méltóság! S Isten rabszolgájának vallja magát. A legutolsónak, ami csak lehetséges!

Amint Mária szüzességének pompája az emberek érzékiségéhez való ellentétben tűnik ki: mások akarják az érzéki örömeket az anyaság terhe nélkül; Mária viszont csak úgy fogadja el az anyaság keresztjét, ha elválaszthatja tőle az érzékiség örömeit, — úgy alázatossága is a világ kevélységével szembeállítva tűnik elénk teljes fönségében: a világ kicsiny, és nagynak tettei magát; Mária nagy, és kicsinynek vallja magát.

Ilyen Mária lelke az alázatosság tükrében . . .

Szépen nyilvánul meg a Szűz alázatossága az evangélium egyéb szakaszaiban is. Olvassuk az ide vonatkozó részleteket.

„Útra kelvén pedig Mária ama napokban, sietve méne a hegyek közé, Júda városába. S itt beméne Zakariás házába és köszönté Erzsébetet.”⁵²

A világ fiai minden ember között elsők akarnak lenni. Pedig talán éppen az utolsók. Mária nem így cselekszik. Ő — jöllehet a legelső az összes teremtmények között — mindenkit maga fölé helyez s utolsó akar lenni. Magát Erzsébetnél kisebbnek tartja s mint

⁵² Lk. 1, 39—40.

ilyen, ő megy rokonához és nem várja el, hogy Erzsébet látogassa meg őt, az ég és föld Királynőjét. Erzsébet ki is fejezi csodálkozását Mária cselekedetén: „Hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám?”⁵³

S mit válaszol erre Mária? Szava újabb alázatosság bájos éneke: „Magasztalja az én lelkem az Urat, . . . mert ránézett szolgálója kicsinységére . . . hatalmasakat levetett a trónról és kicsinyeket felemelt.”⁵⁴ Mikor énekét befejezi, három hónapon át ott marad Erzsébetnél, hogy — *szolgálatára legyen* . . .

Ez Mária!

Józsefet is maga fölé helyezi. Mikor viszontlátja 12 éves Gyermekeit a templomban, így szól hozzá: „Ime, Atyád és én bánkódva kerestünk Téged.”⁵⁵ Először említi Józsefet, azután saját magát. Pedig ő a Királynő . . . József az ő szolgálatára van rendelve.

De szép alázat ez! De bájos vonás! De drága lélek! De ritka az ilyen a világban! . . .

Mária szívesen veti alá magát önkéntes megaláztatásnak is . . . A törvény előírta, hogy a nőt szülés után tisztátalannak tartsák, s meghatározott idő elmúltával menjen a templomba, mutasson be áldozatot az Urnak, s részesévé lesz a törvényes tisztulásnak. Máriára ez nem vonatkozott. Ő a Szentlélek ereje által fogant. Szűz volt és szűz maradt a szülés után is. Isteni jegyese, a Lélek csak tisztábbá tette őt, s Gyermeke nem vette el, hanem megszentelte szüzességét. Tehát nincs szüksége „tisztulásra”. Mégis alázatosan megy Gyermekeivel a templomba, mint „tisztátalan”, — mint más, közönséges földi édesanya; beáll a tisztulásra várók sorába a templom előcsarnokában s ott várja, hogy kimondják rá, hogy „már nem tisztátalan”.

Szüzek Királynője! De nagy a te alázatosságod! . . .

Szüzeknek szent Szűze! Példát adtál nekünk! . . .

Máriában szilárd, állandó volt az alázatosság éré-

⁵³ Lk. 1, 43.

⁵⁴ Lk. 1, 46. és 48—52.

⁵⁵ Lk. 2, 48.

nye. Véletlenül sem volt soha egy szava, egy cselekedete, egy gondolata sem, ami nem lett volna mélységesen alázatos. Bizonyosság erre a kánai eset. Az Úr Jézus válasza bizony váratlanul éri édesanyját: „Mi közöm neked és neked, ó asszony!? . . . ”⁵⁶ Mária mégsem neheztel, nem méltatlankodik, hogy Jézus nem édesanyjának szólítja őt, mint szokta; azért sem tesz szemrehányást, hogy visszautasítja kérését. Legalább is úgy látszik, mintha visszautasítaná. Mária alázatosan hallgat. S bizik. Nem engedi magát váratlan események által sem eltéríttetni az alázatosság útjából soha.

Az alázatosság ebben a formájában az összes szentek közt egyedül Máriában volt meg.

A két legmélyebb megaláztatás az Istenember földi életének kezdetén és végén érte Máriát. Mondhatjuk, hogy Mária Jézusért hordozta a megaláztatás legsúlyosabb keresztjeit. Az evangélium ezekkel a szavakkal számol be a két eseményről:

„Mikor el volt jegyezve az ő anyja, Mária, Józsefnek, mielőtt egybekeltek volna, úgy találtaték, hogy méhében fogant a Szentlélektől. József pedig, az ő férje, igaz ember lévén és nem akarván őt elhíresztelni, titokban akarta őt elbocsátani.”⁵⁷ És ismét:

„Jézus keresztje mellett pedig állanak vala az ő anyja, és anyjának testvére, Mária, Kleofás felesége és Mária Magdolna. Jézus ezért látván anyját és az ott álló tanítványt, kit szeret vala, mondá anyjának: Asszony! ime a te fiad. Azután mondá a tanítványnak: Ime a te anyád! És azon órától magához vevé őt a tanítvány.”⁵⁸

Akit valaha becsületében meggyanúsítottak, átérzi, micsoda fájdalmas megaláztatás lehetett ez a tény Mária számára. Fájóbb szinte lehetetlen. És Mária alázatos lélekkel viseli a keresztet. Az ártatlan. A legtisztább. A Szűz . . . Jézusért teszi . . .

Átkozott az, aki a kereszten hal meg, — mond-

⁵⁶ Ján. 2, 4.

⁵⁷ Mt. 1, 18—19.

⁵⁸ Ján. 19, 25—27.

ták a zsidók. A gonosztevők legmegbélyegzőbb kivégzési módja volt a keresztfeszítés. Amint a dicsőség fiúról anyára háramlik, úgy a dicstelenség is. Mária vállalja a megaláztatást. Elkíséri fiát a kereszttúton s ott áll a kereszt tövében. Hallja a gúnyolódást, szitkozódást, átkozódást. Neki is kijut belőle. Sőt neki is szól valamennyi. De csodálatos alázatossággal visel mindent. Erős lélekkel. Hősiezen. Jézusért teszi . . .

Ilyen az alázatos lelkű Istenanya . . .

De igazuk van az Egyházatyáknak, hogy Mária tetszett ugyan Istennek szüzessége által, mégis alázatossága által lett Istenanyává! „Tetszett Neki szüzességével, lehozta Őt a földre alázatosságával” — szokták mondani az Atyák.

Egyéb erényei mellett e kettő gyönyörű harmóniája tette Máriát Istenanyává. Mert Istennek nem tetszhetik az alázatosság szüzesség nélkül; de a szüzesség sem alázatosság nélkül. Sőt, helyesebben; tetszik neki az elvesztett szüzességét *sirató* Magdolna, de nem tetszik a *kevély* szűz.

„Ő boldog alázatosság, — mondja Szent Ágoston, — mely Istent szüli az embereknek, életet ad a halandóknak, az egeket újjáteremti, a világot megtisztítja, a paradicsom kapuját megnyitja és az emberek lelkét a pokoltól megszabadítja! Ő Mária dicsőséges alázatossága, mely a mennyország kapujává lesz s egekbe vivő lépcsővé! Mária alázatossága igazán az ég lépcsőjévé lett, mert általa szállt le a földre az Isten. Mert megtekintette szolgálójának alázatosságát” . . .⁵⁹

Méltó jutalom Mária alázatosságáért!

Igen, mert milyen lehet az az alázatosság, melyről maga a Szűz bizonyítja a Szentlélek sugallatára, hogy „megtekintette Isten az ő szolgálójának alázatosságát”? . . .

Az ilyen alázatosság hasonlít Jézuséhoz. Bizonyos értelemben — isteni.

⁵⁹ S. Aug., Sermo de Sanctis 208.

c) Gondviselésbe vetett bizalom

„Milyen jó Izrael Istene azokhoz, kik igaz szívvvel vannak Azért te jobb kezemnél fogsz engem tartani és akaratom szerint vezetni és a dicsőségbe fogadni. Mert mim vagyon az égben és rajtad kívül mit akartam a földön? Ha testem és szívem elfogyatkozik is, szívem mindene az Isten, mindörökké. Mert ime, akik eltávoznak tőled, elvesznek Nekem pedig jó az Istenhez ragaszkodnom, az Úr Istenbe helyeznem reménységemet”⁶⁰

De sokszor elrebegehette Mária ezeket a szavakat! Mintha csak az ő számára írta volna a Zsoltáros.

Kevés erény van, mely olyan gyermekien bájos és vonzó, mint az Istenbe vetett bizalom. Ez a gyermekded lelkek sajátos erénye. Abból a meggyőződésből fakad, hogy a mennyei Atyának gyermekei vagyunk. Hogy Ő jóságos Atyánk, ki gondot visel ránk. Nyugodtan hajthatjuk fejünket ölébe: hisz Ő vigyáz reánk, Ő virraszt fölöttünk. — „Nem félek semmi bajtól sem, mert te velem vagy.”⁶¹

Mária gyermeklélek volt a szó legszorosabb értelmében. Tőle tanult a Lisieuxi Szent is. Mária előtte járt a szent gyermekség útján.

A Szűzanya tudta, hogy mérhetetlenül kedves a jó Isten számára a bizalom. Úgy örül neki, ha egészen megbízunk benne! . . .

Hisz a jó emberek számára is a legdrágább kincs, a legszebb ajándék a bizalom. Ha megbízunk valakiben, ezzel azt mondjuk, hogy Ő jó; szeret minket; önzetlen; javunkat akarja. Van-e ennél szebb dicséret ember számára?

Mária alig hároméves korában már egészen az isteni Gondviselésre bízta magát. Kitárt karokkal, örömtől repeső szívvvel siet a templomszolgálatra, lépi át a szent ház küszöbét. — „Uram, a Tied vagyok. Tégy velem egész életemen keresztül, amit akarsz. Vezess a

⁶⁰ 72. zsolt. 1. 24—28.

⁶¹ 22. zsolt. 4.

te utaidon. Nálad gondviselőbb, jóságosabb és hatalmasabb Atyát nem találhatnék. Uram, örökre a Tied vagyok" . . .

Ha egy hároméves gyermek bizalommal veti magát atyja karjába, kiről tudja, hogy szereti őt, milyen bizalommal vethette magát Mária mennyei Édesatyja karjába! És ha elragadóan bájos, aranyos ez a gyermeki bizalom, milyen elragadóan bájos lehetett Mária bizalma a mennyei Atyával szemben!

Ez a bizalom kíséri Máriát továbbra is, egész életén keresztül. Ez érezhető ki minden lépéséből az élet legnehezebb körülményei között, a legsúlyosabb kereszt-hordozás idején is.

Mária zsenge gyermekkorában megérzi és megérti, hogy Isten szüzességet akar tőle. Örök szüzességet. A Szentlélek kegyelme adja neki ezt a gondolatot. Bizonyára felvetődik a gyermek lelkében a kérdés: milyen következményekkel jár ez az elhatározás? Hisz ő a nagyokosságú Szűz, a Jótanács Anyja, tehát megfontoltan cselekszik.

Tudja, hogy az érvényben levő szokások alapján nem töltheti egész életét templomszolgálatban. Csak addig maradhat itt, míg felserdül. S akkor nevelői vőlegényt keresnek számára; eljegyzik és férjhez adják . . . De mi lesz akkor fogadalmával?

Ha pedig egyedül marad, ki fogja gondját viselni? Ki lesz támasza öreg napjaira? S mit fognak szólni ehhez a hallatlan, példa nélkül álló, szokatlan elhatározáshoz a rokonok, hozzátartozók, sőt az összes ismerősök? Az biztos, hogy nem fogják őt megérteni; hogy állandóan zaklatásnak lesz kitéve s talán nem is tartják józan gondolkodásúnak. Hiszen így eddig soha senki nem csinált! Sokszoros szenvedés, megpróbáltatás lesz egész élete.

Mária mégsem aggódik. Semmi sem tudja őt fogadalmától elriasztani. Isten akarja így. Ő jóságos atya: — gondolja; tehát nem fog elhagyni; gondoskodik rólam. Elég hatalmas és elég jóságos ahhoz, hogy gondomat viselje.

Gyermeki bizalommal veti magát a mennyei Atya karjába . . .

A templomszolgálat békés, boldog évei csakhamar eltelnek. Beteljesedik, amit Mária előre látott. Jegyest választanak számára József személyében, beleegyezését kívánják, hogy hozzámenjen feleségül.

A Szentlélek kegyelme úgy irányítja Mária értelmét és akaratát, hogy a Szűz lássa, hogy Isten rendelte ezt az eljegyzést és házasságot. Úgy látszik ugyan, mintha bekövetkeznék, amit előre látott: szüzessége a házasságban veszélyben forog. Bízik azonban Istenben. Ő akarta így; Ő választotta a jegyest is, nem Mária. Ő elég hatalmas ahhoz, hogy megvédje leánya szüzességét. „Atyám, bízom Benned! — száll az ima az ég felé Mária ajkáról; — legyen, amint Te akarod.” S béke tölti el a Szűz lelkét.

Az eljegyzés után rövidesen angyali hírnök száll az égből a názareti házba. Isten akaratát, kívánságát adja tudtára a Szűznek. Az istenanyai méltóság elfogadásába való beleegyezését kéri. Egyúttal megnyugtatta, hogy szüzessége sértetlen marad. A Nagykosságú elgondolkodik. Kicsinynek érzi magát a mérhetetlen méltóság vállalására. Én — Istenanya? . . . Hogy fogok megfelelni az emberfeletti követelményeknek, miket az Istenanyának teljesítenie kell? Hogy tudom a fájdalmak tengerét gyenge leány létemre elviselni? Hogy tudom én mindazt megadni, amire az Istengyermekek szüksége lesz? Súlyos gondolatok. Nehéz gondok. Mária azonban nem csügged. Az Istenbe vetett bizalom felemeli őt. Isten akarta így. Bízom Benne. Ő erőt is fog adni a nagy hivatáshoz. S nyugodt lélekkel adja meg válaszát a várakozó angyalnak: „ . . . legyen a te igéd szerint”.

Rövid pár hónap múlva aztán elkezdődik a nagy megpróbáltatás. Talán sohasem tette úgy próbára Isten Mária bizalmát, mint ekkor. József eljön Betlehemből Názaretbe, hogy jegyesét feleségül vegye. Az alázatos Szűz megőrzi titkát; nem közli Józseffel, hogy édesanya lett: Isten Anyja. Ráhagyatkozik a Gondviselésre,

Majd ha Isten jónak látja, tudatni fogja a titkot Józseffel. Igen, csak hogy addig becsületét éri gyanú jegyese részéről. Kétkedik benne az, aki eddig szentnek tisztelte. S ha József nyilvánosságra hozza a dolgot, mint házasságtörőt megkövezik a törvény előírása szerint. Életével fizet. De mi lesz akkor a gyermekével? Hisz ő . . . édesanya . . . Isten Anyja . . .

Olyan gondok, olyan problémák ezek, melyek ritkán, vagy talán sohasem adódnak másnál, csak Máriánál. Szenved mérhetetlenül s tűr hősiezen. És mégsem vág az isteni akarat intézkedése elé. Bizalmatlanság volna Istennel szemben, ha nem hagyatkoznék rá teljesen. Ezt pedig nem teszi, ha boldogságába, becsületébe, életébe kerül is! — „Atyám! Te igazi atya vagy! Te majd gondolsz rám, törődöl velem. Én gyermeked vagyok. Bízom benned. Cselekedjél velem tetszésed szerint” . . .

Igy adja Mária Istenbe vetett bizalmának csodálatos tanújelét mindaddig, míg maga Isten nem mondja: Elég! S akkor elküldi angyalát Józsefhez, hogy megmondja neki: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát; mert ami benne fogantatott, a Szentlélektől vagyon.”⁶²

Utána következnek a karácsonyi események. Elsősorban Jézus születése. Mária tudja az Írásokból, hogy a Gyermeknek Betlehemben kell születnie. „Te efratai Betlehem! kicsiny vagy ugyan Júda ezrei között, mégis tebelőled származik nekem, ki uralkodó legyen Izraelben.”⁶³ Hogy jut el ő Betlehembe? Mert hiszen ha nem megy oda, akkor a próféták jövendölése nem teljesedik be s a világ nem ismeri el Krisztust Megváltónak! Mária nem aggódik. Rábízta a probléma megoldását Istenre. S Ő tényleg meg is oldja a nehézséget, mint Szent Lukácstól tudjuk.

„Történt pedig ama napokban, rendelet méne ki Augusztus császártól, hogy írassék össze az egész földkerekség . . . És mennek vala mindenek, hogy össze-

⁶² Mt. 1, 20.

⁶³ Míkeás, 5, 2.

irassanak, kiki 'a maga városába. Fölméne tehát József is Galileából, Názáret városából Júdeába, Dávid városába, mely Betlehemnek hivatik, mivel ő Dávid házából és nemzetségéből való volt, hogy összeirassék Máriával, az ő eljegyzett feleségével, ki áldott állapotban vala. Lőn pedig, mikor ott valának, eljött az ideje, hogy szüljön. És szülé az ő elsőszülött fiát . . ."⁶⁴

Jézus születésével kapcsolatban váratlan megpróbáltatás és fájó érzés éri az Istenanyát. Nincs hely a városban. Az eljövendő Megváltót nem fogadják be az emberek! Övé a világ — s nem kap egy kis meleg szobácskát! Mária ezt a gondját is a mennyei Atyának ajánlja. Ő majd gondot visel Egyszülöttére s az édesanyára is. Valóban, a gondviselő Isten keres szállást a Szentcsalád számára. Csakhogy másfélét, mint az édesanya szeretne nyújtani Fiának: istálló-barlangot. Szegényeset, elhagyatottat, hideget. Ezek az Isten útjai. Az ő útjai, nem ami útjaink. Mária válasza erre is ugyanaz marad: „Jóságos mennyei Atyám! legyen a te akaratom. Rád bízom magam. Tudom, hogy te úgy szeretsz engem, mint Rajtad kívül senki más a világon . . .”

Kevéssel ezután következik a harmadik karácsonyi megpróbáltatás: az Egyiptomba való menekülés.

*„Miután pedig a bölcsek eltávoztak, ime az Űr angyala megjelenék álmában Józsefnek, mondván: Kelj föl, vedd a gyermeket és anyját és fuss Egyiptomba és maradj ott, amig majd mondom neked. Ki fölkelvén, vevé a gyermeket és annak anyját éjjel és távozik Egyiptomba.”*⁶⁵

„Istenem! miért nem gondolsz ránk? Miért engedsz üldözni minket? Hisz ártatlanok vagyunk! Mennyei Atya! miért nem védelmezed Gyermekedet? Ő a Te Egyszülötted! Nézd, életére törnek!”

Igy beszélt volna, akiben nem lett volna meg-ingathatatlan az isteni Gondviselésbe vetett bizalom. Máriának eszébe sem jutott ilyesmi. Bármilyen érte is őt,

⁶⁴ Lk. 2, 1—7.

⁶⁵ Mt. 2, 13—14.

olyan biztosan érezte, hogy a Gondviselés virraszt fölötte, mint a gyermek, ki tudja, hogy édesatyja ágya fölé hajol, úgy őrzi álmát.

Évtizedek múlnak. A hűséges jegyes, a Szentcsalád őrzője lehúnyja szemét. Elalszik örökre, hogy várja a megváltás befejezését és a mennyország kapuinak feltárulását s majdan a dicsőséges feltámadást.

Körülbelül ugyanabban az időben Jézus is elbúcsúzik Máriától. Apostoli útjára indul.

A Szűz egyedül marad. Rövid egymásutánban hagyja el őt a jegyes és a gyermek. Ki fogja ezután gondját viselni?

Mária nem aggódik. Bízik. Van még Valaki, aki gondol reá: a mennyei Atya. Tudja, hogy a Gondviselés legdrágább tárgya a megszentelő kegyelem birtokában levő halhatatlan lélek. Az Úr Jézus tanította rá. Mária már tudta ezt régóta, mikor a tömeg először hallotta nagy csodálkozással a Mester szavait: *„Ne aggódjatok éltetekről, mit egyetek, se testetekről, mibe öltözzetek . . . Tekintsétek az égi madarakat; azok nem vetnek, nem aratnak, sem csűrökbe nem gyűjtenek; és a ti mennyei Atyátok táplálja azokat. Nem vagytok-e ti azoknál becsesebbek? . . . És a ruházatról miért aggódtok? Nézzétek a mezei liliomokat, mint növekednek, nem munkálkodnak és nem fonnak; mondom pedig nektek, hogy Salamon minden dicsőségében sem volt úgy felöltözve, mint egy ezek közül. Ha tehát a mezei füvet, mely ma vagyon, és holnap kemencébe vettetik, az Isten így ruházza, mennyivel inkább titeket, kicsinyhitűek! Ne aggódjatok tehát, mondván: Mit eszünk, vagy mit iszunk, vagy mivel ruházkodunk? . . . Hisz tudja a ti Atyátok, hogy mindezekre szükségetek vagyon.”*⁶⁶

Mária a mezők igazi lilioma. A mennyei Atya szemében értékesebb az egész világnál. Ő tudja ezt s bízik az Atya gondoskodásában nagyon. Tudja, hogy

⁶⁶ Mt. 6, 25—32.

Isten akkor is vele van, ha a földön rajta kívül senkije sem volna.

Évek telnek. A Nagyasszony ott áll a kereszt tövében. Elveszti Gyermekeit is. Most már igazán csak a mennyei Atya a gondviselője. Rábízta magát.

S még nagyobb gondját is rábízta Istenre: a világ üdvözülésének lehetőségét. Hisz úgy látszott, hogy el van zárva az üdvösségre vezető út, mivel a Megváltót a választott nép, sőt a nép papjai megölték. Az Isten-anya mégsem esik kétségbe: csodálatos hittel bízik Isten mindenhatóságában és irgalmában. Ő mindent jóvá tehet, amit az ember elrontott.

Mária halála is a Gondviselésbe vetett bizalomról tanúskodik. Ez a halál „elszenderülés!” Úgy, mint az Egyház szertartása nevezi. Amint a gyermek atyja ölébe hajtja fáradt fejét s boldogan szenderül el, úgy hajtotta a Szűz is fejét mennyei Atyja ölébe s boldogan elszenderült. „A te kezedbe ajánlom Uram, lelkemet”, — imádkozta élete végén az Egyház esti imájának, a Completoriumnak szavait. Ez volt Mária halála. Ez volt egy Istenbe vetett, bizalommal teljes életnek gyönyörű befejezése.

. . . Hányszor vagyunk mi kishitűek! Ha egy kis megpróbáltatás ér, mindjárt hajlandók vagyunk azzal vádolni az Atyát, hogy nem törődik gyermekeivel. Bizalmatlanok vagyunk a Gondviselés iránt. Pedig Isten állandóan örködik fölöttünk, még akkor is, ha már nem vagyunk a „gyermekei”, mert a bűn által elszakadtunk Tőle! Ő még akkor is vigyáz ránk . . . Ilyen a mi Atyánk . . .

Ha látjuk magunkon, milyen gyermekcipőben jár a mi Istenbe vetett bizalmunk, csodáljuk meg Mária hősi fokban gyakorolt bizalmát. Ne vegyük azt „természetesnek, mindennapinak”, — hanem lássuk meg benne a lelki nagyságot!

Ilyen Mária lelke az Istenbe vetett bizalom tükrében.

B) KRISZTUSSAL

Az előzőkben bemutattuk a Szűzanya lelkét azokkal az erényekkel ékesítve, melyek — bár egész életében — főleg azonban az Igé megtestesülése előtt tündököltek Máriában.

Mikor a Szűz az angyal óhajára az „igen” szót kimondja: „Ime az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint”, — édesanyává lesz. Ettől a pillanattól fogva Mária Istenanya. S ezzel megkezdődik életének második, legfontosabb, legtartalmasabb szaka. Így lehetne ezt a 33 évet egy szóval kifejezni: *Jézussal együtt!*

Jézussal együtt! . . . De sokat mond ez a pár szó Mária számára! Jézussal együtt! A Szűz számára ez maga a mennyország! A legédesebb, a legboldogabb földi mennyország.

Mária életének középső szakát, mondhatnók: delét foglalják magukban az Úr Jézussal való együttlét évei: a Szűz 14—47-ig terjedő életévei. Ezen élet delének világító, melegítő napja Krisztus.

Krisztus valódi Testének szentelt szolgálat ez a 33 év. Mária szüli, gondozza és sírba teszi a szent Testet.

Földi életének harmadik, utolsó szakát majd Krisztus titokzatos testének, az Egyháznak fogja szentelni.

1. — ISTEN ANYJA

Mikor a bölcsész valaminek meghatározását akarja adni, keresi, hogy mi az, ami leginkább kifejezésre juttatná annak a valaminek a lényegét. S ezt adja meghatározás gyanánt.

Ha Máriában keressük, hogy mi az, ami benne a leglényegesebb; mi az, ami benne a legmélyebb, legbensőbb; mi az, amiben minden egyéb bent van Máriából, azt kell mondanunk, hogy Mária lényege az Istenanyaság. Mária Isten Anyja. Ezzel mindent megmondunk. Ez mindent magában foglal.

Mária istenanyasága *hittétel*. Minden katolikusnak hinnie kell, hogy a Szűz igazi, valóságos értelemben Isten anyja. Nem egy egyetemes zsinat foglalkozott ezzel a kérdéssel s mondotta ki újra meg újra ünnepélyesen ezt az igazságot. Csak kettőt idézünk itt.

Az efezusi zsinat 431-ben így nyilatkozik Mária istenanyaságára vonatkozólag: „Aki nem vallja, hogy Isten igazán Emmánuel,⁶⁷ és következésképpen a Szent Szűz Isten anyja (a testté lett Igét szülte ugyanis test szerint), átok alatt legyen.”⁶⁸

A harmadik konstantinápolyi zsinat pedig 680-ban megállapítja, hogy Krisztus „ . . . öröktől fogva születik az Atyától istensége szerint, az időben pedig ugyanő megszületik emberi természete szerint érettünk és a mi üdvösségünkért a Szentlélek ereje által Szűz Máriától, ki valósággal és igazán Isten anyja . . . ”⁶⁹

Mérhetetlenül csodálatos valami az istenanyai méltóság. Emberileg alig elképzelhető; elmével alig felfogható. Ezért tagadták az eretnekek Mária istenanyaságát. Az Egyház azonban tévedéstől mentesen kimondja, hogy Mária mégis Isten Anyja a szó legigazibb és legszorosabb értelmében.

Az édesanya és gyermeke közt a legszorosabb vérségi kapcsolat áll fenn. A kettő egyenesági, legközelebbi vérrokon.

Mária Jézus édesanyja. Tehát vérrokona Istennek. Igaz ugyan, hogy csak akkor lett Isten vérrokonává, mikor a Második Személy emberi természetet vett fel; igaz ugyan, hogy csak azáltal lett Isten vérrokonává, hogy Krisztus emberi teste Máriától van; de mivel Krisztusban a két természet, az isteni és emberi egy és ugyanazon Személyben egyesül, vagyis Krisztusban egyetlen *én* van, igaz marad az, hogy Mária Isten vér-

⁶⁷ Magyarul: „Velünk az Isten”; így nevezie a próféta az eljövendő Messiást, jelezve, hogy személyében maga az Isten lesz köztünk; tehát a Messiás Isten lesz.

⁶⁸ Enchiridion Symbolorum, Denzinger — Bannwart, ed. XVI—XVII. n. 113.

⁶⁹ U. o. n. 290.

rokona. Éspedig olyan közeli vérrokona, amennyire csak az édesanya lehet fiának vérrokona.

Olyan méltóság ez, melyet emberi elme alig tud felfogni. Angyalok ilyen méltóságról mégcsak nem is álmodhatnak. Pedig de fölülmúlják az összes embereket természet, értelem, akarat és kegyelem dolgában!

De nem volna-e visszás helyzet, ha olyan valaki kapná az istenanyai méltóságot, aki minden egyéb szempontból az angyalok alatt áll? Föltétlenül. Tehát a Szűz az egyetlen az emberek között, aki az angyalok fölött áll, aki az angyaloknál tökéletesebb. Éspedig mérhetetlenül tökéletesebb. Annyira, amennyire azt az istenanyai méltóság megkívánja. Amennyire tökéletesebbnek kell lennie, hogy az istenanyai méltósággal arányban legyen lelkének természetes és természetfölötti nagysága.

Milyen lehet tehát Mária lelke? Milyen az, akire Isten ilyen megfoghatatlan méltóságot ruház? Ember ezt meg nem értheti.

Mivel Isten öröktől fogva tudja, hogy Mária Isten Anyja lesz, rendkívüli kiváltságokkal ajándékozza meg őt, egyedülálló ajándékokkal árasztja el lelkét. Máriának minden privilégiuma abban leli magyarázatát, hogy ő istenanyaságra volt kiszemelve.

Szeplőtelen Mária fogantatása. Rajta kívül több ilyen nincs. Mária azért szeplőtelen, mert Istenanya lesz.

Az erények minden pompája csodás szépségben él lelkében, létének első pillanatától fogva. Mert Isten Anyja lesz.

Rosszra való hajlam nincs benne. Nem kell ön-maga ellen harcot vívnia a jóért. Mert Isten Anyja lesz.

Az isteni Gondviselés különös tárgyát alkotja Mária. Ő egyedül több az Isten szemében, mint az egész világ együttvéve rajta kívül: angyalok, szentek, — naprendszer, végtelenségek. Mert ő Isten Anyja lesz.

A Szentlélek egész különös módon vezeti őt lépés-

ről-lépésre. Szinte igazi, sőt a legigazibb értelemben vett lelkivezetője. Mert Mária Isten Anyja lesz.

S ezt a csodás életet az égbe való felvétel fogja megkoronázni. Mert Mária Isten Anyja lesz.

A forrás az oázis lelke a sivatagban.

Az istenanyaság az alapja Mária összes lelki értékeinek a bűnös világban.

Főnséges az Istenanya képe.

De bájos is. Festő ecsetje számára alig van bájos képhez hálásabb téma, mint az édesanya, karján a kis gyermekkel.

Milyen bájos akkor az Istenanya, karján az isteni Gyermekkel!

Édesanya! De drága szó! De kimondhatatlan fogalom!

Édesanya! Már a földi édesanya is ilyen. Hát még az Istenanya! . . .

Édesanya! Mi az édesanya?

Isten az ő mivoltát a teremtményeiben akarta halvány sugarakban megvilágítani. Beleoltott a teremtményekbe az Ő végtelen tökéletességéből egy parányit.

Ki akarta fejezni végtelenségét, és megalkotta a világűr.

Azt akarta, hogy megismerjék mindenhatóságát, s megteremtette a naprendszereket.

Ki akarta fejezni szellemi mivoltát, s megteremtette az angyali világot.

Azt akarta, hogy megismerjük némileg az ő szépségét, s megteremtette a tiszta gyermekszempárt.

Ki akarta fejezni teremtményeiben jóságát, s megteremtette az anyaszívet.

Az édesanya az isteni Jóság megtestesítője a teremtményekben.

Ő teszi kedvessé mosolyával az otthont. Nélküle a világ zord és rideg lenne. Az édesanya teszi széppé találékonyságával, figyelmességével, áldozatos lelkületével a családtagok életét. Az édesanya élete örlődik fel, hogy életéért cserébe mosolygós arcú, boldog gyermekek örüljenek az életnek. Az ő boldogsága gyermeké-

nek boldogsága; fájdalma gyermekének fájdalma. Ő az, aki szívesen adna egy évet saját boldogságából, hogy gyermekének szenvedéséből egy órát kitörülhessen.

Akkor tudjuk igazán, mi az édesanya, mikor már nincs többé . . .

Ha ilyen az édesanyai szív, milyen volt az Istenanyának Szíve? . . .

Boldogsága, öröme Jézus boldogsága. Szenvedése Jézus keresztre. Élete minden perce, szívének minden dobbanása Gyermekéé.

Az édesanyai és gyermeki szív között — ha igazán ilyen szívek azok — összhang uralkodik.

Mária szíve teljesen összhangban van Jézus Szívével. Az édesanya egy szív, egy lélek gyermekével. Annyira egy vele, hogy élete Jézus életébe való teljes elmerülés.

Szépen fejezi ki ezt az igazságot a híres olasz kegyhelyen, Genazzanóban levő Szűz Mária-kegykép, a Jótanács Anyjának képe. Ez a festmény a Szűzanyát ábrázolja, karján az isteni Kiseddel. A Szűz maga elé néz, lelke azonban máshol jár; a messzeségben, a végtelenben. Elmerül Abban, Kit karján tart. Mária lénye az *Istenben való elmerülés*. A két lélek között lehetséges összhang legfelső foka.

Az Istenanya életén két érzelem vonul végig: az öröm és szenvedés.

Öröm. Mária boldog Istenanya. Ő adja a Megváltót a világnak. Kilenc hónapig hordozza szíve alatt. Szüli Betlehemben. Vele van 33 éven keresztül. Ez Mária öröme, boldogsága, mennyországa.

De végigvonul Mária életén a fájdalom is. Mária a fájdalmas Istenanya. A Fájdalmak Férfiát foganja, szüli és neveli fel — szenvedésre és keresztre. Ott áll a kereszt tövében s végül sírba helyezi Jézust.

Boldog Istenanya, — és fájdalmas Istenanya . . . Csodálatos kettős kép . . .

Úgy érezzük, szívesen adnók életünket, hogy Mária szenvedését örömmé változtathassuk. Van-e valaki, aki

jobban megérdemelné, mint Mária, hogy élete az öröm tengere legyen!?

S úgy érezzük, hogy szívünk sokkal inkább a Fájdalmas Anyáé, mint az Örvendetes Szüzé. Annyira semmi sem tud emberi szívet meghatni, részvétre indítani, mint az édesanya szenvedése. Főleg a Fájdalmas Istenanyáé . . .

Az édesanyai szív érzelmei csodálatosak. Szívének titkai közé tartoznak ezek. Ne bolygassuk ezt a drága szentélyt: az isteni Jóság és Szeretet földi tükörképét. Úgyis csak megcsodálni, megérteni azonban sohasem tudjuk ezeket a titkokat. Legyen azoknak megértése egyedül az édesanyák szent joga és kiváltsága . . . élükön az Istenanyával . . .

2. — MAGNIFICAT

Az evangélista így ír a magnificatos lelkű Istenanyáról:

„Útra kelvén pedig Mária ama napokban, sietve méne a hegyek közé, Júda városába. S beméne Zakariás házába és köszönté Erzsébetet. És lőn, amint meghallotta Erzsébet Mária köszöntését, repese méhében a magzat és betelék Erzsébet Szentlélekkel. És nagy szóval felkiálta, mondván: Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse! De hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám? Mert ime, amint fülembé hangzott köszöntésed szava, örömtől repese a magzat méhemben. És boldog vagy te, ki hittél, mert be fog teljesedni, amiket mondott neked az Úr. És mondá Mária:

Magasztalja az én lelkem az Urat és örvendez az én szívem Megváltó Istenem felett. Mert ránézett szolgálója kicsinységére, ime, mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék. Mert nagy dolgot cselekedett velem a Hatalmas, kinek szent az Ő neve. És irgalma nemzedékről-nemzedékre azokon van, kik őt félik. Hatalmas dolgokat művelt karja erejével,

*szétszórta a szívük terveiben kevélykedőket. Hatalmasokat levetett a trónról, és kicsinyeket felemelt. Éhezőket betöltött jókkal és üresen bocsátott el gazdagokat. Felkarolta Izraelt, az ő szolgáját, megemlékezvén irgalmasságáról, amint szólott vala atyáinknak, Ábrahám-nak és ivadékának mindörökre. Mária pedig nála maradt mintegy három hónapig, azután visszatére házába.*⁷⁰

A történet cselekményből és énekből áll. Mindkettőből ki-kicsillan Mária erényekkel ékesített lelke. A Magnificatban nem látjuk talán Mária erényeit olyan emberfeletti fokban tündökölni, mint másutt. De viszont annál több oldalról s annál csodásabb bájjal mutatja be ez a történet Mária lelkét. Nem olyan itt, mint a hatalmas darab gyémánt, mely egységes és mély tűzben ég; inkább olyan, mint a kis briliáns, mely — bár kevésbé erősen — de minden oldalról szikrázik.

Mit mutatnak Mária cselekedetei?

„Útra kelvén pedig Mária . . . sietve méne . . .” Mária segítő szeretetéről tanúskodik e mondat. A Szűzanya tudja, hogy Erzsébet segítségére szorul. Szerető lelke üzi, hajtja őt. Azonnal felkel s gondolkodás nélkül elindul, útra kél. Milyen bájos vonás az Istenanya lelkében: másoknak segíteni!

Mária útjának második célja, hogy a neki jutott kegyelem tengeréből Erzsébetnek és Keresztelő Jánosnak is juttasson. *„És lőn, hogy amint meghallotta Erzsébet Mária köszöntését, repese méhében a magzat és betelék Erzsébet Szentlélekkel.”* Tehát nemcsak kegyelmet eszközöl ki Mária Erzsébet számára bőségesen, hanem a kegyelmek Szerzőjét, a Szentlelket esdi le rá. Erzsébet betelik Szentlélekkel. Úgy, mint egykor majd az apostolok pünkösd ünnepén. Keresztelő Szent János pedig még édesanyja méhében a megszentelő kegyelem fényébe öltözködik. Ahol Mária, ott bűn nem lehet: még eredeti bűn sem. Kegyelem azonban annál bőségesebben. Ez tehát Mária útjának főcélja: „kegyelem-

⁷⁰ Lk. 1. 39—56.

osztás." Hogy kegyelmének teljességéből nekünk is adjon; és hogy „mint a mindenség Királynője . . . javait övéinek kiossa.”⁷¹

Mária alázatosságáról is tanúskodik a Magnificat. Az Istenanya alázatosságában elrejtí Erzsébet előtt méltóságát. Mint egyszerű lény köszönti rokonát. A Szentlélek Isten azonban felfedi Mária titkát, istenanyai méltóságát: kinyilatkoztatja azt Erzsébetnek. „*Hogyan jutok én ahhoz, hogy az én Uramnak anyja jön hozzám?*“ Mária válasza: Nem az én érdemem ez: Isten irgalma. Neki legyen érte örök hála. Magnificat . . . „*Mert ránézett szolgálója kicsinységére . . .*“ Szent Ágoston szerint Mária alázatossága miatt lett Isten anyjává. „Ime, magáról mint alázatos szolgálóról gondolkodott, — s tényleg az is volt — azért érdemelte ki, hogy azzá legyen, ami nem volt: Isten anyjává.”⁷²

Éva olyan akar lenni, mint az Isten; Mária Isten szolgálója.

Isten megveti Évát; Máriát felmagasztalja.

De gyönyörű jelenség lehet az Erzsébethez siető Szűz! . . . Siet. Az úton, utcán csak szükségből tartózkodik. Így is csak rövid ideig. Főlélegesen meg éppen nem. Nem vár senkit és semmit . . . Övé az Isten. Szíve alatt hordja Titkát. Ez teljesen betölti őt . . . Olyan szép a szerény, szemérmes, önmagába merült, Istenbe mélyedt, világgal nem törődő, „siető” Szűz! Cajetanus szerint siet, hogy „példájával arra oktassa a szüzeket, hogy az úton siessenek s ne időzzenek feleslegesen azért, hogy magukra vonják mások figyelmét”.⁷³

Máriának Erzsébettel való beszélgetése is annyira „nem ebből a világból való”. A világ fiai, leányai ritkán tudnak úgy beszélni, hogy beszédükben kifogásolni valót ne lehetne találni. Mária beszédje a Magnificat. Istendicsőítés. Hálaadás. Imádás. Szeretet. — Erzsébet szavai pedig imádsággá lettek: „Áldott vagy te az asz-

⁷¹ Bourassé, II. 1442.

⁷² S. Aug. Cantici Magnificat Expositio.

⁷³ Bourassé, u. o.

szonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse."

Siet Mária Erzsébethez, hogy megossa vele boldogságát. Ha boldogok vagyunk, azt akarjuk, hogy boldogságunkban az is osztozzék, akit szeretünk. Mária szereti Erzsébetet; azért akarja, hogy boldogságában osztozzék.

De másrészt tudja, hogy Erzsébet is kimondhatatlanul boldog. S örülne, ha tudná, hogy van egy vele együttérző szív, mely örül az ő boldogságának. Mária elmegy tehát hozzá, hogy megmondja neki: Én örülök annak, hogy te boldog vagy!

Ilyen sokféle erény felcsillanását látjuk Mária cselekedeteiben a Magnificattal kapcsolatban.

S minő lelki szépségek tündökölnék az énekben?

A Magnificat hálaének. Mária lelkének minden háláját beleönti ebbe a gyönyörű énekbe. Nem emberi alkotás az: a Szentlélek sugallatára tört fel ez az ének az Istenanya lelkéből. A Szentlélek az ének költője; Mária a hárfa, mely dallá teszi a gyönyörű költeményt.

"Olyan magasztos és hallatlan méltóságra emelt az Úr, — mondja Béda Mária ajkára adva a szavakat — hogy azt nyelv ki nem mondhatja, de még a szív legbensőbb érzelme sem képes kifejezésre juttatni; ezért lelkemet teljesen hálaadásul szentelem az Úr-nak . . ."⁷⁴

Érthető, hogy a háladal akkor tör fel Mária szívéből s akkor csendül fel ajkán, mikor az Úr a legnagyobb kegyelmet ajándékozza neki: Istenanyává teszi. Valójában azonban Mária egész élete Istennek zengett hálaének. Magnificatot énekelt Mária egész életén át. Zsengé gyermekéveiben, a templomszolgálat idején, az angyali üdvözlét órájában, Erzsébet házában, Betlehemben, Egyiptomban, Názáretben . . . József halálakor, a kereszt alatt, a szentsír tövében . . . a virrasztás napjaiban . . . húsvét hajnalán, az Olajfák-hegyén Krisztus mennybemenetelekor, pünkösdi ünnepén . . . halála óráján.

⁷⁴ Bourassé, I. 660.

A hálaének soha el nem halt Mária ajkán.

De szép vonás a hála! De gyönyörű erény a hála-
érzet! Valójában nem is annyira azt dicséri, akinek
hálát adunk, hanem azt, aki hálát ad. A hála ugyanis
nemes lélekről tanúskodik.

Mária lelke a legnemesebb lélek. Ezért háladal
egész élete.

Tudja, hogy öröme-szenvedése, boldogsága-fájdal-
ma, kegyelmei-megpróbáltatásai, mind-mind Isten drága
ajándéka, melyért hála jár.

Ez az az ének, melyet a világ nem ismer. A
hálaének.

Ez az az új ének, melyről a Zsoltáros ír: „Új
éneket adott számba, a mi Istenünk dicséretét”.⁷⁵

De szép vagy, Szűz Anyánk! Lelked hálával
eltelt lélek!

Mária *boldogságáról* tanúskodik a Magnificat.
Aki boldog, az énekel. Mária énekel; tehát boldog.
Magnificat . . . És örvendez az én szívem . . . Lehet-e
nagyobb öröme Máriának, mint az a tudat, hogy vele
van az Isten!? Az öröm énekben jut kifejezésre; a
fölséges öröm himnuszban. A Magnificat Mária öröm-
himnusza.

Tanúskodik a hálaének ismételtén Mária *alázatos-
ságáról* is. Az alázatosság Máriánál olyan erény, mely
újra meg újra visszatér; minden szavából, cselekedeté-
ből kiérzik; lépten-nyomon kíséri őt. „Mert ránézett
szolgálója kicsinységére . . . hatalmasokat levetett a
trónról és kicsinyeket felemelt.”

„Örvendez az én szívem Megváltó Istenem felett.”
— Mélységes *imáadás* és *szeretet* csendül e szavakból.

Isten . . . Ha valaki meg tudta érteni kissé, ki
az Isten, Mária volt az. És ez a megértés mély imá-
datban jutott kifejezésre. Minél nagyobb valaki
nálunk, annál mélyebb hódolat illeti meg. Isten vég-
telenül nagyobb az embernél: végtelen, megsemmi-

⁷⁵ 39. zsolt. 4.

sülésig menő hódolat illeti meg. Ezt adja Istennek Mária.

Üdvözítő . . . Az Isten nemcsak fönséges: jóságos is. „Isten a szeretet.”⁷⁶ Ebben a szóban: Üdvözítő, az Isten jósága, szeretete, irgalma van kifejezve. Az Isten leszáll a földre, mert szeret. Velünk van, ezért „Emmanuel”, azaz: „Velünk az Isten” az ő neve, — mert szeret. Keresztre feszíteti magát értünk és helyettünk, mert szeret. Üdvözítő . . . a világ legnagyobb szeretete van e szóba foglalva. Csakhogy a szeretet viszonz szeretetet vár. Isten azt akarja, hogy szeressük őt . . . Mária szereti az Istent. Az Üdvözítőt. Hisz ő érti meg legjobban az Üdvözítő szeretetét, mert az ő méhében szállott alá a Szeretet. Szívének-lelkének lángoló szeretete diktálja a Magnificatnak ezt a szavát: „Üdvözítő”.

Isten — Üdvözítő . . . Imádás — szeretet . . . Erre vonatkozólag mondja Szent Ágoston, hogy Mária már a földön az égiek gondolkodását s cselekvési módját ölti magára. Ők ugyanis Istent „ámulva szeretik s szeretve bámulják; úgy, hogy az ámulat által kiolthatatlanul égjen a szeretet, s a szeretetben édesen lángoljon fel az ámulat”. Igen, mert ha csodás szépséget, jóságot látunk, ami bámulatba ejt, azt meg is szeretjük. S annál jobban szeretjük, minél inkább bámulatba ejt. Ezt teszi az Isten az égiekkel: szépségével, jóságával bámulatba ejti őket. Ezt tette Máriával is. Ezért örvendezik Mária lelke az ő bámulatraméltó Istenében s szeretetreméltó Üdvözítőjében.

A Magnificat szerzője azt is kifejezésre juttatja, hogy Máriában az imádás és szeretet egész különös fokban megvolt. Úgy, mint senki másban. Egyedülálló mértékben. Istent ugyanis az *én* Istenemnek, az Üdvözítőt az *én* Üdvözítőmnek nevezi. Annyira az övé, mint senki másé. Tehát annyira imádja és szereti, mint rajta kívül senki más.

„Ime, mostantól fogva boldognak hirdet engem

⁷⁶ I. Ján. 4, 8.

minden nemzedék." A Szentlélek Isten *jövendöl* a Szűz ajka által. Mária látja, milyen csodálatos az ő méltósága és milyen mérhetetlen a jövendő boldogsága. És ezt a népek, nemzetek is látni fogják; megérik, megsejtik. Ezért mondják őt boldognak.

„Mert nagy dolgot cselekedett velem a Hatalmas, kinek szent az ő neve." Nagy dolgok . . . Mária szeme előtt elvonul ebben a percben egész eddigi élete. Nem sok az; nem hosszú idő: csupán rövid 14 év. De tele Isten irgalmával, kegyelmével. Tele az ő csodáinak remekműveivel. Szeplőtelen fogantatás . . . Szűzességi fogadalom . . . Megtestesülés, Istenanyaság . . . — „Nagy dolgot cselekedett . . . a Hatalmas . . ." Legyen neki érte örök hála. Egyes-egyedül Máriával cselekedte ezt Isten; ezért egyedülálló az ő hálája.

A Szűz azonban nemcsak maga hálás, másokat is hálára akar buzdítani Isten iránt. Isten másokhoz is jóságos, ha a Szűzanya iránti jósága egyedülálló is. „És irgalma nemzedékről-nemzedékre azokon van, kik őt félik." Igen, csodálatosan mély értelműek ezek a szavak. Isten az egész világ üdvét akarja. Mindenkít boldoggá kíván tenni. Erről beszélnek a Titkos Jelenések rejtelmes szavai, melyekben Szent János apostol leírja, milyen sok választott lelket mutatott meg neki Isten látomásban Izrael tizenkét törzséből és a világ minden népéből. Ime a látnok szavai:

„És hallám a megjelöltek számát; száznegyven-négyezren valának megjelölve Izrael fiainak minden nemzetségéből. Júda nemzetségéből tizenkétezer jelölt; Ruben nemzetségéből tizenkétezer jelölt; Gad nemzetségéből tizenkétezer jelölt; Áser nemzetségéből tizenkétezer jelölt; Neftali nemzetségéből tizenkétezer jelölt; Manasszes nemzetségéből tizenkétezer jelölt; Simeon nemzetségéből tizenkétezer jelölt; Lévi nemzetségéből tizenkétezer jelölt; Isszakar nemzetségéből tizenkétezer jelölt; Zabulon nemzetségéből tizenkétezer jelölt; József nemzetségéből tizenkétezer jelölt; Benjamin nemzetségéből tizenkétezer jelölt. Ezekután láték nagy

sereget, melyet senki sem számlálhatott meg, minden nemzetből és nemzetségből, népekből és nyelvekből, a királyi szék előtt és a Bárány színe előtt állani, fehér hosszú ruhába öltözve, pálmákkal kezeikben; és kiáltának nagy szóval, mondván: *Üdv a mi Istenünknek, ki a királyi széken ül, és a Bárálynak!*⁷⁷

3. — MÁRIA HITE

Erzsébet ajkáról ez a különös dicséret, illetve szerencsekívárat csendül Mária felé a kis hebroni ház kapujában: „Boldog vagy te, ki hittél”.⁷⁸

Mária lelkében a hit erénye rendkívüli valami lehetett. Ember számára alig megfogható. Igazi csoda: az isteni kegyelem csodája. Föltétlenül ennek kellett lennie, másképp a Szentlélek nem magasztalná és mondaná boldognak az Istenanyát Erzsébet ajka által éppen a hite miatt.

De lássuk csak, mi is a hit? A hit az az erény, mellyel igaznak tartjuk azt, amit Isten mond, *mert Isten mondja*. Tehát azért hiszünk el valamit, mert a kijelentett igazság a kösziklánál is erősebb alapon nyugszik, tudniillik Isten mindentudásán és igazmondásán. Aki hisz, egyúttal állítja, hogy Isten mindentudó és igazmondó. Tehát a hit által Istent nagyra becsüljük, tiszteljük. A hit igazi, sőt magasfokú istentisztelet.

Igy volt ez a Szűzanyánál is. Igaznak tartott mindent, amit a Szentírásból tudott, vagy Krisztustól hallott, vagy olyan személyektől, kikből a Szentlélek szólott hozzá, mint például Erzsébetből és Simeonból. Igaznak tartotta ezt mind, mert Isten modotta.

S ez nem mindig volt könnyű Mária számára. Nem volt könnyű azért, mert a tények sokszor szinte az ellenkezőjét bizonyították annak, amit Isten mondott.

⁷⁷ Titkos Jelenések k., 7, 4—10.

⁷⁸ Lk. 1, 45.

Nehéz volt ezt megérteni. Nem egyszer fordult elő, amit az evangélista mond: „Nem értették a beszédet.”⁷⁹ Mária mégis hitte, hogy Isten szava az igaz, ha a látszat ellene szól is. Szíve mélyébe véste Isten szavát, mint az evangélista mondja: „Szívében tartja valamindéz ígéket”.⁸⁰

Azok közé tartozik Mária, kikről az Apostol ezeket írja: A remény ellen hittek a reményben . . .⁸¹

Mária hite nagyobb volt, mint bárkié valaha is.

Nagy volt Ábrahám hite. A Szentírás nem győzi eléggé magasztalni. Olyan nagy volt, hogy a megigazulást és az üdvösséget szerezte meg a nagy pátriárka számára. Mária hite azonban nagyobb volt.

Ábrahám elhitte, hogy öregember letére magtalan feleségétől gyermeke születik. Tehát hitte, hogy Isten csodát tehet. Mária többet hitt. Hitte, hogy szűznek gyermeke születhetik — férfiú közreműködése nélkül. Ez nagyobb csoda; több hitet igényel, mint Ábrahámé. Méltán dicséri tehát a Szentlélek Isten Erzsébet szavai által Mária hitét: Boldog vagy te, ki hittél.

Ha Ábrahám boldog volt hite miatt, tudniillik a hit a megigazulást és örök boldogságot szerezte meg számára, Mária boldogabb, mert a hősiesebb fokban gyakorolt hit több kegyelmet s nagyobb boldogságot juttatott neki osztályrészül.

Mária az angyalnak — ki Isten követe, Isten üzenetét közli — egy szavára elhitte, hogy rokona, az idős és magtalan Erzsébet fiat fog szülni. Ebben egyezik hite Ábraháméval. Abban azonban, hogy elhiszi, hogy maga is szűz letére és szűz maradván méhében fogan s fiat szül, hite mérhetetlenül túlszárnyalja a nagy pátriárka hitét. Hiszen itt olyan csodáról van szó, melyet a világ még sohasem látott! Éppen ezért tagadja a hitetlen világ, hogy Mária szűzen fogant volna. De a hitetlen világ tagadása annál éle-

⁷⁹ Lk. 2, 50.

⁸⁰ U. o. 2, 51.

⁸¹ Róm. 4, 18.

sebben emeli ki Mária hitének nagyságát. A csoda mivoltát Mária is éppen olyan tisztán látta, mint a hitetlenek. Tagadás helyett azonban hitt Istennek. És pedig azonnal, az első szóra.

Még csodálatosabb fényben tündököl Mária hite, ha meggondoljuk, hogy mélységes hittitok, csodás misztérium beteljesedését is hitte az angyal szavára. Hitte, hogy Isten lesz az, aki tőle fog születni. Nem közönséges ember. Nem is egyszerűen szent. Isten. Maga a végtelen Isten. — Hogyan lehet ez? Isten legyen valaki — s egyúttal ember is? Ha emberré lesz, nem szűnik-e meg Isten lenni? Vagy ha Isten marad, hogyan lehet emberré? Valóságos, igazi emberré! . . . A megtestesülés mélységes, isteni misztériuma ez.

S hogyan lehet, hogy Mária fia Isten *Fia* lesz? Nemde *egy* Isten van? Ki akkor az Atya, ha a születendő a Fiú lesz? . . .

Mikor e kérdést feltesszük, nem szabad elfelejtenünk, hogy az ószövetség a Szentháromság tanát nem ismerte! Isten azt még akkor nem nyilatkoztatta ki! Mérhetetlen, ember számára megfoghatatlan, megrendítő erejű hitet kívánt tehát az, amit Isten angyal által nyilatkoztatott ki Máriának s amiről azt akarta, hogy a Szűz elhiggye, *mert Ő mondja*, a Mindentudó és Igazmondó. S Mária hitt.

A megtestesülésnél napvilágra kerülő hit új fényt kap, ha megfontoljuk, milyen csodálatos volt Mária alázatossága. Ő az Úr szolgálóleánya. Higgye, hogy ő, a „*legutolsó*“ lesz Isten Anyjává? Mintha csak az alázatosság akadály lenne a hit számára! . . . Az biztos, hogy egy öntelt, hiú, kevély zsidóleánynak kisebb megerőltetésébe került volna, mint Máriának, hogy elhiggye, hogy ő lesz a Messiás édesanyja . . . S Mária mégis hisz rendületlenül; hisz habozás nélkül; hisz csodálatosan erős hittel. Az alázatosság nála csak arra szolgál, hogy erősebbé, magasztosabbá tegye a hitét. Minél alázatosabb Mária, annál szebb fényben tündöklék hite. Ő, az alázatosságot ne féltsük soha! Lehet ugyan, hogy az alázatosság nagy áldozatok, hősie

erények elé állítja az embert, de cserben nem hagyja soha! Az alázatosság kettős erő: *segít*, — és *magasfokú* erényhez segít.

Mária hitének nagysága kitűnik abból is, hogy hitte Krisztus *Istenségét*. Könnyű dolgunk van nekünk: két évezred távlatából szemléljük Krisztust. Látjuk csodáit, feltámadását, mennybemenetelét; látjuk Egyházát; látjuk, hogy az Egyház fennmaradása, sőt terjeszkedése két évezred emberfeletti viharaiban — maga a legnagyobb isteni csoda. Szemünk előtt Krisztus megdicsőült, „isteni” képe áll.

Nem így volt Máriával. A ő helyzete súlyosabb volt s igen nagy megpróbáltatásra adott alkalmat. Méhében hordozni egy gyermeket; őt szülni; őt gyámolítani napokon, heteken, hónapokon, éveken át; őt gyengeségében, tehetetlenségében látni — és hinni, hogy Isten: ehhez csodálatos hit kell! Vele együtt menekülni Egyiptomba egy ember zsarnoksága, vérszomja elől; úgy látni, mintha Heródes hatalmasabb volna a gyermeknél — s hinni: ehhez erő kell! Egy életet leélni valaki mellett, aki dolgozik, fárad, verítékezik, éhez, szomjazik, kimerült, álmos ugyanúgy, mint más közönséges halandó — s hinni, hogy ő Isten: ehhez emberfölötti hit kell! Évtizedeken át egyetlen csodát nem látni s hinni, hogy ő mégis Isten: ehhez lankadatlan hit kell!

S Mária hitt . . .

És hinni akkor, mikor Krisztus a kereszten függ; mikor úgy látszik, hogy az emberi erőszak legyőzi Őt. Hinni, hogy a szenvedő, vérző, kigúnyolt, haláltusáját váró, keresztre szögezett ember — Isten! Hinni a kereszt alatt! Hinni, hogy akit sírba tesznek, az Isten — és feltámad! Mást látni — és mást hinni! Legyőzni a természetyszerűleg feltörő kételyt! Micsoda óriási erő, micsoda hallatlan energia kell ehhez!

S Mária hitt.

„Egyedül Máriában élt a hit (nagypénteken), — írja Bartholomeus Tridentinus — a többiekben kialudt. Ezt jelzik a gyertyák, melyeket eloltanak.” S folytatja:

Mária húsvét hajnalán nem megy a többi jámbor asszony-
nyal Krisztus sírjához, — „nem azért, mintha nem
lángolna szívében a Fia iránt való szeretet, hanem
azért, mert hiszi, hogy fel fog támadni s neki fog elő-
ször megjelenni. Ezért nem keresi az élőket a holtak
között”.⁸²

Mária hitt Jézus szeretetében is. De sokszor tette
kemény próbára Mária hitét ebben a pontban is a
Gondviselés! . . .

A próba jó korán kezdődik: a Gyermekek Jézus-
nak a templomban való bemutatásakor. „Neked ma-
gadnak is tör fogja átjárni lelkedet”, — mondja Simeon
Máriának.⁸³ Hogy engedheti ezt meg Jézus, ha szereti
Máriát? Hisz ő mindenható! És mégis?

Következik a templomi jelenet. A tizenkétéves
Jézus szülei tudta nélkül elmarad. Tudja, milyen mér-
hetetlen fájdalmat, őrjítő szenvedést, gyötrelmet okoz
nekik ezáltal a cselekedet által. Mégis megteszi. Mária
nem is tudja megérteni, mi ennek az oka. Szeret —
és erre nem gondol? Hogyan?! . . . Meg is kérdi
Jézustól: „Gyermequem! miért cselekedtél így velünk?
Ime, atyád és én bánkódva kerestünk téged.”⁸⁴ Egy
édesanyai szív fájdalma csendül meg ezekben a sza-
vakban. S Jézus mit felel? Vigasztalja, szeretettel öleli
magához édesanyját? Nem! Sőt, váratlan választ ad:
„Miért hogy engem kerestetek? Nem tudtátok-e, hogy
az én Atyám dolgaiban kell lennem?”⁸⁵ Újabb, mélyebb
törzsűrés . . . A mennyei Atya akarata ez. Előkészíti
Máriát a Golgotára. Csakhogy Mária ezt még nem
tudja. Nem érti a választ. — „De ők nem érték a
beszédet, melyet nekik mondott.”⁸⁶ A vérző seb nem
heged be Mária szívében. Sőt mélyebbre hatol. Ez a
kérdés tör fel elemi erővel lelkében: Szeret-e engem

⁸² Bourassé, II. 203.

⁸³ Lk. 2, 35.

⁸⁴ U. o. 2, 48.

⁸⁵ U. o. 2, 49.

⁸⁶ U. o. 2, 50.

Jézus? . . . Minden ellene szól! És mégis hisz Jézus szeretetében . . .

Később Jézus elhagyja a szülői házat; elhagyja édesanyját. Újabb fájdalom. Lehet, sőt valószínű, hogy Jézus gyengéden búcsúzik Máriától. Csakhogy a búcsú így is törszúrás az anyai szívnek. De az is lehet, hogy felsőbb akarat, hogy a búcsú rövid, szinte kemény legyen. S hogy mi lesz Máriával? Hogy támasz nélkül marad? Az most nem fontos. Jézus mégis elmegy; magára hagyja őt. Az édesanyjai szívben talán titkon felvetődik a kérdés: Igazán szeret-e engem fiam? . . . Mária győz a kételkedniakarás fölött s határozottan válaszol: Igen. Igen, hiszem, hogy szeret.

A Szűz boldogan tölt pár órát Jézus társaságában a kánai menyegzőn. Édesanya és Fia . . . S édesanyjai bizalommal kéri Jézus segítő közbenjárását, mikor a szegény házaspár lakomáján elfogy a bor. Vilámcsapásként hat a váratlan válasz: „Mi közöm neked és neked, ó asszony?”⁸⁷ Tehát az édesanya esdő szava nem talál meghallgatásra! . . . Sőt, Jézus nem is nevezi őt édesanyjának! Asszony . . . Akárcsak egy másik, egy idegen asszony. Lett volna-e ezer között egy édesanya, aki mégis hitt volna fia változatlan, mély szeretetében? Mária hitt és így válaszolt: „Ami nektek mond, cselekedjétek.”⁸⁸

A Szűzanya felkeresi Jézust egyik apostoli körútján. Hosszú, fárasztó utat hagy maga mögött. Boldog, hogy pár perc múlva Gyermeke szívében pihenhet meg. A hallgatóság közül valaki jelenti is az Úrnak, hogy itt van édesanyja. „*Mialatt még szólt a sereghez, íme az ő anyja és atyjafiai kinn állnak vala, beszélni akarván vele. Mondá tehát neki valaki: Íme, anyád és atyádfiai kinn állnak, keresvén téged. Ő pedig felelven annak, ki neki szólt, mondá: Ki az én anyám, és kik az én atyámiai? Mert aki az atyám akaratát*

⁸⁷ Ján. 2, 4.

⁸⁸ U. o. 2, 5.

*cselekszi, ki mennyekben vagyon, az az én fivérem és nővérem és anyám.*⁸⁹

Mit jelenthettek e szavak Mária számára Jézus ajkáról az egész sereg előtt — éppen akkor, mikor a fárasztó út után égő vágy töltötte el szívét, hogy Fia karjába vethesse magát?! Ilyen fájdalmat megközelítőleg is csak édesanyák tudnak megérteni. S nyomában a maró kérdés: Talán már nem szeret? Talán már nem is ismer el édesanyjának? — „Ki az én anyám?” — kérdezte . . . És akkor jön a csoda: Mária hisz Jézus szeretetében.

Mária az édesanyai szeretet legfelső fokáról tesz tanúságot a kereszttel. Követi Fiát a gyalázatba, szenvedésbe. Kész őt követni a halálba. Édesanyai szeretete már többet nem tehet. S úgy látszik, Krisztus azzal válaszol, hogy már nem is nevezi magát Mária fiának, — nem akarja, hogy Mária édesanyja legyen. Az Apostol felé int a keresztről: Asszony, — íme a te fiad. Nem én vagyok fiad: ő az, az apostol, az egyszerű ember. — Íme a te anyád . . . Nem az én anyám, a tied, emberé. Igaz, hogy a haldokló gondoskodása is kicsendül e szavakból. Van benne vigasztaló is. De még több fájdalom. Hasító, mélységes fájdalom. És Mária hisz . . . Hisz a szeretetben. Hiszi, hogy Jézus szereti őt most is. Hiszi, hogy szívének utolsó dobbanása is — a halandók közt — osztatlanul és egészen az övé. Ilyen csodálatos hittel hisz Mária a szeretetben! . . .

Végül hisz Mária abban, hogy az *Isten akaratát teljesíti*, mikor Jézust követi. Különös, nehéz utakon jár Jézus. Az Ő útjai nem közönséges utak; nem a mi utaink. Hányan megbotránkoznak Benne még tanítványai közül is és elhagyják Őt. Mária hűségesen kitart Fia mellett. Rendületlenül hiszi, hogy számára az a mennyei Atya akarata, hogy kövesse Jézust lépten-nyomon, mindenütt, mindig, egészen a Kálváriáig.

Mária hitte, hogy Isten akaratát teljesíti a különös utak járásával s követte Jézust.

⁸⁹ Mt. 12, 46—50.

Amint a tölgy növekszik, erősödik és fejlődik, úgy növekedett, erősödött és fejlődött napról-napra Mária hite. A hit próbái mind erősebbek lettek. A hit azonban nem gyengült, nem hagyta cserben Máriát; ellenkezőleg: a próbákkal együtt erősödött.

Hitt Mária addig a pillanatig, míg a hit látássá nem változott benne. Megőrzött mindent lelkében, míg a pünkösdi Tűz meg nem világította a hit titkait.

És akkor a hit átment beteljesedésbe.

És valóra váltak Erzsébet szavai: „Boldog vagy te, ki hittél, mert be fog teljesedni, amiket mondott neked az Úr.”

4. — VÉRTANÚK KIRÁLYNŐJE

Mikor Gábor angyal megjelent Szűz Máriának s felajánlotta neki az istenanyai méltóságot: Ime, méhedben fogansz . . . és fiat szülsz . . . — egyúttal a keresztet is Mária felé nyújtotta. S mikor Mária elfogadta az angyal ajánlatát és kimondotta a szót: Ime az Úr szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint — e szavakkal átölelte a feléje nyújtott keresztet is. És amint Istenanya maradt örökre, úgy a keresztet is lelkébe véste örökre.

Az istenanyaság kereszt, fájdalom, szenvedés. Igazi vértanúság. Mária ismerte Izaiás szavait, melyek a Messiást mint a Fájdalmak Férfiát mutatják be. Megérteni tisztán, világosan bizonyára nem tudta, miképen lehetséges ez. Hogyan lehet, hogy az Isten Fia szenved? De tudta, hitte, hogy így lesz: hisz Isten mondta, a Mindentudó és Igazmondó.

Ha pedig az ő Gyermeke a Fájdalmak Férfia lesz, akkor ő, az édesanya csakis a fájdalmak asszonya lehet. Az Istenanyának tehát szükségképen Fájdalmas Anyának kell lennie.

Ezért nyújtotta Gábor főangyal Mária felé a keresztet, a szenvedés jelét, mikor az istenanyaságot ajánlotta fel neki; s azért ölelte magához örömmel

Mária a keresztet, mikor elvállalta a felkínált istenanyai méltóságot.

Istenanyaság és kereszt — elválaszthatatlan egymástól.

A vérvörös lenyugvó Nap bíborba vonja a virágok hófehér színét is. Az alapszín ugyan a fehér marad, de alig észrevehető finom fátyol borítja azt: a bíborfátyol.

Mária életét is bíborba vonta Krisztus jövődó szenvedésének állandó tudata: a szenvedés vérbíborába. Ez a bíborfátyol takarja az örvendetes olvasó titkait is. Alapjában megmaradnak azok örömnak, boldogságnak, édes, szüzanyaságnak; de az öröm és szüzesség hófehérségét a jövődó biztos szenvedés vérvörös fátyola borítja.

Ezt találjuk meg az örvendetesnek nevezett titkok mindegyikénél. A legelsőnél is. „Ime az Úrnak szolgálóleánya . . .” Mária Istenanya lesz — s ugyanakkor Fájdalmas Anya is egész életére.

Ezen a fájó tudaton kívül, hogy Krisztus a Fájdalmak Férfia, külön-külön fájdalmat is találunk Mária lelkében a másik négy örvendetes titokkal kapcsolatban.

A második titoknál gyötrő fájdalommal tölti el Mária szívét az a tudat, hogy József — nem tudván, hogy Mária Istenanya lett — szenved miatta attól a gondolattól, hogy akiben annyira megbízott, akit szentnek tisztelt, talán nem az, akinek ő hitte. Semmi sem tudott volna olyan mélyen Mária szívébe döfni, mint éppen Józsefnek ez a gondolata. Mária szüzességére vetődik árnyék. Azéra, ki a szüzek Szüze. Aki Istenanyává lesz, mert ilyen szüz. Aki szüz marad, jóllehet anyává lesz. Aki azzal a föltétellel lesz anyává, hogy szüz marad . . . Mária szenved kimondhatatlanul.

Ime, a boldogság és szüzesség hófehérsége bíborba vonva . . .

A harmadik örvendetes titok: Jézus születése. A világ nem fogadja be Megváltóját. Az isteni Kisdéd nem kap lakást. A Leggazdagabb szegényebb lesz a legsze-

gényebbnél. Életének kezdete szenvedés: didereg a fagyos világban. S ez nagyon fáj Máriának. Sokkal jobban, mint más édesanyának fájna.

A karácsony éjtszaka boldogságának tengerébe fájdalom cseppjei vegyülnek.

Mária bemutatja Jézust a templomban az Atyának. Simeon szavai éles törként hatolnak lelkébe. „Neked magadnak is tör fogja átjárni lelkedet . . .” Mégis csak egy szava, egy akarata van: a mennyei Atyáé.

„Fiat . . .” — Ne az én akaratom legyen meg, hanem a Tied.

Amint a pap a paténára helyezi az ostyát — s vele együtt a szívét, hogy áldozatul ajánlja fel Istennek, úgy helyezte az oltárra Mária Gyermekeit s vele együtt saját szívét, hogy mindkettőt áldozatul ajánlja fel Istenének.

Az áldozatos, vértanúi lelkület bíbora festi meg a negyedik titok örömeit . . .

Az ötödiket pedig a fájó beteljesülés kezdete jellemzi. A Fiúnak abban kell lennie, ami az Atyáé. Jézus nem Máriáé többé, hanem Istené. Nem Mária akarátát teljesíti, hanem az Atyjáét. Nem lehet tekintettel Mária fájdalmára, melyet a templomban való visszamaradás és ennek következtében kiállott édesanyai aggodalom okoz. Számára csak egy irányító akarata van: az Atya akarata.

. . . Bájos az örömtől ragyogó arcú édesanya. De sokkal szebb, meghatóbb a könnyes szemű édesanya. Ezerszer szép a könnyes szemű Istenanya.

„Áll a gyötrött Istenanya,
Kín az arcát könnybe vonja;
Úgy siratja szent Fiát . . .”

Mária élete delén van. Negyvennyolc éves. Igazi Nagyasszony. Főnség, erő és szüzesség ömlik el alakján. Így áll Krisztus keresztye alatt . . .

Átszenvedte már az első fájdalmas titkokat. Átérezte Jézussal együtt azt a lelki kint, mely véres verítékkal vonta be az Üdvözítő egész testét. Ember ilyet csak csoda által képes kibírni.

Átszenvedte a megostorozás rémségeit, melybe szintén bele lehet halni. Emmerich Katalin látomásai szerint az ostromozás háromnegyed óra hosszat tartott! Szent Gertrud szerint pedig többezer ostorcsapást mértek Krisztusra! — Bármint legyen is, a Szűzanya számára kegyetlen fájdalom volt.

Végigélte Krisztussal együtt Mária a tövissel való megkoronáztatás borzalmait. A szent Fő megsebzését. Az Istenember kigúnyolását.

Találkozott Vele, egészen közelébe jutott a keresz-
úton . . .

S most ott áll a kereszt alatt . . .

Ime, Ó! . . . A Fájdalmas Istenanya.

„Ó Úrnőm, — kiált fel Szent Bonaventura — hol álltál te? Csak a kereszt alatt? Ó nem! A keresztben szenvedtél Fiaddal együtt! Ó Testben, te pedig lélekben szenvedtél. A sebek az Ő testében meg voltak osztva; a te szívedben azonban mind együtt volt.”⁹⁰

Sziénai Bernát szerint Mária fájdalma oly nagy volt, — hogyha az összes teremtmények között szétosztották volna — mind holtan esett volna össze.

Vagy — mint mások mondják — „ha a világ minden szenvedését eggyé olvasztanák, nem lenne oly nagy, mint Szűz Mária szenvedése volt”.⁹¹

Ugyancsak Sziénai Bernát szerint „ezért nevezik Máriát Késérő Tengernek”.⁹²

Legyenek ezek a szavak elégségesek arra, hogy Mária fájdalmára némileg rámutassanak. Mást nem is lehet megkísérlni. Az Istenanya fájdalma ugyanis olyan szent és olyan egyedülálló valami, hogy azt kifejezni embernek nem lehet. Álljunk oda csendben a kereszt tövébe, tekintsünk Mária arcára, erre az áldott, meggyötört Istenanya-arcra; nézzünk szemébe, a könnyes, fájdalmas anya-szembe s alázatos szeretettel igyekezzünk vele egy szívvé, egy lélekké forrni. Így egy kicsit közelébe tudunk férközni . . .

⁹⁰ Stimulum amoris, p. I. c. 3.

⁹¹ Bourassé, IV. 504.

⁹² Egyesek a Mária nevet így értelmezik.

Csak azt jegyezzük még meg, hogy Mária fájdalma több pontban egészen különös valami volt; olyan, amelyet csak nála találunk meg s talán azért csak nála, mert egyedül ő a Szeplőtelen Fogantatás.

Másban sok rossz hajlam van. Küzd ellenük. Küzd a jóért. S ez a küzdelem sokszor szinte vért követel, olyan kemény. — Mária küzdelme viszont azért olyan emberfeletti, *mert nem teheti a „jót“*. Szeplőtelenül fogantatott lelke nemes Isten- és emberszeretettel, főleg Gyermeke iránt való édesanyai szeretettel van tele. Ez a szeretet ellenállhatatlan erővel űzi őt, hogy Egyszülöttével jót tegyen, kínját megszüntesse, fájdalmát elvegye. De nem teheti. Az Atya akarata más. Vissza kell tehát fojtania a feltörő segítő szeretetet, mert a mennyei Atya így akarja. Ez igen sok Mária szívének.

Mérhetetlen az édesanya fájdalma, ki fiát látja halálba menni. Vissza kell őt tartani, hogy vele együtt ne rohanjon a halálba, vagy meg ne kísérelje, hogy fiát eltérítse a halálba vezető úttól. Máriának *saját magát kell visszatartania*, hogy el ne kövessen mindent Fiának megmentésére. S ez túlságosan sok az édesanyai szívnek.

Minden édesanya fájdalma különös fájdalom. Máriáé valamennyit felülmúlja. *Egyedülálló*. Hisz szíve a legjóságosabb szív; lelke a leggyengédebben érző lélek; nemcsak édesanya, hanem Isten Anyja; nemcsak fia van, hanem: Fia az Istenember. Milyen szeretettel csüng Fián! Milyen tehát a kínja, melyet Fiának szenvedése okoz!

Mária igazán a Vértanúk Királynője. Nemcsak azért, mert hosszabb ideig szenvedett, mint bármelyik vértanú, — élete ugyanis állandó vértanúság volt — hanem azért is, mert úgy még soha senki nem szenvedett, mint a Fájdalmas Istenanya.

•

De sok kérdés merül fel szemünk előtt a szenvedéssel kapcsolatban! A szenvedés kérdése az a kérdés, mely a legnagyobb problémák közé tartozik

a világban s melyet oly kevesen tudnak szerencsés kézzel megoldani.

Miért kell szenvedni? Miért kell főleg a jóknak szenvedni? Hogyan viseljük el a szenvedést? Lehetséges-e a szenvedésben való kitartás? Mi a jó Isten célja a szenvedéssel? Miért engedi meg? Egyáltalán: mi a szenvedés szerepe az emberi életben?

Nézzünk a Fájdalmas Anyára s megkapjuk a választ.

Igaz, hogy lehet a szenvedés Isten *büntetése* is. Ezt látjuk az összülők bűnénél. Isten megátkozza őket; fájdalmat, megpróbáltatást bocsát rájuk, mert vétkeztek.

De a szenvedés nemcsak büntetés. Helyesebben: nem mindig büntetés. Hisz akkor nem szenvedne a kereszt alatt Mária, a Szeplőtelen — s nem szenvedne Krisztus.

Tehát a jók is szenvednek az isteni Gondviselés elgondolása szerint. Sőt a legjobb, Krisztus szenvedett a legtöbbet; utána következett a szenvedésben Mária, ki Krisztus után a legjobb.

Mária azért szenvedett mérhetetlenül sokat, mert Isten kimondhatatlanul szerette őt.

Öröktől fogva neki szánta a mennyországot. A mennyország mérhetetlen boldogság hazája. Nagy dolgokat pedig csak nagy cselekedetekkel lehet kiérdemelni. A legnagyobbat a legnagyobbbal: mennyországot — vértanúsággal. A legnagyobb mennyei boldogságot a vértanúság legnagyobb fokával. Ezért kellett Szűz Máriának a Vértanúk Királynőjévé lennie.

Máriának be kellett bizonyítania, hogy *igazán* szereti Jézust. Nemcsak akkor, mikor jót kap tőle, hanem akkor is, mikor szenvedést bocsát rá.

A mennyország Királynőjének a *legműségesebbnek* kell lennie. Mária a kereszt alatt is szerette Jézust; ezzel mutatta ki iránta való hűségét, szeretetét.

Milyen szemmel nézzük tehát a szenvedést? A hit szemével!

Vétkeztünk. Büntetés jár érte. Fogadjuk készségesen, Isten akaratában való megnyugvással, mint bűneinkért való büntetést, illetve elégtételt. Inkább itt

szenvedjünk, mint a másvilágon. Ott majd örülni fogunk a szenvedéseknek, miket itt jó szívvel fogadtunk Istentől.

De menjünk tovább. Hatoljunk mélyebben a szenvedés teológiájába. Hányszor látjuk azt, hogy a jók szenvednek; ártatlan, drága, istenszerető lelkek. Miért? — A Szűzanya példája adja meg rá a feleletet.

Azért, mert Isten nagyon szereti őket. S mert nagyon szereti, nagy boldogságot akar adni nekik a másvilágon, az örök életben. De minden boldogságot ki kell érdemelni. Ezt kívánja az igazságosság. Nagy boldogságot pedig csak nagy áldozatokkal érdemelhünk ki.

Isten látja, milyen csodálatosan nagy örömeket készített a mi számunkra. Ezért küld ránk nagy szenvedéseket is, hogy kiérdemeljük általuk a boldogságot.

Isten látja, hogy jövőendő boldogságunk örök. Ezért küld számunkra hosszú-hosszú szenvedéseket.

Isten azt akarja, hogy kipróbálja hűségünket. Ezért küld megpróbáltatásokat. Mert könnyű az Istent szeretni, mikor édesatyai kezével simogat bennünket; de nehéz, mikor kezének súlyát érezzük. Márpedig nem igazi az a szeretet, mely csak addig tart, míg Isten jóságos hozzánk. Ez inkább önzés, mint szeretet. Az igazi szeretet önzetlen. Akkor sem szűnik meg, mikor nem kapunk érte viszonzásul semmit, vagy ha igen, „rosszat” kapunk. Az igazi szeretet nem saját magát keresi, hanem szeretettjét; nem a maga érdekét nézi, hanem azét, akit szeret; nem magának akar jót, hanem másnak.

Lássuk meg tehát a szenvedésekben, miket Isten reánk bocsát, az Ő szeretetét és jövőendő nagyfokú, örök boldogságunkat. Szeressük Istent igazán, hűségesen akkor is, mikor nem becéz, simogat, hanem megpróbál.

Ne féljünk, ha gyengék vagyunk. Ő segít, mert szeret. A Szűzanyának is Ő segített. Ő mindenható: tud segíteni nekünk is; és akar is segíteni, mert jóságos. Bizzunk benne . . .

Ha a megpróbáltatások súlya alatt fel akar törni lelkünk ből a kérdés: Mivel érdemeltem meg ezt a csapást? — nézzünk a Szűzanyára s vele ismétélgessük

a legdrágább szót, a legdrágább imát: Legyen meg a Te akaratod . . . Ne zúgolódjunk.

S ha úgy érezzük, hogy már nem bírjuk, hogy összeroskadunk a kereszt súlya alatt, tekintsünk a Szűzanyára. Ő nem roskadt össze, hanem állt a kereszt tövében. Az ő példája erőt fog adni nekünk is. És mi is egyenesen fogunk állni a kereszt tövében s nem fogunk összeroskadni annak súlya alatt.

Máriának minden boldogsága, dicsősége a keresztből fakadt. A kereszt által lett Istenanyává; a kereszt által lett a mennyország Királynőjévé. Mária már az Apostol előtt elmondhatta magáról: „Énnekem pedig távol legyen másban dicsekedni, mint a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjében, ki által nekem a világ megfeszített és én a világnak.”⁹³

Legyen a mi örömünk, boldogságunk és jövődő dicsőségünk is a kereszt.

5. — SZENVEDÉS ÉS SZERETET

A kettő legszorosabban összefügg egymással. A szeretet tesz képessé szenvedésre, — s viszont a szenvedés az igazi szeretet bizonyossága. Ezért találjuk a kettőt szinte kivétel nélkül együtt. Mert ahol csak szenvedés van szeretet nélkül, ott a szenvedés zúgoló-dássá válik; nem lesz igazi, csendben tűrő szenvedés. Ahol pedig csak szeretet van szenvedés nélkül, ott a szeretet bizonytalan, gyenge alapra van építve; a legelső megpróbáltatás súlya alatt romba dőlhet.

Ami a rózsza számára a tű, az a tiszteletreméltó szenvedés számára a szeretet. Belőle táplálkozik, belőle sarjad, hajt ki és kapja életét, pompáját, illatát.

Ahol szeretet van, ott szép szenvedés fakad belőle. Az édesanya tud áldozatot hozni, tűrni, nélkülözni, szenvedni gyermekéért, mert szereti őt. A hitves tud áldozatot hozni hitvestársáért, talán nap-nap után sok

⁹³ Gal. 6, 14.

áldozatot a nélkül, hogy ez tudna róla, mert szereti őt. A lélek tud áldozatot hozni Krisztusért, mert szereti Őt. Szeretetből fakad az áldozatkészség. Szeretet az áldozatos lelkek melegágya. S az ilyenek számára a szenvedés nem fájdalom, hanem boldogság. Boldogok a szeretetből szenvedők, hogy örömet szerezhetnek szenvedésük által annak, akit szeretnek.

Csak Mária szenvedéseit nem enyhítette szeretete. Sőt növelte. Ő ugyanis Krisztusért szenvedett. *Krisztus szenvedését érezte át*; ez volt az ő szenvedése. S ha csökken a szenvedés ereje, mikor mi magunk szenvedünk s másnak örömet szerzünk vele, akkor növekszik a szenvedés, ha más szenved, akit szeretünk s az ő szenvedése a mienk. És minél jobban szeretjük őt, annál nagyobb a fájdalmunk, mikor szenvedni látjuk. Ezért csökkentette a vértanúk szenvedését a Krisztus iránt való szeretet tüze; s viszont ezért növelte Mária fájdalmait a szeretet lángja. Amilyen nagy volt a vértanúknak Krisztus iránt való szeretete, annyival kisebb volt a fájdalom ereje. S amilyen nagy volt Máriának istenszeretete, olyan kimondhatatlanul nagy volt szenvedése is. Mert nem önmagában szenvedett, hanem Jézus szenvedett s Mária az ő szenvedését érezte át.⁹⁴

Ezért szenvedett Mária többet a vértanúknál. Ezért lett a vértanúk Királynője.

A szeretet és szenvedés kölcsönösen segítik egymást. Aki tud szenvedni, áldozatot hozni, annak növekszik, lángolóbbá válik a szeretete. Ami az olaj a tűz számára, az a szenvedés a szeretet tüze számára. Viszont, ahol nagyobb, mélyebb, lángolóbb a szeretet, ott nagyobb, igazibb lesz az áldozatkészség is. Aki erősebben szeret, az hősiebben tűr. Ha nagyon szeret valaki, akkor tud igazán hősieken szenvedni s viszont ha nagyon szenved, akkor mélyül és nemesedik a szeretete.

Akik igazán szeretik a jó Istent, azok Máriával az élükön szívesen járnak a keresztúton; nem félnek

⁹⁴ L. Richardus a S. Victore, Cap. 26, in Cant.

a szenvedéstől, sőt örülnek neki, mert általa növekszik és erősödik lelkükben az istenszeretet. S a legdrágább kincsben lesznek gazdagabbá . . .

6. — KETTŐS SZERETET

A kettős szeretet közül az egyik a főparancs: „Szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből és teljes elmédből.”⁹⁵ A másik pedig hasonló ehhez: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.”

A Szűzanyában olyan csodálatos volt az istenszeretet, hogy a Szentlélek külön képben állítja szemünk elé ezt a szeretetet. Ez a kép az Énekek Éneke . . .

Vőlegényről és menyasszonyról dalol az Énekek Éneke. A Vőlegény Krisztus, a menyasszony az Egyház, vagy a megszentelő kegyelem fényében tündöklő lélek — elsősorban a legszebb: Mária lelke.

A Szűzanya istenszeretete olyan nagyfokú, hogy csak képben látjuk némileg. Igen, mert az emberi elme gyenge: rendkívüli dolgok megvilágításához példára, képre, hasonlatra van szüksége.

Van tiszta szeretet is a világon. Két *léleknek* egymáshoz való szeretete. Erről szól az Énekek Éneke. Amint a vőlegény és menyasszony szereti egymást *tiszta*, — de egyúttal mély, erős szeretettel, úgy szereti Mária az Istent tiszta, mélységes, erős szeretettel — s úgy szereti Isten ezt a drága lelket Máriát.

*„Csókoljon meg engem az ő szája csókjával; mert jobbak a te emlőid a bornál, legjobb drága kenetekkel illatozók. Kiöntött olaj a te neved, azért szeretnek téged a leánykák. Vonj engem, utánad futunk, keneteid illatára.”*⁹⁶ — *„Az én szerelmesem enyém és én övé, ki liliomok közt legeltet.”*⁹⁷

Nézzük, mit mond Szent Bernát ezekről a szavakról. „Isteni sugallatra íródott az Énekek Éneke; Krisztus-

⁹⁵ Mt. 22, 36.

⁹⁶ Énekek Éneke, 1, 1—3.

⁹⁷ U. o. 2, 16.

ról és az Egyházzól szól; a szeplőtelen szeretet kegyelmeit és a majdani örök házasság titkait énekli meg.⁹⁸

Csókoljon meg . . . ki mondja ezt? A menyasszony. Ki ez a menyasszony? Az Isten után epedő lélek.

Csodálatos szeretet! . . . Igazi! Nem a jegyes tulajdonát akarja — (vagyonát, stb.), hanem *magát a jegyest*. Tiszta: nem testi, hanem *lelki* szeretet. Mély-séges: nem fél Isten nagyságától, mert hiszen — mint Szent János evangélista mondja — *a tökéletes szeretet kizárja magából a félelmet*.⁹⁹

Jobbak a te emléid a bornál . . . Az emléből szívja a gyermek az éltető táplálékot. Krisztustól kapja a lélek a természetfölötti életet, a kegyelmet. Ezerszer boldogabbá teszi ez az istenszerető lelket, mit a „bor“, vagyis a világ gyönyörei. Sőt egyes-egyedül ez okoz örömet a tiszta lelkeknek.

A drága kenet a lélek imája és bűnbánata. Magdolna bánata értékesebb és igazibb kenet volt, mit az, amelyet Jézus lábára öntött.

Liliomok közt legeltet . . . Gyönyörködik a tiszta, szüzsies lelkek szépségében.

Ime, hogyan énekli meg a Szentlélek hárfása azt a tiszta, drága, erős szeretetet, mely a Szűzanya lelkét Istenhez fűzi! . . .

Szerette Mária az Atyát. Szerette gyermeki szeretettel. Jobban, mint a földön szeretheti bármelyik gyermek édesatyját. A szűzleány megsejtette a kegyelem érintésére, hogy Isten a mi Atyánk. Tudta, mielőtt Krisztus arra tanította volna apostolait s rajtuk keresztül minden lelket, hogy így imádkozzunk: *Mi Atyánk*, ki vagy a mennyekben . . . Megértette Szent Pál szavait, hogy elsősorban a mennyei Atya a mi igazi Atyánk; sokkal inkább, mint a földi édesapa. Ő az, „akitől minden atyaság nevét veszi“ . . . — mondja az Apostol. A gyermeki szeretet mérhetetlen bizalommal simul az atyához. Egészen neki adja magát. Az atya a gyermeknek mindene . . . Mennyyel nagyobb bizalommal,

⁹⁸ Sermones in Cantica Cant. (I.)

⁹⁹ Ján. II 4, 18.

odaadással simult Mária Istenhez, a mennyei Atyához! Mennyyel inkább szerette Őt! Mennyyel inkább volt Ő mindene Máriának! Gyermekek édesatyját még úgy nem szerette, mint Mária a mennyei Atyát. Lélek még olyan szeretettel nem ölelte át az Istent, mint Mária, az Atya legdrágább leánya.

A megtestesülés pillanatában még kifejezetten hozzájárult ehhez az istenszeretethez a két másik isteni Személy iránt való szeretet is.

„A Szentlélek száll tereád és a Magasságbelinek ereje megárnyékoz téged; azért a Szent is, mi tőled születik, Isten Fiának fog hivatni.”¹⁰⁰

Mária megismeri a Szentháromság titkát. Megismeri, hogy az az Isten, kit szeret, háromszemélyű egy Isten: Atya, Fiú és Szentlélek. A három Személy közül a Szentlélek száll rá . . . és Mária fia az Isten Fia lesz . . . Lelkében erre fellángol a Szentlélek és a Fiú iránt való szeretet tüze.

Mária szereti a Lelket. Szereti Őt, mint jegyesét. Hisz a Lélek a jegyes szerepét tölti be Mária számára. Tiszta szeretettel, a szeretet isteni tűzével öleli, vonja magához ezt a drága lelket s isteni csodával teszi őt édesanyává. De drága szeretet ez a szeretet! Igazi jegyesi szeretet: tiszta. Mária anya lesz: Tisztaságos Anya. Lelke elmerül a Lélek végtelenjébe, szívének lángja beleolvad a szeretet Tüzébe . . . Mária már nem a magáé többet, hanem egy más Valakié.

Van Máriának földi jegyese is. Szent József. Mária Józsefet, a tisztát is még tisztábbá teszi lilíomos szeretetével. Az igazi jegyesi szeretet nem rombol, nem éget, nem tör le lilíomot, nem perzseli fel a lélek és test üdeségét, nem törli le durva kézzel a finom lelki ismeret hamvasságát. Nem teszi azt tönkre, hanem megőrzi, ápolja, erősíti, nemesíti.

„A Szent is, mi tőled születik, Isten Fiának fog hivatni.” Amelyik pillanatban Mária kimondja az igen szót, elhangzik ajkáról a beleegyezés: Ime az Úr szol-

¹⁰⁰ Lk. 1, 35.

gálóleánya, legyen nekem a te ígéd szerint — édesanyává lesz. Szíve alatt hordozza az örök Igét, a második isteni Személyt, az Atya Egyszülöttét, az Isten Fiát . . . Szíve vérével táplálja, testével oltalmazza, édesanyai gondoskodással takargatja, karjai közt ringatja. Örül növekedésének, kedvességének, okosságának, jóságának. Boldog, ha szemébe nézhet s ebből a szempárból a mennyország mosolyog le rá. Boldog, hogy három évtizedet Vele együtt tölthet. Boldog, hogy nap-nap után édesanyai szívének minden szeretetét pazarul áraszt-hatja Gyermekeire. Boldog, hogy életének van értelme, tartalma: istenszolgálat édesanyaság formájában. Önzetlen, áldozatos édesanyai hivatás! Istenanyaság! Szívének minden tüztét, áldozatát, szeretetét Gyermekeinek adja a foganás első percétől az utolsó pillanatig, míg minden be nem teljesedik . . .

De szép az édesanyai hivatás! Az édesanyai szeretet!

De gyönyörű az istenanyai hivatás! Az istenanyai szeretet! . . .

Az istenszeretetnek ez a hármass tüze égett Mária lelkének áldozati oltárán: az Atya, Fiú és Szentlélek iránt való gyermeki, édesanyai és szűzjegyesi szeretet lángja.

Milyen szép lehetett ez a szeretet Mária szívében!

Hisz minden emberi szívben él a szeretet. A férfi-szívben is. De méginkább a női szívben. A női szív szeretetre és áldozatra van teremtve. Szeretetre: hitvesi és édesanyai, *áldozatos szeretetre*.

De milyen lehetett a szeretet abban a női szívben, melyben a jó Isten különös kegyelme élesztgette a szeretet tiszta lángját?! Melyet a Szentháromság méltónak tartott arra, hogy magának foglalja le egészen?

Ez a szeretet indította Máriát örökös szűzességre. A szűz egészen Istené lehet. Jobban, mint a hitves, az asszony, a házastárs.

Máriától tanulják ezt a szeretetet azok, kik szintén örök szűzességre kötik le magukat önként, megértve azt, hogy így teljesen és tökéletesen Istené lehetnek.

Máriától tanult a katolikus papság. Szűzességben él, hogy egészen Istené lehessen. A szeretet indítja rá. A tiszta, áldozatos szeretet.

Máriától tanulnak azok, kik a világban élnek önkéntes szűzességben, fogadalom által való lekötés nélkül. Egészen Istené akarnak lenni. Nem osztják meg magukat Isten és ember között. Máriás istenszeretet él szívükben.

De csodálatos vagy Te, szép szeretet Királynője! Csodálatos önmagadban és csodálatos követőidben! . . .

Az igazi szeretet tud áldozatot hozni azért, akit szeret. S annál nagyobb, annál igazibb a szeretet, minél nagyobb áldozatra képes. Mária szeretete határtalan volt, mert határtalan áldozatra volt képes. Minden keresztet szívesen fogadott az Úr kezéből; imája mindig ez volt: Uram, ne az én akaratom legyen meg, hanem a Tied . . .

Máriától tanult igazi, áldozatos szeretetet a vértanúk Egyháza, a katolikus Egyház. Mária a vértanúk Királynője lett: a szeretet tette azzá. A vértanúkat is a szeretet tette vértanúkká.

Csodálatos Mária szeretete a szenvedés tükrében. Csodálatos önmagában és csodálatos követőiben.

*

Az istenszeretet mellett ott találjuk Mária lelkében a felebaráti szeretetet is. A főparancs mellett a hozzá hasonlót: Szeresd felebarátodat, mint tennemagadat.

A két szeretet nem zárja ki egymást; sőt az igazi istenszeretetnek bizonyítéka sokszor éppen a felebaráti szeretet. Annyira, hogy az Úr Jézus azonosítja magát embertársainkkal s azt állítja, hogy úgy veszi tőlünk azt a szeretetet, melyet embertársainknak adunk, mintha neki adtuk volna. Ha másnak szeretetszolgálatot teszünk, úgy fogadja, mintha neki személyesen tettük volna. „Amit felebarátaitok közül eggyel, a legkisebbel is cselekedtek, azt nekem cselekszitek.”

Az igazi felebaráti szeretet tehát nem azt nézi, hogy az illető, kihez jók vagyunk, megérdemli-e jósa-

gunkat. Ezt teszik a pogányok, mondja Krisztus. Ők is jók azokhoz, kik velük jót tesznek. A mi szeretetünknek tökéletesebbnek kell lennie. Szeretnünk kell azokat is, kik üldöznek, bántanak, rágalmaznak bennünket; szeretnünk kell barátunkat, ellenségünket egyaránt. Egy szóval minden embert úgy, mint az irgalmas szamaritánus a zsidót, aki őt, mint felpogány szamaritánust lenézte, megvetette, szinte kiközösítette. Úgy, mint Krisztus tette, ki ellenségeiért, vádlóiért, megfeszítőiért is imádkozott a kereszten. Ez az igazi felebaráti szeretet. Szeret mindenkit, jó mindenkihez, áldozatot tud hozni mindenkiért, mert minden embertársában Krisztust látja. A rosszakban is, mert Krisztus azt mondja, hogy azt is vele cselekedjük, amit a rosszaknak, — bárkinek, a „legkisebbnek” is cselekszünk.

Ime, milyen szépen torkollik bele az emberszeretet kis patakja az istenszeretet végtelen óceánjába! A felebaráti szeretet által Istennek szerzünk örömet s így válik az emberszeretet istenszeretetté!

Máriában is megtaláljuk ezt a felebaráti szeretetet. Mária szereti Istent s mert szereti Őt, szereti önzetlen, áldozatos szeretettel embertársait is, jókat és gonoszokat egyaránt, mert Isten így kívánja.

Mennyire fájhatott Máriának a világ nyomorúsága, szenvedése, bűnös volta! Hogy epedett, vágódott, imádkozott a Megváltóért! „Harmatozzatok egek onnan felülről és a felhők essék le az Igazat! . . .” — szállt az ég felé Máriának az emberiség iránt való szeretetből fakadó, esdő imája.

Mikor az istenanyai méltóságot s a velejáró keresztet elfogadja, az istenszeretet mellett ezt is a világ iránt való részvétből és szeretetből teszi. Kész minden áldozatra, csak hogy eljöjjön a Megváltó és boldoggá tegye az emberiséget; örömet, békét hozzon a lelkeknek.

Jóságos szívének tanúságát adja a kánai menyegzőn. Fáj neki, hogy a szegény házaspárt nagy kellemtelenség éri. Segíteni akar szükségükben. Egyetlen mentség Krisztus. „Fiam, nincs boruk . . .” S mikor úgy látszik, hogy Krisztus elutasítja kérését, nem csüg-

ged. A felebaráti szeretet arra indítja, hogy tovább zörgessen a Szent Szívnél. „Bármit mond is, tegyének.” S Jézus meghallgatja Mária kérését, melyet a szűkölködők iránt való szeretet ad ajkára.

Szívét tör járja át, mikor honfitársai, a názáretiek Jézust kiviszik a zsinagógából, hogy letaszítsák egy kiálló, magas szikláról a mélységbe. Lelkében mégsem él egy pillanatig sem gyűlölet a gyilkos szándékúak iránt, hanem csak szeretet, részvét és megbocsátás.

Imádkozik a bűnösökért. Hány bűnös megtérése volt Mária imájának eredménye már Jézus földi életében is! Ki tudja, nem az ő imájának, közbenjárásának köszönheti-e megtérését Mária Magdolna, vagy a házasságtörő asszony, a samariai nő, — vagy talán az inaszakadt és mások? Mária szerette a lelkeket. Aggódott a bűnösök üdvösségeért. Imádkozott értük. Kicsidette számukra a megtérés kegyelmét.

Krisztust is érettük, irántuk való szeretetből áldozta fel. Feláldozta őt már a templomban való bemutatásakor, de még inkább később, a kereszten. Krisztus áldozatában a világ üdvének zálogát látta s kimondotta az igen szót: Atyám, a Te akaratod legyen! — bár úgy érezte, hogy szívét tépi ki e szavakkal. „A kereszt tövében állt s szerető tekintettel nézte Fiának sebeit, mert nem a halált, hanem a világ üdvének zálogát látta bennük” — mondja Szent Ambrus.¹⁰¹ — „Egy volt Mária akarat a kereszten függő Krisztus akaratával, — írja egy másik egyházi író¹⁰² — s együtt ajánlották fel áldozatukat Istennek; Krisztus vérző testét, Mária vérző szívét.” A világ üdvéért, a lelkek szeretetéért tette ezt Mária.

Gyönyörűen zengi meg az Apostol az igazi felebaráti szeretet himnuszát a korintusiakhoz írt első levelében. „*Szóljak bár emberek és angyalok nyelvén, ha szeretetem nincs, olyanná lettem, mint a zengő érc vagy pengő cimbalom . . . A szeretet tűrő, kegyes; a szeretet nem irigykedik, nem cselekszik rosszul,*

¹⁰¹ S. Ambros. in Luc. cap. 23.

¹⁰² Arnoldus Carnotensis, Tract. De Laud. B. Virg.

nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örül a hamisságnak, hanem az igazságon örvend; mindent elvisel, mindent elhisz, mindent remél, mindent elszenved. A szeretet sohasem szűnik meg; . . . most még megmaradnak a hit, remény, szeretet, e három; ezek közül pedig legnagyobb a szeretet."¹⁰³

Mint ha a Szűzanyáról olvasta volna le a szeretetnek e gyönyörű költeményét!

Ha ez a szeretet nem lett volna meg Máriában, lelkének talán legdrágább ékessége hiányoznék.

„Legyen bár jövődőlő tehetségem és tudjak minden titkot és minden tudományt; legyen bár oly teljes a hitem, hogy a hegyeket áthelyezhessem, ha szeretetem nincs: semmi vagyok."¹⁰⁴

7. — OKOSSÁG

Mária lelki kincseihez tartozik az okosság is. S ez természetes dolog. Hiszen az okosság a négy sarkalatos erény közül első helyen áll; hogy hiányozhatnék tehát Mária lelkéből? Olyan fokban találja meg az Egyház Máriában az okosságot, hogy a loretoi litániában Nagyokosságú Szűz néven hívja segítségül s Bölcsesség Székének nevezi. Nem csoda. Mária az Örök Bölcsesség tanítványa volt. Azé, aki édesanyjává választotta a názáreti Szűzet. A Bölcsesség tanította őt bölcseségre, okosságra.

Mi az okosság? Az okosság az az erény, mellyel megismerjük földi életünk célját s annak elérésére alkalmas eszközöket választunk.

Mit tart a világ életcélnek? Földi jólétet, gazdagságot, élvezeteket, tiszteletet, magas rangot, hírnevet, dicsőséget. És örülten hajszolja is őket. Minden eszközt felhasznál, hogy elnyerje azokat a javakat,

¹⁰³ I. Kor. 13, 1.; 4–8.; 13.

¹⁰⁴ U. o. 13, 2.

melyeknek elnyerését életcél gyanánt tűzte maga elé.

Alapjában elhibázott törekvés. Hisz amit a föld nyújthat, az csak eszköz igazában, nem cél. Eszköz, hogy életünket fönntarthassuk. S az élet maga is eszköz. Eszköz ahhoz, hogy az örök, mérhetetlen nagy boldogságot elnyerhessük.

Földi életünk célja tehát oly boldogság elérése, mely örök és mérhetetlenül nagy. Örök: mert a lélek Isten akaratából soha meg nem szűnik élni; örökéletű, hasonlóképen, mint maga az Isten. — S a boldogságra, melyet Isten ad odaát, nincs szó, nincs hasonlat. „*Szem nem látta, fül nem hallotta, sem az ember szívébe föl nem hatolt, mit Isten azoknak készített, kik őt szeretik*“ — mondja Szent Pál.¹⁰⁵

A Titkos Jelenések könyvében pedig ezt olvasuk: „*Ime az Isten hajléka az emberekkel, és velük fog lakni; és ők az ő népe lesznek, és az Isten velük, az ő Istenük lesznek . . . És mondá, ki a királyi széken ül vala: Ime, mindeneket megújítok!*“¹⁰⁶

Aki ennek a boldogságnak elnyerésében látja az élet célját, az helyesen fogja fel a földi élet értelmét, az okos, — föltéve, hogy az eszközöket is jól megválasztja s jól felhasználja a megismert cél elérésére.

Mik ezek az eszközök? Egy szóval: Isten akaratának teljesítése. Kissé részletezve pedig: a tízparancs megtartása; szenvedések, megpróbáltatások, keresztek szeretetteljes viselése; a kegyelem sugallatainak, Isten „óhajainak“ készséges teljesítése.

Mária világosan látta életcélját. Semmi sem volt képes számára azt elhomályosítani. Közelebb jutni Istenhez; Övé lenni egészen; Benne, Nála keresni a boldogságot a földön és az örök életben: ez volt minden célja, törekvése.

S az eszközöket is jól választotta meg és használta fel célja elérésére. Egész élete Isten akaratának teljesítése volt.

¹⁰⁵ I. Kor. 2, 9.

¹⁰⁶ Jel. k. 21, 3—5.

Tízparancs. A világ így vélekedik: Parancsok? Mi az? Mire valók ezek? Hogy megtartsam őket? Más sem tartja, mégis jól megy dolga. Elvez, gondtalan életet él, megkapja, mit szeme-szája megkíván. Ez az igazi. Ne akarjon nekem korlátokat állítani senki! Teszem, amit akarok. Cselekszem, amit jónak látok.

S Mária? . . . Mária és — tízparancs? . . . A parancsokat Isten nem olyan léleknek adta, mint Mária. Neki nem kell „parancsolni”, ő teszi szeretetből, amit Isten kíván. Így tartja Mária a parancsokat. Így használja az örök boldogságra vezető eszközöket.

. . . Egyszer az Úr Jézus tanítja a népet s mikor jelentik, hogy édesanyja szeretne vele beszélni, azt kérdezi: Ki az én anyám? S rámutat a beszédjét hallgató sokaságra és így folytatja: Aki Atyám akaratát cselekszi, ki a mennyekben van, ő az én anyám.

Máriának nem kellett szégyenkezve hallania e szavakat. Az Úr Jézus nem tagadta meg őt, mikor ezt mondta, sőt megdicsérte. Hisz senki nem teljesítette oly mértékben az Atya akaratát, mint éppen Krisztus édesanyja. Mária tehát ezen a címen is édesanyja volt Krisztusnak, sőt ezerszer inkább, mint bárki más a világon . . .

Szenvedés. De nagy szó! De nehéz dolog! Még az erőseket is sokszor leveri lábukról. Legalább is a nagyon súlyos kereszt vagy a hosszú megpróbáltatás. A világ panaszkodni szokott, ha fájdalom éri. Nem egyszer kifakad, zúgolódik Isten rendelése ellen. Olyan kevesen vannak, kik egészen hűségesekek a szenvedések viselésében; kik követik Krisztust a kereszttúton egészen a Golgotáig!

Mária ilyen volt. Vezette őt a kereszttúton az okosság. Igaz, hogy főleg a szeretet, — de az okosság is. Látta, hogy ez az út visz az égbe. Látta, hogy a szenvedés jó eszköz a cél eléréséhez.

Az égbe vezető legrövidebb út a keresztút.

A gyémántot törni, csiszolni kell, hogy briliáns

legyen belőle. A lelkeket is, hogy a megszentelő kegyelem szebb fényben tündököljön rajta.

A vasércet kohóban kell folyékonnyá izzítani, hogy a salaktól megszabaduljon a tiszta érc. A lélek a szenvedés kohójában szabadul meg a bűn és gyarlóság salakjától.

A szőlőfürtöt présbe kell tenni, hogy tiszta bor legyen belőle. A léleknek is át kell mennie az Isten présén, a szenvedéseken, hogy tiszta áldozattá legyen.

A hegedűhúron sokat kell játszani, hogy a hangszer értékes, drága legyen. Lelkünk húrjainak is sokat kell sírni az Isteni Művész keze alatt, hogy tisztahangú, fönséges himnuszokat zenghessen Teremtőjének.

Mária jól tudta ezt. S örömmel, áldozatos lélekkel, Isten akaratán megnyugodva tűrt, szenvedett. Egy imája volt a megpróbáltatások idején: Atyám, ne úgy legyen, ahogy én szeretném, — hanem ahogyan Te akarod.

Csodálatos lélek a Szűzanya! . . .

A világ így szokott imádkozni: Istenem, tedd meg, amit én szeretnék . . . ha Te talán nem is akarod . . . A Nagyokosságú Szűz imája ez: Atyám, ne tedd azt, amit én szeretnék, . . . hanem amit te akarsz . . . Az válik igazán javamra, üdvösségemre.

Aki igazán okos, az így imádkozik.

Van még egy harmadik út is, melyet az okosság felhasznál célja elérésére: ez az *Isten vágyainak* teljesítése.

Isten nem parancsol mindig. Néha csak kér. Nem mindig bűn, ha nem tesszük meg óhaját.

A világ nem érti meg az isteni kegyelem szavát. Nem érti Isten sugallatait. Hisz lelke nem alkalmas ezeknek a finom hangoknak meghallására és megértésére.

Mária lelkivezetője a Szentlélek Isten volt. Ő irányította Máriának szinte minden lépését. Ő kormányozta gondolatait, sugallta vágyait, indította akaratát és segítette cselekedeteit. S Mária mindig hű volt a Szentlélek sugallataihoz. Egy életen át. S ez igen nagy

dolog. Sokkal nagyobb, mint a parancsok hűséges, következetes teljesítése. Pedig az is nagy lelki erőt és sok kegyelmet tételez fel. A jó Isten szavát lelkünkben mindig meghallani s azt hűségesen, tökéletesen követni akkor is, mikor az csak kívánság, vágy, óhaj, tanács, — ez nehezebb, mint a parancsok megtartása, sőt nehezebb, mint a keresztút járása. Ez nem egyszer azt kívánja, hogy szinte szívünket tépjük ki! Mária kitépte szívét, — vagy helyesebben: kezébe vette s egyszer és mindenkorra átadta Istennek e szavakkal: Uram, te adtad; legyen örökre a tied; rendelkez vele.

Mária egyébként is sokszor jelét adta okosságának, mint a Szentírásból tudjuk. Mikor az angyal köszönti, Mária „gondolkodik, miféle köszöntés ez.” S mikor Isten tudtára adja, hogy anyai méltóságra emeli, gondolkodik s megfontoltan kérdi: Miképpen lehetséges ez? — S egyáltalán, egész életén át okosan latolgat, fontolgat, át- meg átgondolja a nagy hittitkokat, mindent, amit Jézustól hall, vagy ami Jézusra vonatkozik. „Anyja pedig ez igéket mind szívében tartja vala”¹⁰⁷

Ilyen volt Mária . . . Okos Szűz. Nagyokosságú . . .

Igen, a szentek a legokosabb emberek a világon, mert ők látják legtisztábban földi életük célját s azt el is érik alkalmas eszközök használatával. Mária a legvilágosabban látta célját s a legtökéletesebb mértékben érte el. Mária a legokosabb volt.

A bölcseket égi fény vezette vándorlásuk célja felé Betlehembe. Követték a csillagot s elérték céljukat.

Minket a kegyelem fénye vezet. Ha követjük, elérjük a betlehemi Király lakását, az örök boldogság honát.

Máriát is égi tűz vezette útjain. Követte azt, fényénél látott, melegénél melegedett. S elérte célját, az Örök Fényességet.

¹⁰⁷ Lk. 2, 51.

8. — CSODÁK MÁRIA ÉLETÉBEN

Mikor csodákról akarunk beszélni, mik a Szűzanya életében előfordultak, távolról sem gondolunk a legendák helyt nem álló, sokszor egyenest komolytalan „csodáira.”

Hisz éppen az a megkapó a Szűzanya életében, hogy harminc évet tölt együtt az Istenemberrel és ez a harminc év egészen szürke, hétköznapi, minden nagyobb „esemény” nélkül való. S mint láttuk, éppen az mutatta Mária mélységes hitét, hogy Krisztus látszólag ugyanolyan életet élt, mint más halandó, s Mária mégis hitte, hogy Ő Isten.

A jó Isten nem tesz csodát minden szíre-szóra. Ez méltatlan volna hozzá. És nem tesz csodát mások szórakoztatására sem. Tehát biztosak lehetünk abban, hogy a jámborkodó „legendák csodái” soha meg nem történtek, hanem egyszerűen édeskés találmányok. Jézus és Mária élete sokkal komolyabb volt ennél.

De viszont ha igazán történtek csodák Mária életével kapcsolatosan, akkor ezek a csodák annál inkább rámutatnak Mária nagyságára, egyéniségének rendkívüliségére. Ezek a csodák akkor azt jelentik, hogy Mária személye és a vele összefüggő ügy komolysága oly fönséges, hogy maga Isten méltónak tartotta, hogy csodát műveljen érdekében.

Csodának nevezzük a természet rendje alól való kivételt. Tehát minden olyan eseményt, mely bár a természet törvénye szerint mindig meg szokott történni, egy valakinél — jelen esetben az Istenanyánál — nem történik meg.

Az első ilyen csoda, mely ugyan el volt rejtve emberi szem elől, de annál világosabban állt az angyalok szeme előtt, Mária életének kezdetén történt. A szeplőtelen fogantatás volt ez a mérhetetlen nagy csoda. Az isteni rendelés szerint Ádám bűnének minden lélekre át kellett volna szállnia; tehát minden léleknek bűnben kellett volna kezdenie az életét. Isten Mária számára kivételt tesz ez alól az általános törvény alól. Krisz-

tus jövőendő érdemeire való tekintettel Mária lelkét létének első pillanatában a megszentelő kegyelem csodás isteni ragyogásába öltözteti.

Nagy csoda ez. Egyedülálló az emberiség történetében. Mária az egyetlen teremtmény, kivel Isten ezt a csodát műveli.¹⁰⁸

A másik csoda Mária 14 éves korában történt. Akkor, mikor Istenanyává lett. Ez a csoda háromszoros.

Csodás mindenekelőtt a mód, ahogyan Mária fiat fogan. Nem úgy történt ez nála, mint más asszonynál; nem férfiú közreműködésével; nem a szüzességnek anyaságra való felcserélésével. Máriát nem érintette férfiú. „Férfiút nem ismerek”, — mondja. Isteni akarat folytán történik meg benne az, ami más asszonyban a természet rendje szerint férfiú által megy végbe. S ezt az isteni akaratot, isteni beavatkozást, szent cselekményt maga a Szentlélek eszközli. Mária édesanya lesz, de egyúttal szűz marad. A szüzességet nem cseréli fel, hanem megkoronázza az édesanyai méltósággal. Más halandó vagy szűz, vagy édesanya. Mária szűz és édesanya; Szűzanya. Ő az egyedüli szűz anya a világon. Sem előtte nem volt, sem utána nem lesz több ilyen. Ez a cím az ő kiváltsága. Más ezzel nem dicsekedhetik. Ez a név az ő tulajdonneve. Amikor azt mondjuk: Szűzanya, ugyanaz, mintha azt mondanók: Mária.

Ezért kiált fel ámulva a Próféta: „Ki tudná elmesélni az ő születését?”¹⁰⁹ Szent Ágoston pedig így szól: „Aki először anya nélkül született az égben, az ma atya nélkül születik a földön. Ő csodák csodája! Testvérek! A természettörvény megváltozik; Isten születik; a szűz édesanyává lesz férfiú nélkül; az Isten mindenható szava teszi anyává azt, aki férfiút nem ismer. Egyszersmind édesanya és szűz lesz; édesanya

¹⁰⁸ Világos, hogy Krisztus emberi lelke is a megszentelő kegyelem állapotában lett teremtvé. Krisztus azonban isteni személy. Bár két természet, de egy személy. Tehát személye szerint nem sorolható a teremtmények közé.

¹⁰⁹ Iz. 53, 8.

lesz, de szüzességét nem veszíti el; szüz marad, de gyermeke van, ámbár férjet nem ismer. Örökké szüz marad, de nem terméketlen.”¹¹⁰

A második csoda ezzel kapcsolatban a gyermek személyére vonatkozik. Ki az, akit Mária ilyen csodálatos módon fogan? Ember? Több annál. Nagy ember? Annál is több. Nagy szent? Még annál is több. Az emberi elme itt megáll s mélyebbre nem képes hatolni. Az isteni kinyilatkoztatás jön segítségünkre s azt mondja: Mária gyermeke — Isten. A második isteni Személy. A testté lett Ige. Az Istenember . . . De mérhetetlen csoda! De megfoghatatlan, igazán isteni tény! Ki az az anya, kinek Istenember a fia!? . . . De csodálatos is Mária! Igazán „Csodálatos Anya”.

Mária tehát Istenanya. Ebből következik a harmadik nagy csoda. Az édesanya ugyanis a gyermek *legközelebbi vérrokona*. Tehát Mária az Istenember vérrokona! Véréből formálta, alakította azt a testet, melyet a második isteni Személy az emberi lélekkel együtt örökre, elválaszthatatlanul magához vont, mellyel titokzatos, emberi elmét meghaladó módon egyesült. Mária vérét adta annak a testnek, melynek hordozója magáról beszélve azt mondja: „én” — s mikor azt mondja „én” — ez az én egyenlő egy másik szóval, mely így hangzik: „Isten”. Mert Krisztusnak egy énje, egy személye van: a második isteni Személy. Angyal sohasem jutott ilyen közeli rokonságba Istennel s nem is fog jutni soha. Ez Mária kiváltsága. Istenanya, Istennek igazi vérrokona csak egy van a teremtmények között: Mária.

. . . Ezután eltelik egy hosszú emberi élet a nélkül, hogy Mária életében újabb csoda történnék. Élete végén látjuk a nagy, befejező csodát: a test feltámadását, s a lélek és test mennybevitelét. Szinte természetyszerű következménye ez a csoda az előzőknek. El sem tudjuk képzelni, hogy Isten Anyja testével együtt ne ment volna az égbe. Mária teste — a szüz istenanyai test

¹¹⁰ S. Aug. Sermo de Temp. 128.

— nem maradhatott a földön; nem lehetett földbe temetve elrejtve. Ez a test és vér az égi dicsőségbe való volt: oda, ahol Gyermeke van a Máriától nyert test szerint. Mégis nagy csoda Mária feltámasztása és mennybevitele. Ki dicsekedhetik hasonlóval? Isten megtette, hogy a szentek testét, vagy testüknek egyes részeit megóvta a romlástól, az elporladástól. De kit vett fel testével együtt az égbe! . . . Ez egyedül Mária privilégiума.

Lássuk meg ezekben a csodákban Mária nagyságát, lelki szépségét. Milyen lehet az a lélek, melyért Isten *ilyen* csodákat művelt!?

Jelen fejezetünknek: „Csodák Mária életében”, éppen ezért ezt a címet is adhatnók: Mária lelki nagysága az érte művelt isteni csodák tükrében.

Üdvözlég, Csodálatos Anya!

9. — LÁTSZÓLAGOS ELLENTÉTEK

Sokszor úgy tűnik fel, mintha Mária életében ellentétek lettek volna.

A Szűzanya királyi hercegnő és egyúttal szegény, egyszerű leány; szenved s ugyanakkor boldog; mélységes lelki életet él s egyúttal a legjobb családjában. Vajjon igazán ellentétek-e ezek a jelenségek Mária életében? Vagy össze lehet-e őket egyeztetni? S ha igen, hogyan?

Ezek a kérdések minket is gyakran foglalkoztatnak. Előfordulnak ezek a problémák a mi életünkben is. És a megoldást olyan nehezen találjuk. De csak azért, mert kis lelkek vagyunk. Mária lelki nagysága összhangba hozta a látszólagos ellentéteket, megoldotta nehézség nélkül ezeket a problémákat.

Főnség és egyszerűség.

Mária tényleg főnséges volt földi értelemben is: királyi család sarja. Címer járt neki, melyet egykor Dávid, a hatalmas, dicső uralkodó viselt. És egyszerű, szegény is volt. Nem is tudták még talán szomszédai, ismerősei sem, hogy Dávid király sarja.

Mária megoldotta a problémát, mely életében látszólag kettősségre vezetett. Az ég végteleneit átölelő lelkével megértette, hogy csak egy a nagy: Isten. Megértette, hogy csak egy nagyság van tehát emberek számára is a világon: az Istenhez való hasonlóság, istenközelség. A lelki nagyság. Nem az a nagy, aki előkelő, gazdag, magas állásban van, hanem az, aki Istenhez hasonlóbb. Ehhez a nagysághoz, a lelki nagysághoz képest minden paránnyá, semmivé törpül. Ha tehát valaki nagy lélek, az nagy akkor is, ha szegény, egyszerű. Ha pedig valaki kicsiny, silány lélek, az akkor is kicsiny marad, ha külsőben nagynak látszik: ha biborban született is, s aranya, gyémántja van.

Mária a lelki nagyság után törekedett. Ennek magaslatáról nézve egyforma volt a királyi címer fonsége s a jelen sors nyomorúsága: mindkettő semmivé törpült. Nem volt tehát igazi ellentét Mária életében ebből a szempontból. Csak más szem látott itt ellentéteket: az olyan szem, mely nem lát a mélységekbe . . .

Mária tehát nagy volt; igazán nagy és csakis nagy. Nagy volt minden cselekedetében. Nagy volt, mikor kimondotta az igen szót és Istenanyává lett; nagy volt, mikor mindennapi apró munkáit végezte istenszerető lélekkel. Nehéz volna eldönteni, mikor volt Mária nagyobb. Vajjon akkor, mikor a „kicsinyből” nagy lett, — a szolgálóból „Istenanya”; vagy talán akkor, mikor a nagy leszállott újra az alázatosságot igénylő mindennapi munkához, — amikor az Istenanya is ismét szolgálóleány munkáját végezte?! Egyformán nagy volt Mária mindkettőben, mert bármit tett is, mindent emelkedett lelkülettel végzett; igazi istenanyai lélekkel. S ez a lelkület tette őt naggyá, nem a munka minősége.

A másik ellentét: szenvedés-öröm, kereszt-boldogság.

Mária Istenanya volt. Az istenanyaság jele a kereszt. Egész életén át viselte Mária a keresztet. Fájdalmas Anya volt. Néha mélyebb, gyötrőbb volt fájdalma, máskor meg enyhébb. De fájdalom, szenvedés nélkül nem volt soha. És mégis . . . Mária boldog volt. Bol-

dog egész életén át. Ő a Boldogságos. Sőt, boldogsága éppen a keresztből fakadt. A kereszt volt Mária számára a boldogság forrása.

Művészet kell hozzá, hogy a kereszt boldogság legyen . . . És kegyelem . . .

Ha a jó Isten megadta minden édesanyai szívnek, hogy természeténél fogva érezze a boldogságot, mely a gyermeke érdekében hozott áldozatból fakad, akkor méginkább megadhatja minden léleknek a boldogságot, mely az Istenért hozott áldozatban gyökerezik. S ha örül az, aki barátjáért fáradság, önmegtagadás, áldozat árán is tehet valamit, akkor a jó Isten kegyelméből bizonyára méginkább örül az, aki a legjobb, legigazibb Barátért, Krisztusért hozhat áldozatot; aki szenved, hogy Krisztust vigasztalja; hordozza a keresztet, hogy Krisztus vállairól levegye azt; aki mindenre kész, a legnehezebb feladatra is, ha a jó Isten úgy kívánja azt tőle, s tudja, hogy ezzel mosolyt varázsol a töviskoszorús Krisztus arcra.

Ezerszeres tapasztalat bizonyítja, hogy nincs az a boldogság a világon, mely akár csak megközelíthetné azt az örömet, mely a jó Istenért hozott áldozatokból fakad.

Aki tehát igazán boldog akar lenni, ne keresse másban a boldogságát, mint a jó Istenért hozott áldozatokban.

Igy tett Mária is. És boldog volt. Mérhetetlenül boldog. Minél több volt a keresztje, annál több lett öröme; s minél nagyobb volt szenvedése, annál nagyobb volt boldogsága. Mert a keresztet Istenért viselte jó szívvel, jó lélekkel, odaadással, szeretettel. A szenvedőtől függ mindig, hogy szenvedése keserű vagy édes lesz-e. Művészet, nagy művészet a szenvedést édessé tenni! De nem lehetetlen. Mária ezt tette. Ezért volt boldog.

Nála tehát a szenvedés és öröm nem volt ellentét, hanem egy és ugyanaz; a szenvedés pont az öröm forrásává lett Mária számára. Csak az a szem lát ellentétet Mária lelkében a fájdalom és öröm közt, amelyik

nem tud a mélyre hatolni s nem ismeri az igazi boldogság titkát.

Az öröndetes és fájdalmas olvasó titkai valójában nem ellentétesek. Sőt kiegészítik egymást. Egyik a másik forrásává lesz. Az örömben ott van a rejtett kereszt, a keresztben a rejtett boldogság. Mert hiszen az öröm éppen a keresztből fakad s a keresztben van a boldogság.

Kevés a világban az a harmónia, mely megközelelténé s némileg kifejezésre juttatná a Szűzanya lelkében élő gyönyörű összhangot öröm és szenvedés között.

Még egy látszólagos ellentét van Mária életében. Ez is sok lélek problémája. Ez a probléma a lelki és világi élet, az életszentség és földi élet között látszólag fennálló ellentétből adódik.

Mária ezt az „ellentétet” is harmóniává alakította lelkében. Mert megtehetette. Csak ide is művészi kéz kellett. Hisz ez a kettő sem ellenkezik igazán egymással. Csak meg kell találni, mint lehet őket összeegyeztetni.

Mária a legnagyobb szent — és egyúttal a legjobb „háziasszony”. Ezzel rámutat arra, hogy az életszentség nem zárja ki az ügyességet, „életrevalóságot”, — sőt minél szentebb valaki, annál lelkiismeretesebb a kötelességteljesítésben s következésképp annál pontosabb a mindennapi élet teendőinek végzésében; s viszont: minél jobban, tökéletesebben végzi valaki napi munkáját, annál szentebb életet él.

Mi az életszentség? Isten akaratának legpontosabb teljesítése. Ha Isten akaratát teszem, szent vagyok. Minél jobban teljesítem Isten akaratát, annál szentebb vagyok.

Ha tehát Isten azt akarja, hogy *most* dolgozzam, akkor dolgozok, éspedig pontosan, jól, s szent vagyok. Ha Isten azt kívánja tőlem, hogy jó családapa vagy családanya legyek, megteszem, s szent vagyok. Ha Isten azt akarja, hogy gondoskodjam hitvesemről, gyermekemről, megteszem, s szent vagyok. Ha pedig az az Isten akarata, hogy imában, elmélkedésben teljesen neki

adjam magamat, megteszem, s szent vagyok. Az életszentség nem egyoldalúság. Az életszentség nem ábrándok világában való bolyongás. Az életszentség nem csupán ima, elmélkedés és jámborság. Az életszentség nem zárja ki az ügyességet, életrevalóságot, földi dolgokkal kellő korlátok közt s az igazságosság elvei szerint való törődést. Sőt magában foglalja és feltételezi ezeket. Az igazi szent *minden* jóban, *minden* nemesben a lehető *legtökéletesebb*. Mindent jól tesz, de mindent a maga idejében. Egyszóval: teljesíti Isten akaratát.

Ezt tette Mária. Ezért volt szent. Élete, munkája, törekvése csupa lélek, csupa lendület, csupa ügyesség volt. De egészen Istennek szentelve!

Mária a legszebb összhangban egyesítette a tevékeny és elmélkedő életet.

C) KRISZTUS UTÁN

A Szűzanya mestere az erények gyakorlásában maga az Úr Jézus volt. Azok az erények, lelki értékek, mikről eddig szó esett, jórészt a Szűzanya életének arra a szakára esnek, melyet Krisztussal együtt töltött. Mária életének ez a része a Krisztussal együtt töltött három évtizedből állott. Az isteni nap fényében élte Mária ezeket az éveket.

Utána következett a harmadik, befejező korszak. A leáldozás. Eddig együtt volt Krisztussal az életben, most követni fogja őt a halálba — vagy helyesebben: az örök életbe. Mária földi élete leáldozóban van, hogy felkelőben legyen soha többé alkonyt nem ismerő napja, — örök, boldog élete.

Mária eddig Krisztusnak szentelte minden idejét és erejét, — egész életét. Ezzel beteljesítette földi hivatását. Krisztus várja őt odafönn. „Jöjj, megkoronáztatól . . .” Mária most már csak vágyódik Krisztus után. Vágyódik, hogy minél előbb örökre egyesülhessen Vele elválaszthatatlanul.

Van azonban még Máriának élete harmadik szaká-

ban egy igen fontos feladata. Ez a feladat ugyanaz Krisztus titokzatos testével, az Egyházzal szemben, ami az előző évtizedekben Krisztus igazi testével szemben volt. Mária ápolja, védi, őrzi, oltalmazza, építi, fejleszti Krisztus titokzatos Testét, az Egyházat. Krisztus édesanyja igazi édesanyjává lesz az Egyháznak, Krisztus titokzatos testének. Az Egyház, mely maga is igazi édesanyja, — „Anyaszentegyház” — édesanyját kap Mária személyében. Mária az Anyaszentegyház édesanyjává lesz.

1. — VÁGYÓDÓ SZÜZ

Ki ne érzett volna már vágyat valaha életében? Vágyódunk, hogy elérjük célunkat, mit kitűztünk magunk elé. Vágyódunk, hogy a számunkra kedves személyekkel együtt lehessünk. Vágyódunk, hogy elérjük boldogságunkat.

A vágy az emberi szív alapvető törvényei közé tartozik. Vágy nélkül emberi szív el nem képzelhető.

A vágyódás lehet jó és rossz. Jó akkor, ha jó után vágyódunk; rossz akkor, ha vágyunknak tárgya rossz. Így lehet a vágyódás a léleknek dicséretére vagy szégyenére.

Mária lelkét is eltölti a vágy. Krisztus után eped szent epedéssel, édesanyjai vágyódással. Mária vágyának tárgya a legdrágább: az Isten és az Ő birtoklása, a mennyország. Tiszta, szeplőtelen a Szűz vágyódása.

A vágyódás mindig arányban van a szeretettel. Minél jobban szeretjük azt, amit el akarunk nyerni, annál inkább vágyódunk utána. Mária mérhetetlen szeretettel szerette Krisztust. Vágya is határtalan volt utána. Szépen fejezi ki az isteni Jegyes után való vágyódást az Énekek Éneke.

„. . . Éjenként kerestem, kit az én lelkem szeret; kerestem őt és nem találtam.

Fölkelek és körüljárom a várost . . . utcákon keresem, kit az én lelkem szeret; kerestem őt és nem találtam.

Elé találtak az örök, kik a várost őrzik. „Láttátok-e, kit az én lelkem szeret?” . . .

Kényszerítlek titeket, Jeruzsálem leányai, ha megtaláljátok az én szerelmesemet, vigyétek hírül neki, hogy a szerelem miatt ellankadok . . .

*Tégy engem mint pecsétet szivedre . . . mert erős, mint a halál, a szeretet . . .*¹¹¹

A Szűzanya vágya önzetlen vágy. Nem a maga javáért akar Krisztussal együtt lenni. Csak azért, hogy szerethesse Őt. Hogy gyengéd anyai szeretettel halmozza el, szívére ölelje, mint itt a földön; hogy állandóan mellette lehessen s elmondhassa neki a legszebb szót: szeretlek . . .

Ez a vágy nem reménytelen, aggodó, gyötrő érzelm volt. Inkább boldogító. Hisz Mária tudta, hogy óhaja rövidesen beteljesedik. Hogy mikor, azt rábízta az isteni Gondviselésre. Hogy azonban be fog teljesedni, abban biztos volt. Kinek a számára teljesednék be az Istennel való egyesülés vágya, ha nem az Istenanya számára? Kinek a számára olyan tökéletesen, mint éppen az ő számára? Mária tudta ezt s boldogan várta a beteljesedést.

Talán egyúttal a remény *erényének* is nevezhetnők Máriának Isten és az örök boldogság után való vágyát. Mert mi más a remény, mint Istenbe vetett bizalom? Hogy Ő nagy jóságában megadja nekünk azokat a kegyelmeket, melyek szükségesek az örök boldogság elnyerésére s következésképpen megadja az örök boldogságot is, Isten boldogító színelátását! Mária vágya és biztos tudása, meggyőződése, hogy ezt el is nyeri, erre irányult s az isteni jóságba vetett bizalmon épült fel. A leggyönyörűbb kivirágzása ez a vágy a remény isteni erényének!

Ez az erény is végigkísérte Máriát egész életén keresztül, de talán sohasem volt szívében annyira égő, lángoló, mint éppen akkor, mikor Fia már visszatért országába, s Máriának más kívánsága már nem volt e

¹¹¹ Énekek Éneke 3, 1—3; 5, 8; 8, 6.

földön, mint az, hogy minél előbb egyesülhessen Vele, a mennyei Atyával és a Szentlélekkel — örökre . . .

A világ földi javak után eped. Mária ezek után nem vágyódott soha. Tudta, hogy ezek nem tehetik igazán boldoggá az embert. Elkápráztatják a szemet csillogásukkal, elámítják az embert csalárdságukkal. Ezért inti a világot az Apostol: „Az ott fönnyalókat keressétek, nem pedig azokat, mik a földön vannak!”¹¹²

Mária nem kereste a földi kincseket. Aki egyszer az eget megízlelte, annak a világ öröme keserű.

Szent Pált Isten a harmadik égbe ragadta, s az Apostol számára azóta a világ öröme hitvány, értéktelen, megvetendő semmi volt; boldogsága a Krisztusért való szenvedés és Erette a világról való lemondás volt. „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szívbe nem hatolt föl, amit Isten készített azok számára, akik őt szeretik”, — írja.

A Szűzanya is megízlelte az ég örömeit. Mikor Krisztus szívére ölelte őt sokszor a földön, több boldogság áradt lelkébe, mint a harmadik ég örömei! . . . Vágyódhatott volna-e más után, mint Isten után?

A három apostolt égi boldogság töltötte el a Tábor-hegyen. Megfeledkeztek a világról. „Jó nekünk itt lenni; építsünk három hajlékot” . . . — maradjunk itt örökre . . .

Égi boldogság és dicsőség sugara vetődik a tanítványokra, mikor Krisztus az égbe száll az Olajfák-hegyén. Ámulva, boldogságtól ittasan tekintenek utána hosszan, mozdulatlanul. Elfelejtik a világot. Csak akkor ocsúdnak fel, mikor angyal szól hozzájuk: „Galileai férfiak! Mit álltok az égre nézván?”

Szent István első vértanú boldog elragadtatás hangján kiált fel: „Nyitva látom az eget . . .”¹¹³ Megragadják a hóhérok s kövekkel agyondobálják. S a halálrakövezés kínjai édes örömet rejtenek magukban számára, mert tudja, hogy így, ezen az úton, a vértanúság meredek, véres útján jut be az égbe, melyet

¹¹² Kol. 3, 2.

¹¹³ Ap. Csel. 1, 11.

nyitva látott s honnét leírhatatlan boldogság áradt szívébe. A megkövezés kínjában is ennek a boldogságnak a hatása alatt áll. Örvendő lélekkel hagyja itt a világ örömeit s adja vérét és életét Krisztusért, hogy elnyerhesse Isten boldog színelátását és birtoklását, a mennyországot.

A Szűzanya is volt a Krisztussal való együttlét Tábor-hegyén. Ott volt az Olajfák-hegyén, mikor Jézus fölment a mennybe, s lelkét a legbősegebben árasztotta el az égi fény és boldogság. Mikor Fiával beszélgetett imáiban, ő is nyitva látta az eget . . . Lehetett-e még más öröme, más vágya, más kívánsága ezen a világon, mint az az egyetlen, hogy mielőbb, — amint a Gondviselés akarja, — örökre egyesüljön Istennel!

Hányszor imádkozhatta epedő lélekkel a Zsoltáros szavait: „Jó nekem az Istenhez ragaszkodnom! . . .”¹¹⁴

Hányszor járta be azokat a helyeket, melyek Jézusra emlékeztették! A kereszttutát, a Kálváriát, a szentsírt, az Olajfák-hegyét! . . . Hányszor csókolgatta Krisztus lábnyomait! Lelke mindig Istennel együtt élt, elmerült Benne, mint csepp víz az óceán végtelenjében.

De drága tűz volt Mária lelkében ez a vágy! De égiessé, istenivé tette a Szűz lelkét ez az epedés! . . . De szép lehetett a vágyódó Szűz lelke! . . .

2. — IMÁDKOZÓ SZŰZ

Mária egész élete imádság volt. Mégis legtöbbet imádkozott talán Jézus mennybemenetele után.

Hálát adott Isten mérhetetlen kegyelméért. Imádkozott a végtelen fölségű Szentháromságot. Kért, esedezett . . . sok-sok kegyelmet esedett le az Egyház számára, melynek édesanyja volt.

De gyönyörű látvány lehetett az imádkozó Szűz! . . . Feledhetetlen annak, aki látta.

¹¹⁴ 72. zsolt. 28.

Az imádság Istenben való elmerülés. A lélek egyesül Istennel. Talán az ajak, a nyelv nem is mozdul, de a szív, lélek annál beszédesebb. A lélek ott van Isten jelenlétében. Sőt elmerül Istenben. Egyesül Vele, úgy mint az az egyszerű ember a templomban, ki hosszú időt töltött szótlanul az Oltáriszentség előtt, s mikor kérdezték tőle, mit imádkozik, azt felelte: „Én nézem Öt, Ő néz engem . . .” Ez volt az ő imája. Isten jelenlétébe való helyezkedés. Vele való egyesülés.

Igy imádkozott Krisztus is, mikor éjtszakákat virrasztott át. Emberi lelke elmerült az Isten Végtelenjébe s szinte önfeledten beleveszett abba. Mikor apostolai kérdezték, hogyan kell imádkozni, azt felelte: Mikor imádkoztok, ne úgy imádkozzatok, mint a pogányok, kik hosszan imádkoznak abban a hitben, hogy a hosszú ima miatt, sok beszéd miatt hallgatja meg őket az Isten. Ti így imádkozzatok: Mi Atyánk . . .

Mária Krisztustól tanult imádkozni és a Szentlélektől. A Szentlélek Isten megtanította őt, mint kell „szavakba nem foglalható sóhajtásokkal”¹¹⁵ imádkozni. Krisztus ugyanerre tanította Máriát. Hogy tudhatott Mária imádkozni! . . .

Amint a virág tárja kelyhét a napsugár felé, úgy tárta lelkét az imádkozó Szűz is Isten felé, hogy elmerüljön az őt egészen magához ölelő szeretetben. Ez volt Mária imája.

Milyen boldog lehetett a gyermek Mária, mikor a templomszolgálat évei alatt hosszú időt tölthetett imába merülve! Vele együtt, lelkét egészen lefoglalva imádkozott a Szentlélek Isten. Igen, „szavakba nem foglalható sóhajtásokkal” . . .

Hogyan imádkozhatott a Szűzleány Názáretben! Hogyan esdekelhetett a Megváltó eljöveteleért, mikor az angyal leszállott hozzá! „Harmatozzatok egek onnét felülről”, — szállt az ima Mária lelkéből a Szentháromság trónusához. Ő volt az, akinek imáját meg-

¹¹⁵ Róm. 8, 26.

hallgatta az Úr, s elküldötte, akit megígért. Mária imája siettette Krisztus eljövetelét. Az ő forró esdeklése, ártatlan vágyódása, tiszta kérése, alázatos, bízó esengése nyitotta meg az egeket — s leszállott a földre a Szeretet . . . Az imádkozó Szűz méhében foglalt helyet. Ott készített magának lakást.

Mária Isten irgalmát átérezve hálaénekbe önti szívének minden érzelmét. A Szentlélek segít neki imádkozni. Ő adja szívébe az érzelmeket, ajkára a szavakat. Elhangzik a legszebb hálaadó imádság a Szűz ajkáról: Magnificat . . . Magasztalja az én lelkem az Urat . . .

Ó, ha gyenge szemünk a magnificatos Istenanya lelkébe látna! . . . De szép az imádkozó Istenanya lelke! Az Isten is örömét leli benne!

S mióta Mária Istenanya lett, még bensősége-sebben egyesül Istennel. Azzal, kit szíve alatt hordoz. Egészen Krisztus születéséig. Názárettől — Hebronon át — Betlehemig. És utána is három évtizeden keresztül. Hisz úgyszólván állandóan együtt van Krisztussal. S nem ez-e az imádság? Istennel való együttlét, a léleknek Vele való egyesülése!

Máriának egész élete imádság volt.

Milyen gyönyörű a Magnificat hálaimája mellett a kánai kérő imádság! Ennek az imának célja Isten dicsősége, Krisztusnak csoda által való megdicsőítése, — s az embertársak megsegítése. Isten dicsősége és a felebaráti szeretet diktálja Mária kérő imáját! Milyen önzetlen imádság! Nem magának kér, hanem másnak. S csak úgy, ha Isten is akarja a kérés teljesedését. S milyen kitartással, bizalommal zörget a jó Isten Szívén! Mikor látszólag elutasító választ kap Jézustól, nem hagy fel kérésével. Sőt, még nagyobb bizalommal kér . . . „Bármit mond is, cselekedjétek!” Az ilyen kérést Isten nem tudja elutasítani.

Hogy imádkozik, mikor Krisztus szenvedésének ideje elérkezik! Imádkozik, hogy az Atya akarata teljesedjék, ne az övé. Ő életét adná, ha Krisztus helyett szenvedhetne; csak Neki ne fájna semmi! Igen, ilyen

az édesanyai szív; ezerszeresen ilyen az istenanyai szív. Mária mégis csak egyet kér: Atyám, a te akaratod legyen! Kér erőt a maga számára, hogy kitartson mindvégig. Hogy össze ne roskadjon a kereszt súlya alatt. Hogy állni tudjon hősiecs lélekkel a kereszt tövében. És szeretettel, megnyugvással, béketűréssel tudja meghozni életének legnagyobb áldozatát. Imádkozik a világért. A lelkek váltáságáért, milliók üdvéért. Imádkozik, hogy bőséges kegyelem áradjon minden lélekre Krisztus keresztdozatából . . . Ó, de fönséges látvány a szenvedésében imádkozó Istenanya! . . .

Imádkozik Mária Krisztus temetésétől feltámadásáig. Hivogatja Őt . . . Sietteté feltámadását, mint egykor sietteté megtestesülését. Hivogatja úgy, amint csak édesanya tudja forrón szeretett gyermekét, — úgy, amint csak az Istenanya tudja Egyszülöttét hívni. „Jöjj, én szerelmesem . . . Kerestem, kit az én lelkem szeret . . .”¹¹⁶

És a pünkösdi ima! Milyen lehetett az! Tüzes lélekkel hívja le Mária Jegyesét az apostolok gyülekezetére, az Egyházra. „Mindnyájan állhatatosak valának egy akarattal az imádságban . . . Máriával, Jézus anyjával . . .”¹¹⁷ S a Szentlélek eljön. Leszáll Máriára és az apostolok Egyházára. Betölti mindnyájukat szeretettel, kegyelemmel. Milyen csodálatos kegyelemforrás fakad évezredek apostolai számára — a pápaság és papság számára — a pünkösdi Tüzből, melyet főképen Mária imája esdett le az égből! — Milyen lehetett ez az ima, ez a kilenc napon át szakadatlanul tartó novéna!

S hogy imádkozik Mária később is, nap-nap után az apostolokért, munkájukért! Hogy kéri, esdi le rájuk mindennap újra meg újra a Szentlelket! Mennyi kegyelem fakad Mária imája nyomán! Mennyi csoda, nagy csoda, isteni kegyelmi csoda történik

¹¹⁶ L. Énekek Éneke 4, 8; 3, 1.

¹¹⁷ Ap. Csel. 1, 14.

kérésére! Ime, ez Mária feladata! Imádkozik az Egyházért, Krisztus titokzatos testéért. Imádkozik, hogy az megmaradjon a világ végéig, állandóan fejlődjék, növekedjék, erősödjék. Ime, miként lesz Mária imája által az Egyház édesanyjává!

Mikor Péter apostol fogságba esik, bizonyára Mária is forró imát küld érte az egek Urához. Hisz az egész jeruzsálemi egyházközség imádkozik az Apostolfejedelemért! S Péter kiszabadul. Angyal vezeti ki a fogságból s visszaadja még hosszú időre az Egyháznak az Atyát, a Főt, Krisztus helytartóját, hogy az ifjú Egyház ne maradjon árván.

Hogy imádkozik Mária, mikor Saul üldözéséről hall! És a kegyelem megtéríti Saul! Pál lesz belőle. Tüzes lelkű apostol. A nemzetek apostola. Megtérése és csodálatos apostoli lelkülete, működése, vértanúhalála, a lelkek ezreinek és ezreinek megtérítése Szent Pál által, bizonyára jórészt Mária imájának gyümölcse.

Hogy tudott imádkozni Mária!

S mikor érezte, hogy közeledik halálának órája, hogy vágyott, hogy epedett, hogy imádkozott! „Kezedbe ajánlom, Uram, lelkemet”, — imádkozta, mint ma imádkozza az Egyház minden nap a papi zsolozsmában este. Imája meghallgatást nyert. Jézus eljött, szívére ölelte édesanyját, csodás fényben ragyogó lelkét felfogta isteni kezével s magával vitte az égbe. Pár nap múlva a Szűz testét is felvette a boldogság honába.

A Szűzanya a napnak bizonyos óráit az Istennel való elmerülésnek szentelte. Imádkozott. Tévedne azonban, aki azt hinné, hogy a nap többi része Mária számára nem volt imádság. A Szűzanya egész élete igazi imádság volt. Bármit tett is, mindent azért tett, mert tudta, hogy most így teljesíti Isten akaratát. S mindent úgy végzett, hogy a jó Isten örömét lelje munkájában. Az Ő dicsőségére ajánlotta fel napi jócselekedeteit, — egész napját. Így lett a munkájából is imádság.

Lehet, hogy valaki nagyon le van foglalva. Egész napja munka, szinte robotolás, kora hajnaltól késő estig.

Mikor imádkozzék? Munka közben. Munkája által. Szinte állandóan éljen lelkében a gondolat: Istenem, érted dolgozom. Veled együtt. Hogy neked örömet szerezzek. Hogy akaratodat teljesítsem, én így, én ezáltal imádkozom. A munkával. Ez az én imáadásom, hálaadásom, engeszteléselem és kérésem. De drága imádság ez! Szűzmáriás lelkületű ima.

A Szűzanya kétféle imát végzett: szóbelit és elmélkedőt. Zsoltárokat és saját szívből fakadó himnuszokat. Sőt a zsoltárokat is át- meg átgondolta, érzelmeket, elhatározásokat, új gondolatokat fűzött hozzájuk.

Az ilyen ima a teljes és helyes imádság. Ha szívünk tele van valamivel, mondjuk el azt a jó Istennek. Tudjunk imakönyv nélkül is imádkozni. Ha könyvből imádkozunk, álljunk meg egy-két mondat után s mélyítsük el azoknak értelmét lelkünkben; beszéljük meg azt a jó Istennel. Így lesz az Istent kereső lélek imádságos lélekké. Így lett a Szűzanya lelke is azzá.

3. — TANÍTÓ SZŰZ

A jó Isten különös gondviselése volt, hogy a Szűzanyát Krisztus mennybemenetele után még sokáig a földön hagyta. Azt akarta, hogy az Egyháznak édesanyja legyen Mária személyében. Azt akarta, hogy Mária segítse az apostolokat munkájukban. Hogy édesanyjuk és főleg tanítójuk legyen. Mint Amaedeus írja, — „hogy édesanyjai vigaszban és tanításban legyen részük . . . de azért is, mert az Úr csodálatos jósága gondoskodott arról, hogy a kezdő Egyház, mely Krisztust a földön már nem láthatta, édesanyját láthassa s boldog lehessen az ő látásában”.¹¹⁸

Mária jó Tanítómesternő volt. A jó Isten kitűnő értelemmel és emlékező tehetséggel áldotta meg. Nemcsak természetes ajándékoknak, hanem Isten természetfölötti adományainak is rendkívüli fokban birtokában volt.

¹¹⁸ Hom. 7, De B. V.

Mária tanítója Krisztus volt, a „Mester.” Az Isten Igéje. Az Örök Bölcsesség. Mária harminc évet töltött Krisztussal együtt. Ezalatt az idő alatt mérhetetlen sokat tanult Tőle. Jó tanítvány volt. Fogékony, tanulékony. Mindent „megőrzött szívében forgatva . . .”, amit Mesterétől hallott. Mária az isteni kinyilatkoztatás élő tárháza volt. A szenthagyomány, tehát a kinyilatkoztatás egyik forrása nagyrészen Máriától származik. Ő mondotta el az apostoloknak, amit Krisztustól hallott. S maga a Szentlélek Isten vigyázott Máriánál is arra, hogy tévedéstől mentesen mondjon el mindent, tehát az igazságnak megfelelően, — úgy, ahogy Isten tanította. Ha az apostoloknak megvolt ez a kiváltságuk, bizonyára megvolt a Szűzanyának is. Sőt, méltányosabb volt, hogy neki meglegyen a tévedéstől való mentesség kiváltsága, hiszen ő az apostolok Apostola volt.¹¹⁹ Vagy, mint Szent Ignác vértanú nevezi őt, „hitünknek Tanítója”;¹²⁰ mások szerint a „nemzetek Tanítója”.¹²¹ És az „Apostolok és evangélisták Mestere” volt Mária.¹²² Szent Lukács és Szent János evangéliumuknak több fejezetét bizonyára Máriától hallották. Az ő elbeszélése alapján írták. Elsősorban Szent Lukács az Úr Jézus gyermekkorára vonatkozó részeket, melyeket csak az Édesanya tudhatott s mondhatott el egyedül.

A Szentlélek az apostolokra azért szállott le pünkösdkor, hogy hét ajándékával eláraszsa őket. A hét ajándék közt van az értelem, tudomány és jótanács ajándéka is. Máriát is elárasztotta a Szentlélek pünkösdkor ezekkel az ajándékokkal. Azóta lett Mária az Egyház számára Nagyokosságú Szűz, Jótanács Anyja, Bölcsesség Széke.

Az apostolok megkapták pünkösdkor a nyelvek ajándékát is. Aki hallgatta őket, saját nyelvén értette meg, amit az apostolok mondtak; mintha egyszerre annyi nyelven beszéltek volna, ahányféle különböző

¹¹⁹ L. Gerson: *Sermo de Sp. S.* (Bourassé, II. 236.)

¹²⁰ Ia ep. ad S. Jo. Ev.

¹²¹ S. Aug sermo 6 de temp.

¹²² Idiota, pars III. Contemplat. c. 8.

nyelvhez tartozó személy hallgatta őket. Bizonyára megkapta a Tanító Szűz is a nyelvek ajándékát. Hisz erre szüksége volt, hogy az Egyháznak a világ legkülönbözőbb részeiből hozzá zarándokló fiai megértsék őt s tanuljanak tőle. „Minthogy teljes volt szeretettel, — írja Szent Odilo — s tévedéstől mentes volt, mindenkihez szólt; vigasztalt, kérdésekre felelt, tanított különböző nyelveken, — az illetőknek anyanyelvén — vagy amelyet megértettek. Üdvözlégy, ki ezzel a kegyelemmel is teljes voltál!”¹²³

Ha vitás kérdés merült fel a hívők közt, Máriához mentek s tanácsát, illetve véleményét, döntését kérték. Mária a helyeset jóváhagyta, a helytelent elvetette. Igaza van az Egyháznak, mikor így imádkozik a Tanító Szűzhöz: „Te minden eretnekséget egyedül tönkre tettél az egész világon.” Ha Alexandriai Szent Katalin ötven filozófust legyőzött és megtérített a vitatkozásban, mert a Szentlélek Isten volt vele, mennyivel inkább győzött Mária mindenki fölött! Ezerszer inkább vele volt a Szentlélek, mint bárki mással a világon! Isteni jegyese volt Ő . . .

„Az értelmesek tündökölni fognak, mint az égboltozat fénye; és akik igazságra oktatnak sokakat, mint a csillagok, örökkön-örökké.”¹²⁴ Mária sokakat oktatott igazságra: az apostolokat s általuk az egész Egyházat a világ végezetéig . . .

Bölcsesség Széke, könyörögi érettünk! Jótanács Anyja, segíts nekünk! És adj egy szikrát az igazság hirdetéséért való határtalan buzgóságodból . . .

4. — BETELJESEDÉS

A Szűzanya lelkének legbensejébe akarunk itt betekinteni. Legszebb, de legnehezebb feladat. Csak a jó Isten szeme bírja el ezt a feladatot.

¹²³ L. Bourassé, II. 235.

¹²⁴ Dán. 12, 3.

A Boldogságos Szűz kegyelmi életének kezdetét, fejlődését és befejezését akarjuk szemügyre venni. Tudatában kell lennünk annak, hogy a lélek kegyelmi élete — még a legegyszerűbbé is — el van rejtve a szem elől. Rejtekekben fejlődik. A jó Isten titkainak rejtekében. Éppen ezért csak arra akarunk kitérni ebben a fejezetben, amit emberi ésszel következtetünk Mária kegyelmi életét illetően.

Örök titok marad számunkra a földi életben, milyen kezdő fokon indult meg Mária kegyelmi élete lelkének szeplőtelen fogantatásakor. Úgyszintén örök titok marad az is, milyen fokban fejlődött ez a kegyelmi élet.

A fejlődésről egyet azonban biztosan megállapíthatunk. Mária kegyelmi élete napról-napra növekedett. Éspedig nem egyforma mértékben, hanem mindig hatalmasabb fokban. Mondhatnók így is: nem számtani, hanem mértani arányban.

Vegyünk példát a természetből.

A nyári nap a hajnali órákban is állandóan fényesebb és melegebb lesz. De mennyivel több fényt és meleget áraszt magából, mikor delelő felé közeledik, mint ugyanannyi idő alatt árasztott a földre kora hajnalban!

A tűz keletkezésének első perceiben alig észlelhető. Később hatalmas lángokban csap az égre — s ha az anyag égésre alkalmas és szél is segíti a tüzet, pár óra alatt tűzvész fejlődik belőle. Mennyivel más most a tűz, mint kezdetben volt!

Ha meteor hull a földre, a föld vonzóerejének hatókörébe érve esni kezd a középpont felé. Sebesen esik kezdetben is, de mennyivel sebesebben zuhan, mikor már egészen közel jut a földhöz!

Mária lelkének kegyelmi élete olyan volt, mint a kelő nap. Állandóan fokozódott. Mennyivel erősebb volt az istenszeretet tüze lelkében életének vége felé egy nap alatt, mint annak kezdetén! Talán ezerszeresen, talán százezerszeresen! Olyan volt, mint a tűzvész. Folyton erősödött, végül lángba borított mindent. Fogé-

kony volt az isteni tűz, a szeretet lángja iránt s csodás mértékben táplálkozott a Szentlélek kegyelmének élesztgetésére. „A lélek ahol akar, ott fúj . . .”¹²⁵ — mondja az Úr Jézus. Olyan volt, mint a hulló meteor. Minél közelebb jutott a központhoz, az Istenhez, annál csodálatosabb repüléssel száguldott felé.

Titok az életszentség mibenléte, fejlődése, legbensőbb élete is. Az biztos, hogy a szeretet isteni erényével van arányban. Minél nagyobb a szeretet, annál nagyobb a kegyelem és életszentség. Márpedig a szeretet fellobbanása számára nincs idő. Közönséges lelkekben is fellángolhat egy pillanat alatt. Mária Magdolna lelkében oly hatalmas lángra lobbant rövid pár perc alatt, mikor Jézus lábánál térdelt, hogy minden bűnét — és talán minden ideiglenes büntetését is — eltörölte pár pillanat leforgása alatt. S amilyen nagyfokú volt Magdolna lelkében a szeretet, olyan nagyfokú volt a kegyelem és életszentség is.

Milyen magasra csaphatott a szeretet tüze Mária lelkében? Milyen lehetett Mária kegyelmi élete?! Pillanatról-pillanatra szebb, csodálatosabb, fönségesebb, istenibb. Ha nyomon akarja követni az ember Mária lelkének izzó szeretetét s kegyelmének növekvő tengerét kezdettől végig, perceken, órákon, napokon, éveken, évtizedeken át, beleszédül. Milyen volt az a fok, melyet Isten kijelölt számára, hogy azt elérje. Mit jelent Mária kegyelmi életében e szó: beteljesedés?! . . . Ez is isteni titok . . .

Hogy némi fogalmunk legyen Mária kegyelmi életének növekvéséről, hasonlítsuk hozzá a mi kegyelmi életünket.

Közönséges halandónál ez a helyzet. Eredeti bűnben jön a világra. Nincs megszentelő kegyelem a lelkén. A keresztségben elnyeri azt. Szoros értelemben vett lelki életet alig él. Legalább is az átlag, a tömeg alig. Csetlik, botlik. Hol megszerzi a megszentelő kegyelmet újra a bűnbocsánat szentségében, hol elveszíti

ismét súlyos bűn által. A súlyos bűnben jócselekedeteink nem érdemszerzők. Ez az idő elveszett számunkra. S ha a megszentelő kegyelem birtokában vagyunk is, milyen lanya sokszor a szeretetünk! Milyen szegényesek a jócselekedeteink! Hányszor követünk el bocsánatos bűnt, tökéletlenséget, gyarlóságot, — ami megint nem alkalmas a megszentelő kegyelem növelésére. Elveszett cselekedetek ezek. De lassan jutunk előre! Sokszor még a szentek is! Egyesek közülük is csak az utolsó években hallják meg Isten hívó szavát s fognak hozzá a komoly lelki munkához. S mégis oly bámulatos magásra jutnak! . . .

Mit mondjunk Máriáról? Nézzük az Ő életét. Mária létének első pillanatában a megszentelő kegyelem birtokában volt s az utolsóig birtokában is maradt. Tehát egész élete kegyelmi élet, kegyelmi növekvés. Sem bocsánatos bűnt, sem gyarlóságot nem követett el soha. Tehát egyetlen cselekedete sem volt, amelyik nem lett volna alkalmas a kegyelmi élet növeléséhez. Ahány perc volt Mária életében, mindegyik által növekedett a kegyelemben. Megállás sem volt nála soha. Mégkevésbé lanyhulás. Ellenkezőleg: csak erősödés; mindig nagyobb és nagyobb lendület. Máriánál a „ma” szeretetének a tüze mindig nagyobb volt, mint a „tegnap”-é. Sohasem ugyanaz, mégkevésbé kisebb. A növekvés nem volt közönséges, hanem bámulatos. „Óriás módjára . . . futotta be pályáját.”¹²⁶ Így teltek napok, évek, évtizedek, — egy egész élet, egy hosszú élet . . . Mikor Mária életpályáját befejezte, mikor a kegyelmi élet beteljesedést nyert nála, méltán ámultak az angyalok legfiólségesebbjei Mária lelkének kegyelmi nagyságán s kérdezték csodálkozva: „Kicsoda ez?”¹²⁷ Maga az Úr megszereti Őt, a legszebbet. „Megsebesítetted szívemet . . .”¹²⁸

Ha nem is lehet Mária életében olyan időt találni, melyben a kegyelem nagy mértékben nem növekedett

¹²⁶ 18. Zsolt. 6.

¹²⁷ Énekek Éneke, 3, 6.

¹²⁸ U. o. 4, 9.

volna lelkében, bizonyos, hogy egyes alkalmakkor a megszokottnál nagyobb volt Mária kegyelmi életének növekvése. Egészen rendkívüli.

Csodálatosan magasfokú lehetett a kezdő kegyelem. A szeplőtelen fogantatás kegyelme. Hogy pontosan milyen fokú volt, nem tudhatjuk. A jó Isten titka ez. Feltételezhetjük azonban, hogy az Angyalok Királynője kezdő kegyelmi ajándéknak nagyobb fokú megszentelő kegyelmet kapott, mint a kegyelem legmagasabb fokán álló angyal. Mária Királynőjük volt; tehát mindenkor fölöttük kellett állnia; létének első pillanatában is.

A megszokott kegyelmi növekedéstől eltérően rendkívül magas fokra kellett emelkednie Máriában a megszentelő kegyelemnek, mikor Isten Anyjává lett. Gyermeke, a Fiúisten, s Jegyese, a Szentlélekisten bizonyára isteni bőkezűséggel ajándékozta meg Őt. S mi más lehetett volna az összes ajándékok közt a legértékesebb, leglényegesebb, ha nem a megszentelő kegyelemnek csodás mértékben való növekedése!? Talán az eddiginek ezerszeresét kapta ajándékba Mária az istenanyai méltóságba való beleegyezés és a fájdalmas anyaság keresztjének vállalása fejében.

Erre következett a Krisztussal együtt töltött harminc év. Közönséges halandónak a lelkében is fellángol a szeretet az Öltáriszentség előtt, bár Krisztus rejtve van ott jelen. Hogyan lángolhatott fel Mária lelkében a szeretet, mikor Krisztus arcát színről-színre látta!? . . .

Igen, milyen lehetett ez a lángolás egy Máriának a lelkében! Milyen az Istenanya szívében! . . . és nem egy-két percen át, nem egy-két óráig, hanem hosszú harminc éven keresztül! . . .

És akkor jött Mária életének legnagyobb cselekedete, — következésképp kegyelmi életének nyílegyenest felfelé való szökelése. A Golgota hozta meg ezt Mária számára. Az Istenanya ott áll Krisztus keresztye tövében. Micsoda szenvedés, micsoda kín, micsoda gyötrellem! Milyen csodálatos lelki erő, mellyel kész Isten akaratát teljesíteni s igent mondani: Legyen a te akara-

tod! . . . Milyen óriási energia, mellyel képes Isten akaratán való megnyugvással viselni mérhetetlen fájdalmát! Milyen kegyelmi növekvés tehát — az érdem arányában! . . . Ó, hányszoros hatványára emelkedhetett ez alatt a pár óra alatt Mária kegyelmi élete! De drága órák ezek! De értékesek! Az isteni bőkezűség drágakincseinek pazar adományozása ez! Fájdalmas, de boldog nap. Tele szenvedéssel, — tele kegyelemmel . . . Mária életének legnagyobb kegyelme — a nagypéntek! . . .

Pünkösd. Új tűz, új kegyelem. A Szentlélek ajándékainak, kincseinek isteni pazarsággal való osztogatása van ma. A Szentlélek kegyelmi tárházában a kincsek kimeríthetetlenek. Mennyi juthatott belőlük Máriának pünkösdkor? . . . Legalább annyi, mint az első és utána következő összes pünkösdkor az összes lelkek számára együttvéve.

Mária halála. A kegyelem megsokszorozódik Mária lelkén. A tűz magasra csap. Mária eléri azt a kegyelmi fokot, melyet számára az isteni Gondviselés öröktől fogva kijelölt. A kegyelemnek ez a foka minden emberi elképzelést meghalad. Majd egyszer látni fogjuk odaát az örökkévalóságban. S ez a látás lesz az Isten látása után legnagyobb boldogságunk.

Befejezésül Raymundus Jordanis szavaival szölkünk a Szűzhöz: „Megvolt Benned az angyalok tisztasága, a pátriárkák hite, a próféták tudománya; megvolt az apostolok buzgósága, a hitvallók józansága, a szűzek ártatlansága és alázatossága. Egyszóval Benned az erények minden fajtája fellelhető, oh Boldogságos! Amit Isten szentek közül bárkinek valaha is megadott, azt Tőled nem tagadta meg; Te minden szentnek összes kiváltságát egyesíted Magadban. Nincs Hozzád hasonló, nincs Nálad nagyobb, csak Isten; mert mikor a Szentlélek Rád szállott s a Magasságbelinek ereje megárnnyékozott, növelte Benned a szépséget, tisztaságot, bölcséset s minden erény kegyelmét. Benned, kit már

előbb minden erénnyel felékesített . . . Egészen szép vagy tehát, dicsőséges Szűz Mária.¹²⁹

5. — SZERETET MŰVE

Mária halála ez volt. A szeretet műve.

Ismerjük Lisieuxi Szent Teréz halálát. A „Kis Szent” élete szeretet volt. Szeretetnek nem lehet más a befejezése sem, mint szeretet. Halála is a szeretet műve volt tehát.

„Jézusom, add, hogy irántad való szeretettől haljak meg”, — kérte az Üdvözítőt. Jézus megadta neki ezt a kegyelmet. Teréz nővér kezébe fogta a feszületet, tekintetét a kereszten függőre irányította s kimondta az utolsó szót a földön: „Oh . . . de szeretem Öt! . . . Istenem! . . . szeretlek! . . .”¹³⁰

Lisieuxi Szent Teréz lelkülete ezerszeresen szebben volt meg Máriában. Mennyire a szeretet műve volt Mária élete! Mennyire a szeretet művének kellett lennie az ilyen élet befejezésének is!

Mária nem halt vértanúhalált. Halálának oka nem is betegség volt. Mária sohasem volt beteg, hiszen a betegség eredeti bűn átka. Halálának egyetlen oka, egyetlen magyarázata van: „Kívánok meghalni és Krisztussal lenni . . .”¹³¹ Vagy mint a Zsoltáros mondja: „Miként szarvas a forrás után, úgy eped az én lelkem. Te utánad, erős élő Isten . . . Mikor jöhetek már, mikor jelenhetek meg az én Uram színe előtt?”¹³²

Suarez így vélekedik Mária halálát illetően: „A boldogságos Szűz nem betegség következtében halt meg, hanem a forró szeretet, égő vágyódás és Istennel való bensőséges egyesülés erejénél fogva.”¹³³

¹²⁹ De contemplat. B. M., c. 2. (Bourassé, IV. 16)

¹³⁰ Histoire d'une âme, 254. o.

¹³¹ Filipp 1, 23.

¹³² 41. Zsolt. 2, 3.

¹³³ Bourassé, II. 272.

Istenem! de szép halál! meghalni — szeretettől . . . Szeretet tüzetől felemésztődni! . . .

A szentek, kiket a szeretet ragad el a földről, érezni szokták haláluk közeledtét. Mikor érzik, hogy szívük annyira tele van szeretettel, hogy többet már nem bírának el, tudják, hogy eljött haláluk órája. Mikor érzik, hogy szívüket az istenszeretet tüze egészen felemésztette, a világ számára nem maradt belőle semmi, tudják, hogy elközelgett a vég.

A Szűzanya is tudta. S boldog volt. Boldog — mérhetetlenül. A halál nem fájt neki. Nem félt. Örült kimondhatatlanul! . . .

Van a szép halálban valami vigasztaló, felemelő. A szentek halála nem szakadás, hanem egyesülés. Egyesülés Istennel. Nem félelemmel teljes elválás, hanem boldog találkozás. Nem a földre való visszatekintés, hanem Isten után való epedés. Nem szenvedés által való kín, hanem áldozat felajánlása által nyert boldogság. Nem megsemmisülés, hanem feltámadás; nem halál, hanem élet.

Ha ilyen a szentek halála, milyen lehetett Máriáé? Ezerszer szebb, felemelőbb. Mária halála sóvárgást öntött a lelkekbe az Istennel való egyesülés után. Aki Őt látta meghalni, annak édessé vált a halál s keserűvé az élet.

„Legyen meg a Te akaratod!” Ez volt Mária válasza a megtestesülés percében az Isten kívánságára. Mária búcsúimája is ez lehetett. Atyám! Te hívsz. Jövök. Legyen a Te akaratod.

Milyen érdemszerző cselekedet lehetett Mária számára a halálba való beleegyezés! Isten legdrágább ajándékát adja vissza Teremtője kezébe: az életet; egy szent életet!

Csodálatos érték, nagy kegyelem a jó halál. Igen nagy érdem az életnek Isten akaratára szerinti való feláldozása; a halálnak az Ő akaratán való megnyugvással való elfogadása. A szentek ezt adták neki utolsó jócselekedet gyanánt; ez volt ajándékuk, mit kezükben vittek, mikor Isten trónusa elé léptek. A szép halál

a lélek nászajándéka Isten számára. A legutolsó és talán legnagyobb érdemszerző cselekedet ez. Belépőjegy a mennyországba.

Ilyen csodálatos érték volt Isten szemében Mária halála. „Értékes az Úr szemében szentjeinek halála” . . .¹³⁴

Mária halála Illés tüzes szekere: az isteni szeretet tüze ragadja el lelkét a földről az égbe. Mária halála liliomátültetés: kertjének legszebb virágát ülteti át az isteni Kertész az örök élet virágágyába.

Mária halála azok közé a dolgok közé tartozik, miket a szív érez, de szó kifejezni nem tud. Egy biztos: ha igen szépet akar nekünk adni a jó Isten, olyan halált tartogat számunkra, mely egy kicsikét is hasonlít az Istenanyáéhoz.

6. — ISTEN SZEMÉVEL

Próbáltunk a Szűzanya lelkébe tekinteni. Csodákat láttunk benne. Megbámultuk őket.

Isten azonban nem ilyennek látja Mária lelkét. Ezerszer, milliószor szebbnek, tökéletesebbnek. Miért? Mert más szempontból nézi.

Próbáljunk a Szűz lelkébe a jó Isten szemével betekinteni. Milyennek látjuk ezzel a tekintettel Máriát?

A sok szépség, ami Mária lelkében kivirágzott, nem egy-egy magánosan álló erény: együtt van ott valamennyi, s így az egész sokkal gyönyörűbb, sokkal bájosabb, szebb és fenségesebb, mint külön-külön, egyenként nézve.

Igen, mi csak úgy értünk meg némileg nagy dolgokat, ha összetevőikre bontjuk s szétszedjük őket. Csak úgy tudunk a mélyre hatolni. Azért bontottuk összetevőire Mária gyönyörű, egységes lelki világát. Megcsodáltuk külön-külön szüzességét, alázatosságát, hitét, szeretetét, vértanúságát, okosságát, imádságos lelkét. Ez azonban magában egyik sem ad tökéletes ké-

¹³⁴ 115. zsolt. 15.

pet. A mozaik gyönyörű egészének apró kis darabkái ezek. De szép a teljes kép a maga egységében, pompájában! . . . Ez Mária lelke Isten szemével nézve!

De még egy lépést menjünk előre. Necsak a cselekedeteket nézzük, miket Mária véghez vitt, hanem a célt is tekintsük, melyet cselekedeteiben szem előtt tartott.

Mi kedvesebb az édesapa szemében? Valami nagy, értékes cselekedet, amit ismeretlen visz végbe, vagy jelentéktelen apróság, amit saját gyermeke tesz azért, azzal a szándékkal, hogy édesatyjának örömet szerezzen?

Mit becsül többre a jegyes? A pompás, drága virágcsokrot, mely a kirakatban áll s melyhez semmi köze sincs, vagy azt a pár szál ibolyát, amit *neki* szedett szerelmese?

Ime, mennyire emeli a cselekedet értékét a szándék, a cél, mellyel a cselekvő véghez viszi cselekedeteit!

Mária mindent azért tett, hogy a jó Istennek örömet szerezzen, hogy menyei Atyjának kedvében járjon. Minden gondolata, vágya, érzelme, cselekedete a jó Isten dicsőségét szolgálta. Mária egészen az Istené volt szívével, lelkével. Nem volt egész életén át egyetlen cselekedete sem, melyet nem ajánlott volna fel Isten dicsőségére, melyet nem azért végzett volna, hogy vele a jó Istennek örömet szerezzen.

Igy látja Isten Mária cselekedeteit, Mária lelkét! De más Mária lelke *így* . . . az istendicsőítés céljának tükrében! Isten szemével nézve! . . .

De még itt sem állhatunk meg. Most jön az, ami Mária erényeit, életét, lelkét a legdrágábbá teszi Isten szemében.

Az édesanya általában jobban szokta értékelni saját gyermekében a kisebb jót is, mint máséban a nagyobbat. Mi ennek az oka? Az, hogy gyermekét annyira sajátjának, a maga véreből valónak látja s következésképpen annyira szinte második énjének tartja, hogy a benne látható értéket úgy veszi, mintha sajátja

lenne. Ezt pedig — ha mindjárt kisebb is — többre becsüli, mint a másét.

A jó Isten is így tesz. Csakhogy nála nincs önzés formája ennek az értékelési módnak. Nála ez az igazságossággal egyenlő s éppen ezért Isten másként nem is tehet. A Teremtő végtelenül fölötte áll a teremtménynek. A kettőt össze sem lehet hasonlítani. Tehát az a cselekedet is, mely valamiképen az övé, mérhetetlenül több értéket rejt magában, mint az, amely talán önmagában véve nagyobb, de nem az övé.

Máriában minden gondolat, akarat, cselekedet Isten munkája volt. Tehát szinte a jó Istennek sajátja. Mária ugyanis minden cselekedetét a megszentelő kegyelem állapotában végezte, minden cselekedete érdemszerző volt; mindegyik Isten kegyelmének segítségével történt. Mérhetetlen becsű volt tehát Isten szemében.

Egyébként ez az igazság minden más lélekre is alkalmazható. Csakis a megszentelő kegyelem állapotában végzett jócselekedetek értékesek Isten szemében s következésképp érdemszerzők. Érdemszerző cselekedet tehát Isten kegyelmi közreműködése nélkül nem lehetséges. Szinte ketten munkálkodnak az ilyen érdemszerző cselekedeteknél: az ember, aki a cselekedetet végzi, s az Isten, aki a cselekedethez az értéket adja.

Tételezzük fel, hogy valaki nem él a kegyelem állapotában, de rendkívül nemes, értékes, igazán nagy tetteket visz véghez egy életen keresztül. Egy másvalaki viszont a megszentelő kegyelem állapotában egész egyszerű jótettet végez. Az utóbbinak ember számára jelentéktelen cselekedete a jó Isten szemében mérhetetlenül értékesebb, mint a másiknak egekig magasztalt „erényes élete”. Miért? Mert az utóbbi jócselekedet — ha még olyan jelentéktelen is önmagában — nagyon is értékes, mert Isten azt magáénak tartja s a cselekvővel együtt végzi, — a másik jócselekedeteihez viszont semmi köze; számára az teljesen idegen. Az egyik a Teremtő műve, a másik csak a teremtményé.

Mária egész élete a „jó Isten műve”. Ezért mér-

hetetlen érték Isten szemében. Igyekezzünk ezt a *leg-nagyobbat* meglátni Mária lelkében, ami rendszerint el van rejtve az emberek szeme elől. Értékeljük Mária lelkét *Isten szemével*. Így látjuk igazán nagyságát . . .

III. AZ ÉGBEN

Mikor Isten egy lelket megteremt, attól a pillanattól fogva a lélek belép az örökkévalóságba. Ez az örökkévalóság, helyesebben örök élet a földi élettel kezdődik. A földi élet a bevezetés és előkészület az örök élet földöntúli folytatása számára. A földi élet a lélek örök sorsának megalapozása. Rövid idő ez. Olyan rövid az örökkévalósághoz, mint egy pillanat évmilliárdokhoz. Még ennél is rövidebb. S mégis végtelenül fontos. Sorsdöntő az ember örökkévalóságára. A földi élettől függ, hogy boldogok vagy boldogtalanok leszünk-e örökre . . .

Mikor Mária befejezte létének első szakát, a földi életet, ezt a röpke pillanatot, számára is megkezdődött az igazi, soha véget nem érő élet. Megkezdődött az örökkévalóság, a boldog örökkévalóság. A mennyország.

1. — FELTÁMADOTT

Mária teste a halál után rövid ideig maradt a földön. A hagyomány szerint három napig. Azután lelke ismét egyesült testével. Feltámadott. S felment a mennybe lelkével-testével.

Az Egyház még nem hirdette ki ugyan tévedhetetlenül Mária feltámadását és testének mennybevitelét, azonban a hagyományra támaszkodva rendíthetetlen hittel hiszi. Ez a hit élt az apostolokban, az első századok keresztényeiben s azóta is mindig — egészen napjainkig. A rózsafüzérbe is bevette az Egyház negyedik dicsőséges titoknak: „Ki téged, Szent Szűz, a mennybe fölvelt.” S megüli Mária mennybemenetelének ünnepét augusztus 15-én.

A Szentatyák sok érvet sorolnak fel annak bizonyítására, hogy Isten Mária testét felvette az égbe. A főbb érveket így lehetne röviden összefoglalni.

Isten megőrizte szűzen Mária testét, pedig Mária édesanya volt. Nagy csoda ez. Kivétel a természet rendje alól. De ha Isten ilyen nagy csodát művelt Máriával, ha megőrizte testét épen, romlatlanul, miért ne tette volna meg, hogy halála után is megőrizze ezt a testet romlatlanul? Miért ne tette volna meg, hogy itt is csodát műveljen, kivételt tegyen a természet megszokott rendje alól? Miért ne tehette volna meg, hogy feltámassza Máriát, vagyis testét egyesítse lelkével? Sőt ez nemcsak lehetséges, hanem méltányos is volt. Éppen olyan méltányos, mint a szüzesség megőrzése.

Ha Isten Dánielt megvédte az oroszánok barlangjában s a három ifjút megoltalmazta a tüzes kemencében úgy, hogy ruhájuk sem perzselődött meg, miért ne védelmezte volna meg Mária testét az enyészettől?! Vajjon Mária teste értéktelenebb, mint Dánielé, vagy mint a három ifjú ruhája?!

A másik érvet Mária életszentségéből veszik az egyházdoktorok. Amilyen valakinek az életszentsége, olyannak kell lennie boldogságának is. Mária életszentsége mérhetetlenül fölötte áll a szentek életszentségé-

nek. Szinte határtalan ennek az életszentségnek foka, amennyire Isten rendelése szerint teremtmény életszentsége határtalan, korlátokat nem ismerő lehet. Máriáé legalább is abban az értelemben ilyen, hogy malasztal teljes; hogy egészen elérte az életszentségnek azt a magaslatát, melyet Isten jelölt ki számára öröktől fogva. Méltányos tehát, hogy mennyei boldogsága is határtalan legyen; hogy ne hiányozzék abból semmi, ami elérhető. Márpedig a lélek és test boldogsága — ha lényegtelenül is — de nagyobb, mint a lélek boldogsága egyedül; méltányos tehát, hogy Mária már most testével együtt is a mennyei örömök részese legyen.

Igen erős érvet kovácsolnak a Szentatyák abból is, hogy Mária Isten anyja. Tehát Krisztus Máriától vette testét. Krisztus és Mária teste így a legszorosabb vérségi kapcsolatban van egymással; a kettő bizonyos értelemben azonos; úgy amint a gyermek teste bizonyos értelemben azonosnak mondható az édesanya testével. Ebből kifolyólag méltányos volt, hogy amint Krisztus teste feltámadt és a mennybe ment, hasonlóképpen támadjon fel és szálljon fel a mennybe Mária teste is. Hisz Krisztus testének megdicsőítésében Mária teste van megdicsőítve, s megfordítva, Mária testének megdicsőítésében Krisztus teste lesz megdicsőítve.

Szent Ágoston ezekkel a szavakkal írja le Szűz Mária testének méltóságát, szentségét: „Mária egyedül érdemelte meg, hogy az Úr Istent, kit egykor szülni fog, méhében foganja, s így Isten trónusává és az örök Király lakóhelyévé lett, amint Te tanítottad, Istenem, pátriárkáid, prófétáid és apostolaid által képekben és szavakban.”¹ Majd pedig így folytatja: „Az Isten trónusa, az egek Urának nyughelye, Krisztus háza és szentélye méltó arra, hogy ott legyen, ahol Krisztus van. Méltóbb ugyanis az ég, mint a föld, hogy ilyen drágakincset megőrizzen.”²

¹ S. Aug. De Assumpt. B. M. V.

² U. o.

S ugyancsak: „Ha Mózes testét nem találjuk meg a földön, mivel Istent színről-színre látta e testben, esztelenség volna annak a testét keresni a földön, aki által ugyanannak az Istennek fölsége kiadott a földre. Nekünk elég, hogy tudjuk, hogy Mária az angyalok Királyát szülte, hogy elhiggyük, hogy ő az eget Királynője.”³

Szűz Máriának Krisztussal való lelki rokonságából adódik a következő érv. Mária volt ugyanis az, aki lélekben is legközelebb állott Krisztushoz. „Ki az én édesanyám? — kérdi Krisztus. — „Az, aki Atyám akaratát cselekszi . . .” Mária ebből a szempontból is Krisztus „édesanyja”, vagyis legközelebbi hozzátartozója volt. Márpedig Krisztus kéri az Atyát, hogy szolgáljai, kik lélekben követik Őt, megtartják parancsait, ott legyenek, ahol Krisztus van. Tehát az égben. Halljuk Szent Ágostont.

„Szent Atyám, azt akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek, ahol én vagyok; hogy lássák dicsőségemet, melyet nekem adtál. Oh isteni jószág, nagy, ki-mondhatatlan jószág! Azt akarja, hogy övéi vele legyenek; azt akarja, hogy dicsőségének legyenek részesévé, kiket méltónak tartott arra, hogy itt a földön a hit által hozzá legyenek kapcsolva s vele eggyé legyenek! — Ha tehát azt akarja, hogy ezek vele együtt legyenek, — s megteheti, aki mindent megtehet — mit gondoljunk az Édesanyáról?! Hol lehetne másutt, mint szent Fia közelségében?”

Hivatkoznak végül a Szentatyák arra, hogy Krisztus mérhetetlenül szerette Édesanyját, éppen ezért mindent megtett érte, amit csak tehetett. Azt is megtette tehát iránta való szeretetből, hogy közvetlenül halála után testével együtt fölvette Őt az örök boldogságba. Krisztus nagy-nagy szeretetének jele és bizonyossága ez. Ha Krisztus ezt megtehetette és nem tette volna meg, nem szeretné igazán Édesanyját.

³ S. Aug. De Sanctis, sermo 208.

Igy érvelnek az egyházatyák. Legerősebb bizonyítékuk azonban a szenthagyomány.

Ne térjünk ki annak a vizsgálására, hogy ezek az észérvek helytállók-e és mennyire helytállók? Ha nem lennének is megdönthetetlenek, olyan sok méltányosság és a jó Isten jóságára s szeretetére, nagylelkűségére való hivatkozás szól belőlük, hogy biztosra vehetjük, a jó Isten elfogadja őket. Igen, ha ember számára talán nem is lennének döntők ezek az érvek, Isten számára bizonyára döntők voltak s az Úr a Szűzanya iránt való mérhetetlen szeretetében elfogadta őket s felvette Mária testét az égbe.

De vajjon mennyivel jelent többet Máriának az égbe való felvétele test szerint, mint lélek szerint?

A mennyei boldogság lényegét, az Isten boldogító színelátását a lélek élvezi. Ez teszi a lelket mérhetetlenül boldoggá. Ehhez a boldogsághoz fogható boldogság nincs a földön. Hasonlat sincs rá. „Szem nem látta, fül nem hallotta . . .”, mondja Szent Pál.

Kétségtelen azonban, hogy van boldogság, mit csak a test érezhet, mit csak az érzékek foghatnak fel.

Milyen csodálatos örömet rejt magában például a természet kedvelője számára egy gyönyörű tájkép; vagy a művész szeme számára egy festmény, szobor és más műremek! De el tud gyönyörködni benne!

Milyen élvezet a szakértő fül számára egy-egy gyönyörű zenei alkotás! Sokért nem adnák, ha ilyen műremeket hallhatnak, vagy nagy zeneszerző, illetve művész játékát élvezhetik.

Elgyönyörködünk a rózsa illatában; a balzsamos reggeli tavaszi levegőt, fenyőillatot kitágult kebellem szívjuk magunkba.

Ez mind a testnek, az érzékszerveknek öröme, élvezete. A lélek öröme mérhetetlenül nagyobb ugyan, de azért a test örömei sem lebecsülendők. Főleg a test égi örömei! . . .

Ezt a többletet nyerte tehát a Szűzanya a jó Istentől mindjárt halála után. A többi lélek csak a fel-

támadástól kezdve élvezi ezeket az örömeket; Mária mindjárt földi életének befejezésétől.

De szép lehet ez a diadalmenet az égbe! Lent mennyei illat, fennnt angyali ének. S Krisztus hívó szava hallik: „Siess én galambom, szépem és jöjj . . .”⁴ A Gyermekek szívére öleli Édesanyját, — az Istenfia Máriát. . . . „Kicsoda ez?”⁵ — csodálkoznak Mária szépségén az angyalok.

Isten a legjobb helyet nyerte Máriánál a földön. Mária is a legjobb helyet kapja Isten közelében az égben.

Mária befogadta Istent szüz méhébe. Isten befogadja Máriát az égi hajlékba.

„Mária felmegy a szegénység honából a királyi hazába, az alacsony sorsból a legnagyobb méltóságba, a siralom völgyéből az örömek otthonába”⁶ — mondja Nagy Szent Albert.

„Oh, csodák csodája! asszony a szeráfok fölé került!”⁷

„Fölötted csak Isten van; alattad minden, ami nem Isten”⁸ — mondja Szent Anzelm.

. . . Emlékezzél meg ember, hogy por vagy és porrá leszel, — figyelmeztet bennünket az Egyház hamvazószerdán, mikor port, hamut hint fejünkre. — Mária nem lett porrá . . .

Feltámadása a legszebb feltámadás volt. Szébb, mint a kelő Nap, aranyának-bíborának fényébe öltözve. „Más a nap fényessége, más a hold fényessége és más a csillagok fényessége; még a csillag is különböző a csillagtól fényességre, így a halottak feltámadása is” — írja Szent Pál.⁹

„Oh, Isten bölcsességének és tudományának mély-

⁴ Énekek Éneke 2, 10.

⁵ U. o. 3, 6.

⁶ Bourassé, II. 15, 13.

⁷ S. Jo. Damasc., Orat. I. De Nat. B. V.

⁸ Bourassé, IV. 589.

⁹ I. Kor. 15, 41—42.

séges gazdasága! Mily megfoghatatlanok az Ő ítéletei és mily kifürkészhetetlenek az Ő utai.“¹⁰

2. — KIRÁLYNŐ

Az Énekek Énekében a vőlegény hívogatja a menyasszonyt: „Jöjj a Libanonról, jöjj, megkoronáztatol . . .“¹¹

Milyen szavakkal hívogathatta az ég és föld Ura Máriát, a jövődő Királynőt! . . . Jöjj a földi Libanonról az égi boldogság hegyére; jöjj, hadd koronázzalak meg az ég és föld Királynőjének koronájával; olyan koronával, melyet ember még nem látott; olyan koronával, melyet az Isten keze készített számodra . . .

Hármas korona Mária koronája. A hittudósok szerint ugyanis az égi boldogságnak és dicsőségnek különös fokát nyerik el a vértanúk, szűzek és egyházdoktorok. Sajátságos égi öröm és dicsőség ez mind-egyik; másnak ez nem jut osztályrészül, hanem csak egyedül nekik.

A Szűzanya elnyeri a vértanúknak járó koronát. Azoknak is legszebbikét. Hiszen Ő több mint vértanú: a Vértanúk Királynője. A Fájdalmas Anya. Lelkének fájdalma mérhetetlenül több, mint akármelyik vértanú szenvedése. A vértanúnak járó dicsősége és boldogsága is összehasonlíthatatlanul nagyobb tehát, mint bármelyik vértanúé. Ez Mária egyik külön ékessége, dicsősége, boldogsága: koronája.

Másik korona is ékesíti a Szűzanya homlokát: a szűzek koronája. Olyan tündöklés, olyan ragyogás, fény-sugár ez, melyet csak a szűzek viselnek homlokukon. Mária a szűzek Szűze; Ő a tisztaságos Anya. Szűzessége messze túlhalad minden szűzességet, tisztasága magasztosabb a legtisztábbak tisztaságánál. De ékes lehet Máriának ez a koronája is: a szűzesség koronája!

¹⁰ Róm. 11, 33.

¹¹ Énekek Éneke 4, 8.

A harmadik koronának is birtokosa az Istenanya. Ez az egyházdoktorok koronája. Főleg az apostolok voltak egyházdoktorok; hisz az Egyházat ők építették, vezették, irányították tanításukkal. Mária azonban a Apostolok Királynője. Az apostolok Apostola. A hit tanítók Hittanítója. Tőle tanultak az apostolok, hittudósok, egyházdoktorok. Mária fején tehát ezerszerese szép fényben tündököl a harmadik korona, az egyház tanítók diadémja.

Ezzel a hármaskoronával koronázza Öt a Mindenható az ég és föld Királynőjévé. Ekkor hangzik fel első ízben angyalajkáról az ének: Mennynek királyn Asszonya, örülj szép Szűz, Alleluja! . . .

Mit érezhetett Mária ebben a percben? . . .

Az Istenanya azóta ott van az ég és föld Királyával együtt a királynői trónuson . . . úgy, mint a Zsoltáros mondja: „A királyné jobboldalról áll aranyos ruházatban, körülvértetve sokszínű ékességgel.”¹² Vagy amir Szent János apostol írja le a Titkos Jelenések könyvében: „Egy asszony, kinek öltözete a nap, lábai alatt a hold és fején tizenkét csillagú korona.”¹³

Az Úr beváltotta szavát Mária koronázásakor, amit a Királyok első könyvében mond: „Aki enger megdicsőít, megdicsőítem őt . . .”¹⁴

Igy emelkedik Mária mérhetetlen magasságba minden teremtmény fölé. Amint Aquinói Szent Tamás mondja a Szűzanya mennybevitelének ünnepén tartott beszédében: „Amiként több érdeme volt (Máriának), mint az összes teremtményeknek együttvéve, úgy méltányos volt, hogy az összes teremtmények fölé helyeztessék.”¹⁵

Szent Brigitta ezekkel a szavakkal fejezi ki ugyan azt a gondolatot: „Mivel az összes emberek és angyalok közt a legalázatosabb volt, azért az összes teremtménye

¹² 44. Zsolt. 10.

¹³ Jel. k. 12, 1.

¹⁴ Kir. I 2. 30.

¹⁵ I. Bourassé IV 591.

főlé emeltetett, mindenkinél szépségesebb és az Istenhez leghasonlóbb lett.”¹⁶

Ugyancsak beteljesedik az is, amit a Példabeszédek könyve ír az „Erős asszonyról”. — „Sok nő gyűjtött vagyont, de te felülmúltad valamennyit.”¹⁷

Mária királynő lesz. Mérhetetlenül növekszik méltósága. De hatalma is. A királynőnek olyan hatalom van kezében, amilyen a király után senki másnak.

„Mi a kérésed, Eszter? . . . ha országom felét kéred is, megadom.”¹⁸ Mária is a Mindenható országának, jogainak, hatalmának szinte felét nyerte el. Az Isten kettős joga, hatalma az igazságosság és irgalmasság. Mária kapta az irgalmasságot. Ezért nevezi Őt az Egyház „Irgalmasság Anyjának”, míg Krisztus az „Igazságosság Napja”.

Mária királynői méltósága *a világ végéig növekedni fog*. Mindennap több és több lesz az üdvözült lelkek száma; mindennap több és több lélek fog hódolni Mária előtt; több és több boldog alattvaló fogja áldani, magasztalni Királynőjét.

3. — MENNYORSZÁG

Mikor a Szűzanya mennyei dicsőségéről és boldogságáról beszélünk, szükségét érezzük annak, hogy a mennyországról is szóljunk egy-két szót. Pedig nem könnyű feladat. Hisz olyasmiről kell beszélnünk, amit nem láttunk, nem tapasztaltunk, sőt leírásból sem ismerünk. Mégis megpróbáljuk a lehetetlennek látszót megkísérelni. Mikor ezt tesszük, a földi életből veszünk példákat, összehasonlításokat, s ezeket visszük át az égi örömek érzékeltetésére.

A Szentírás a mennyországban lakásokról beszél, miket nem emberi kéz alkotott. Tehát Isten keze készí-

¹⁶ Sermo angel. c. 20. (l. Bourassé IV. 602.)

¹⁷ Péld. 31, 29.

¹⁸ Eszter k. 7, 2.

tette az égi lelkek lakását. Bizonyára mindegyikünknek volt alkalma megcsodálni egy királyi palotát, esetleg a vatikáni márványtermeket, vagy más pazar berendezésű lakást. A falak gyönyörű márványból valók, a mennyezeten kincseket érő festmények ékeskednek, a falakat, ajtókat, padlózatot kárpitok, perzsa szőnyegek borítják. Sokat lehetne még beszélni ezekről a „tündérpalotákról”, de legyen elég ennyi.

Milyennek kell lennie annak a háznak, amit Isten keze épít, ha már emberi kéz is ilyet tud alkotni!

Milyen lesz odaát a „ruházatunk”? — Láttuk, vagy el tudjuk képzelni, milyen egy-egy királyi palást, királynői esküvői ruha és így tovább. Vagyontérő, pompás; csupa csillogás, ragyogás; selyem, bársony, arany és drágakő.

Milyen lesz az a ruha, melyet a megdicsőült test fog viselni az égben, ha már a halandó, nyomorúságos földi test ilyen ruhába öltözködik?! Mert a feltámadás után testünk átszellemül, mint Krisztusé húsvét hajnalán: olyan, mintha csak fényből, napsugárból lenne; áthatol mindenben; számára akadály és távolság nincs . . .

Milyen lesz a szűzek hófehér menyasszonyi ruhája?! Hisz Krisztus menyasszonyai Ők, az ég és föld Királyáé! Milyen a vértanúk bíborpalástja?! . . .

Koronát is viselnek az ég lakói, hisz Isten gyermekei Ők, tehát királyi hercegek. Pompás Szent István kettős koronája, még remekebb a pápa hármaskoronája, a tiara. Milyen lehet az Isten gyermekeinek, az égi fejedelmeknek diadémja?

„Ha dicsekedni kell, — írja Szent Pál apostol, — áttérek a látomásokra. Tudok egy embert, ki tizen-négy esztendő előtt — testben-e vagy testen kívül, nem tudom, Isten tudja, — elragadtatott a harmadik égig; és tudom, hogy az az ember a paradicsomba ragadtatott és hallott titkos igéket, melyeket nem szabad embernek kimondania. Az ilyenekben dicsekszem . . .”¹⁹

Milyen lehet az a boldogság, mit szem nem látott!?

¹⁹ II. Kor. 12, 1—5.

Pedig de sok boldogság tanúja egy-egy emberi szem-pár egy életen át! Lát kacagó, vidám gyermekeket, örvendő szülőket, reménnyel teljes ifjakat, boldog jegyeseket . . . Talán futó boldogság ez mind, de mégis csak boldogság . . . Talán nem saját boldogságunk, de boldogság. — Szem nem látta . . .

Fül nem hallotta . . . Pedig de sok boldogságról hall a fül is. Talán megint nem a minket közlelről érintő boldogságról, de mégis boldogságról.

Vegyünk ezekhez az örömhöz más örömforsókakat is, melyek a szem-fület szinte a boldogság mámorába ejtik. Mit jelent a szem számára egy-egy gyönyörű vidék, csendes tó, háborgó tenger, havasi hegyvidék, virágpompában ringó táj, naplemente, szivárvány, gyönyörű festmény, tűzijáték, színpompás felvonulás . . . A fül számára egy gyönyörű zenedarab, csengő gyermekkar-ének, ezüst harsonák játéka a Szent Péter-bazilika kupolájából pápai mise Úrfelmutatása alatt . . .

Szem nem látta . . . fül nem hallotta . . . Égi szépségek ezek, miket Isten keze alkotott . . . mennyei dalok, miket angyalok énekelnek . . .

Emberi szív nem érezte . . . Vegyük az összes boldogságot, mit emberi szív érzett a világ kezdetétől a mai napig s fog érezni a világ végéig . . . Amit az összes emberi szívek éreztek valaha és fognak érezni . . . Boldogság tengere ez . . .

De mi ez mind együttvéve is az égi boldogsághoz?! A kettőt egy napon említeni sem lehet. Az égből egy lélek boldogabb, mint az összes emberek voltak valaha a világon! Ezt a boldogságot természetes úton ember el nem viselhetné; szíve megszakadna ennyi boldogságtól. Igen, mert az ember véges és csak bizonyos mennyiséget tud elviselni az örömből is, szenvedésből is. Odaát azonban Isten szinte csodát művel az emberi szívvel; a boldogság befogadóképességét mérhetetlenül felfokozza s teljesen betölti úgy, hogy több már nem is férne bele.

Emberi szív nem érezte . . .

Szent János pedig azt mondja a Titkos Jelenések könyvében: „Letöröl Isten minden könnyhullatást az ő szemeikről; és halál többé nem lesz, sem gyász, sem jajgatás, sem bánat nem lesz többé; mert az előbbiek elmúltak”.²⁰ De drága kép, de bájos hasonlat! Mikor a járni tanuló kisgyermek elesik és fájdalmában sírásra fakad, édesanyja felemeli, szívére öleli s letörli, lecsókolja szeméből a könnyeket. Így tesz velünk a jó Isten is az égben. A szempillánkon még könnycseppek rezegnek, mikor a halál pillanatában átlépjük az örök boldogság küszöbét. A földi szenvedések, megpróbáltatások, keresztek és haláltusa által kisajtott könnycseppek ezek. De a halál pillanatában minden szenvedés megszűnik. Mihelyt belépünk az égbe, a jó Isten atyai szívére ölel, saját kezével törli ki szemünkből a könnyeket örökre; nem lesz többé sírás, gyász, halál . . . szenvedés. Elmúlt minden örökre, ami fájt . . . Ott már csak boldogság lesz . . .

Igen, boldogság. Az a nyolc boldogság, amit Krisztus ígért földönjártában. Boldogok a szegények, a szelídek, a szomorúak, az igazságot szomjúhozók, az irgalmasok, a tisztaszívűek, a békességesek, kik üldözést szenvednek az igazságért. Az ég csupa ilyen lelkekkel van tele. Az égi lelkek csupa drága, választott lelkek. Tehát boldogok. Ővék a nyolc boldogság.

Oh, milyen lehet a mennyország! Hogy ilyen boldogságot adhasson valaki, ahhoz nagyon hatalmasnak, gazdagnak kell lennie . . . s nagyon jóságosnak.

Ezért adhatja a mennyországot csak egyedül Isten, aki Mindenható és aki a Szeretet . . .

4. — A SZÚZANYA MUNKÁJA AZ ÉGBEN

A bölcsészet azt nevezi élőnek, ami önmagától cselekvést tud kifejteni. Ahol ez a képesség nincs meg, ott nincs élet.

²⁰ Jel. k. 21, 4.

Tehát az élet cselekvésben, munkában nyilvánul meg. Minél intenzívebb a munka, annál tökéletesebb fokú az élet.

Krisztus azt mondja mennyei Atyjáról és Magáról, az Élet Forrásáról: „Az én Atyám mindez ideig munkálkodik; én is munkálkodom.”

A Szűzanya az Élet Forrásának édesanyja. Tehát csodálatos élettevékenységet, munkálkodást kell Neki kifejeznie.

Két összetevőt különböztethetünk meg a Szűzanya égi munkájában: a forrást, melyből cselekedetei fakadnak s magát a munkálkodást. Az előbbit nevezhetnők az emberiséggel szemben érzett irgalmasságnak, az utóbbit pedig közbenjárásnak.

a) Irgalmasság Anyja

Az Egyház a Szent Szűzet Irgalmasság Anyjának nevezi a Salve Regina-ban. S méltán.

Irgalmasság cselekedeteivel van tele már a Szűzanya földi élete is. Az evangélium keveset beszél Máriáról, mégis két helyen nyilvánul meg az Ő jóságos Szívének szeretete, embertársai iránt való együttérzése.

Az egyik ilyen esemény Erzsébet látogatása. A Szűzanya tudja az angyaltól, hogy rokona, Erzsébet már hat hónap óta hordozza gyermekét méhében; megérti, hogy szüksége van segítségre. Útra kél tehát s három hónapig áll Erzsébet rendelkezésére; szeretettel dolgozik helyette, segít neki.

A másik eset, miről az evanglista szól, a kánai menyegző. A szegény házaspárnak elfogy a bora. Zavarban vannak. A Szűzanya megsajnálja őket. Fájna neki, ha szégyenben maradnának a vendégsereg előtt borhiány miatt. Bizalommal kéri isteni Fiát, hogy segítsen a szegény, zavarban levő embereken; tegyen csodát értük. S mintha nem is hallaná Jézus feleletét, mely olyan határozottan visszautasítónak látszik, szíve sugallatát követve meghagyja a szolgáltnak, hogy tegyék azt, amit Jézus parancsol nekik. Olyan szépen nyilat-

kozik meg Mária jóságos, résztvevő, szerető Szíve ebben a két példában!

S hány olyan eset volt Mária életében, amiről az evangélium nem szól, mikor szeretetet gyakorolt, irgalmasságot adott embertársainak!? . . . Ilyen Mária Szíve. Anyai szív, sőt ennél is több: Istenanyai Szív.

Oh, mennyiszer nagyobb fokban s gyakrabban nyilvánul meg Mária irgalmassága odaát az égben! Mennyivel inkább Irgalmasság Anyja Ő a mennyországban! — „Ki mérhetné meg a te irgalmasságodat szélteben-hosszában, mélységében-magasságában, ó áldott az asszonyok között” — írja Szent Bernát. — „Mert hossza olyan, hogy mindmáig segítségére volt mindazoknak, kik azt kérték. Szélessége pedig betölti a földkerekségét úgy, hogy a Te irgalmaddal is tele van a föld . . . Az hallgasson a Te irgalmadról, ó Szent Szűz, aki emlékszik rá, hogy segítségedet kérte s szükségében magára hagyta”.²¹

Igen, ilyet nem lehet találni, de annál bőségesebben olyanokat, kik boldogan, hálás szívvel bizonyítják, hogy a Szűzanya *minden* kérésüket meghallgatta . . .

Szent Bonaventúra így ír Mária irgalmasságáról: „Nagy volt Mária irgalmassága az esendők iránt még a földön; sokkal nagyobb azonban Mária irgalmassága a szegény rászorulóknak irányában az ég trónusán. Most nagyobb irgalmat tanúsít számtalan jótéteménye által az emberekkel szemben, mert most jobban látja az emberiség mérhetetlen nyomorúságát . . . S éppen ezért, miként a nap felülmúlja a holdat fényességben, ugyanúgy felülmúlja Mária jelenlegi irgalmassága egykori irgalmasságát. Van-e, kire a nap nem veti sugarát? Van-e, kire Mária irgalmasságának fényéből nem esik egy sugár?”²²

Mária maga a jóság, irgalom. Mintha csak az Úr Isten terve az lett volna Máriával, hogy Ő az legyen, kitől az emberiség csak jóságot, szeretetet kap. Isten jóságos és igazságos; szeret és büntet. Mária feladata,

²¹ Sermo IV. De Assumpt.

²² Litaniae B. Virg.

hogy csak jóságot gyakoroljon. Mária csak szeret — s nem büntet. Mária csak édesanya — s nem bíró is egyúttal.

Mária öröme, boldogsága az égben az, ha minél több jót tehet a földön a szegény, gyarló emberekkel. Jókkal, gonoszokkal egyaránt. Szereti a jókat, kik közel állnak Szívéhez. Részvétet érez a bűnösök iránt s segíti őket, hogy ők is közelébe jussanak — a jó Istenhez. Ő a bűnösök menedéke. Az Úr Jézus „édesanyja felé fordította fejét a kereszten, mintegy mondván: Általa kérjetek bocsánatot; Ő az irgalmasság szószólója”.²³

Méltán imádkozzuk tehát: „Emlékezzél meg, ó legkegyesebb Szűzanya Mária, hogy még sohasem lehetett hallani, hogy valakit gyámolítás nélkül magára hagyta volna, ki oltalmadat kérte és pártfogásért Hozzád folyamodott . . .”

b) Közbenjárónk

A katolikus Anyaszentegyház általános meggyőződése, hogy Mária minden kegyelem kiosztója, közvetítője az egész emberiség számára.

Szentemlékü XIII. Leó pápa így ír: „Isten akaratából a kegyelmek mérhetetlen kincsházából, melyet az Úr szerzett számunkra, csakis Mária által részesülünk úgy, hogy miként az Atyához csak a Fiú által jutunk, csaknem ugyanúgy Krisztushoz is csak Mária által jutunk”.²⁴ S egy másik helyen: „Ő az (Mária), kitől Jézus született. — Ő ugyanis Jézus Krisztus igazi édesanyja — s éppen ezért méltó és ki is van választva arra, hogy a Közbenjáró Krisztus mellett Közbenjárónk legyen”.²⁵

Oh de csodálatos Mária működése az égben! De mérhetetlen sok kegyelmet oszt ki számunkra! Ember ezt a bámulatos tevékenységet nem képes megérteni.

²³ Bourassé, II. 1513.

²⁴ „Octobri mense” enciklikából, 1891. szept. 22. — L. Denz. Euchiridion Symb., n. 3033.

²⁵ „Fidentem” enciklikából, 1896. szept. 20. — U. o.

Még pap sem, pedig az ő keze által az Úr Isten mérhetetlen sok kegyelmet ad a lelkeknek!

Szent Bernát azt mondja, hogy az Úr Isten úgy akarta, hogy amink van, Mária által legyen.

Ő esdette le számunkra egykor az Üdvözítőt. „Harmatozzatok egek onnan felülről s a felhők essék le az Igazat”, — szállt az ég felé Mária imája. S erre az imára eljött az Üdvözítő. Leszállott a földre. Éspedig milyen földre! Milyen bűnös emberiség lakóhelyére! Halljuk csak a Zsoltárost, milyennek látja ő az emberiséget Krisztus eljövetele előtt:

„Mondá az esztelen szívében: Nincs Isten! Romlottak és útlátosak lettek törekvéseikben; nincs, ki jót cselekedjék, egyetlen egy sincs . . . Mindnyájan elhajlottak, minden haszontalanokká lettek . . . Nyílt sir az ő torkuk; nyelvüket álnokul forgatják, áspisok mérge vagyon ajkaik alatt. Szájuk tele átokkal és keserűséggel, lábuk gyors a vérontásra. Romlás és szerencsétlenség van útjaikon és a békesség útját nem ismerik; nincs az Isten félelme szemük előtt”.²⁶

Mária volt a közvetítőnk már akkor. Minden kegyelem forrását kaptuk Mária által: Krisztust.

Az evangélista feljegyzései szerint Mária közvetítette az Úr Jézus előfutára, Keresztelő Szent János számára is a megszentelő kegyelmet még édesanyja méhében. Mikor Mária köszönti Erzsébetet, örvendezik a gyermek anyja méhében; megérzi, hogy az Üdvözítő Édesanyja van itt; megérzi, hogy Mária elhozta neki Azt, Aki minden kegyelem forrása. S ez az Üdvözítő a jövődő előfutárral való első találkozás ajándékaul megszenteli János lelkét még anyja méhében. Mária e kegyelem közvetítője.

„Mindenki a Te közvetítésed által nyert megváltást, ó Isten Anyja, — mindenki számára Általad eredt az irgalom és kegyelem, ki méltó voltál, hogy Istent méhedbe fogadd”.²⁷

²⁶ 13. zsolt. 1—3.

²⁷ Germanus patriarch. Constantinop. Sermo 2 in dormit. Deiparae (l. Bourassé, IV. 48.).

A Szentatyák szerint „Átala és Vele és Benne történik az Isten akarata folytán a megváltás egész műve; hogy amiként Krisztus nélkül semmi sem lett, úgy Mária nélkül semmi újja ne legyen”.²⁸

Éppen ezért, ha azt akarjuk, hogy Isten meghallgassa kérésünket, kérjük Mária közbenjárását. „Hiába kiáltunk mi ugyanis az Úrhoz, ha Te (Mária) hallgatsz”.²⁹

Bourassé említett művében 465 oldalon át sorolja fel pár szóval azokat a csodákat és kegyelmi ajándékokat, melyeket a Szűzanya eszközölt ki az emberiség számára. Sőt! Ez nem is a csodák száma, hanem csak azok fajtája, neme. Ennyi féle csodát művelt Isten a Szűzanya közbenjárására! És szám szerint mennyit? Azt csak a jó Isten és Égi Közbenjárónk tudja. Számptalan az a kegyelem, miről tudjuk, hogy a Szűzanya eszközölte ki. S mérhetetlen, megszámlálhatatlan azoknak a kegyelmeknek mennyisége, amikről nem is tudunk, de amiket a Szűzanya eszközölt ki számunkra.

Salamon király így szólt édesanyjához: „Kérj anyám, mert nem illik megvetnem orcádat”.³⁰

Ha egy földi király édesanyjának minden kérését teljesíti, vajjon az Égi Király elutasítja-e Édesanyjának egyetlen kérését is?!

Bízzunk határtalanul Máriában!

5. — BOLDOGNAK HIRDETNEK . . .

Szent Erzsébet volt az első, aki boldognak hirdette Máriát. „Boldog vagy te, aki hittél . . .” Ettől a pillanattól fogva beteljesedett a magnificatos lelkű Szűz jövődöleése: „Ime, mostantól fogva boldognak hirdetem engem minden nemzedék”.

²⁸ Petrus Damianus, (l. Bourassé, IV. 48.).

²⁹ Gulielmus Parisien. (u. o.

³⁰ Kír. III. 2, 20.

Mikor Máriát boldognak hirdetjük, egyúttal tisztelünk is belefoglaljuk ebbe a boldognak-hirdetésbe. Hisz Mária azért boldog, mert szent, mert Isten Anyja. Márpedig a szentnek, Isten Anyjának tisztelet jár.

Lássuk röviden, mikép teljesedett be mindmáig a vizitációs Szűz jóslata; miként hirdette Őt boldognak s miként tisztelte minden nemzedék, — kezdve Krisztustól, napjainkig.

Igen, kezdve Krisztustól. Hisz Ő is boldognak hirdette és *tisztelte* Máriát. „Boldog méh, mely téged hordozott, . . .” — mondja egy asszony az Úr Jézus prédikációja közben. S Ő azt feleli rá: „Sőt boldogok, akik hallgatják az Isten igéjét és azt cselekszik.” Márpedig azok közt, kik az Isten igéjét hallgatták és a szerint cselekedtek, a Szűzanya volt az első. Harminc éven át hallgatta nap-nap után az Úr igéjét, szívébe zárta, át- meg átgondolta s a szerint rendezte be egész életét. Boldog volt tehát. Krisztus ajkáról hangzott el a kijelentés, hogy Mária boldog. Nemcsak azért, mert Isten anyja, mert méhében hordozta Krisztust, mint az asszony mondja, — s amit Krisztus hallgatólagosan helyben is hagy — hanem főleg azért, mert Isten igéjét hallgatta és annak megfelelően cselekedett.

S mivel Mária Isten akarata szerint való szent életet élt, Krisztus becsülte, sőt nagyrabecsülte — mondhatnók: tisztelte Máriát. Jézus megbecsülte a jót mindenkiben. Elsősorban abban, akiben ez a legnagyobb fokban volt meg az összes teremtmények között: Máriában.

Nagyrabecsülte és tisztelte Krisztus Máriát azért is, hogy olyan erős lélekkel viselte szenvedéseit. A Vértanúk Királynője volt Mária. Isten megbecsülte a vértanúságot; tudta, mit jelent az. Olyan érték a vértanúság, mely egyenesen az égbe viszi a legnagyobb bűnöst is. Vértanúk számára nincs pokol, sem tisztítóhely: csak mennyország.

Becsülte, tisztelte Jézus Máriát úgy is, mint gyermek tiszteli, becsüli édesanyját, — mint a legjobb Gyermek tisztelhetette a legjobb Édesanyját. Igaz, hogy Krisztus mint Isten, Teremtője Máriának; de mint ember,

fia a Szűzanyának. S mint ilyen, gyengéd szeretettel és tisztelettel vette Őt körül egész életében. Nincs az a szép gyermeki tisztelet, mely csak meg is közelíthetné Jézusnak a Szűzanya iránt táplált tiszteletét.

Az Úr Jézus még keresztjén is Édesanyjáról gondoskodik. Odáig megy Mária iránt érzett mélységes gyermeki szeretetében, tiszteletében és gondoskodásában, hogy szinte elfelejti saját kínját, mikor Édesanyjára tekint s magáról megfedkezve őrá gondoskodik.

Ha Krisztus így tisztelte Máriát, természetes, hogy tisztelték Őt az apostolok is. Annál is inkább, mert érezték, milyen mérhetetlen magasságban áll fölöttük Mária életszentség dolgában. Hódolattal és csodálkozással tekintettek fel rá; szerették és tiszteltek; rajongtak érte.

Sőt Mária tanítójuk is volt. Tanítójuk szóval és példával egyaránt. Beszélt nekik Jézus gyermekkoráról, s Mária elbeszélése belekerült az evangéliumba. Beszélt nekik a harminc évről, amit együtt töltött Jézussal, s e harminc év tanítása irányítás volt az apostolok számára hit és erkölcs dolgában: belekerült a szenthagyományba. Mint a többi hívők, úgy az apostolok is Máriához fordultak tanácsért és tanításért. Tanította Mária az apostolokat példájával is. Élete az életszentség legszebb példaképe volt. A legmélyebb tisztelettel tekintettek fel Máriára az apostolok, s látván életszentségét, meg-megismételgették e kijelentést: De boldog Ő! . . . Boldognak hirdették Máriát az apostolok.

Említeni sem kell, hogy az összes apostolok közt legjobban tisztelte Máriát Szent János apostol. Hisz ő volt az Úr Jézus helyett a Szűzanya gyermeke; a Szűzanya pedig édesanyja lett János apostolnak. Kettőjük között olyan drága kapcsolat állott fenn, amilyen a többi apostolnak nem jutott ki osztályrészül. János sokkal mélyebben látott Mária lelkébe, mint mások. Sokkal inkább megcsodálta és tisztelte ezt az egyedülálló, páratlanul szent, drága lelket, mint bárki más. János apostol volt Krisztus után a legnagyobb Szűz Mária-tisztelő.

Bourassé 117 oldalon ír a tizenkét apostol Szűz Mária-tiszteletéről!³¹ Ezen a 117 oldalon leírt dolgok jól meg vannak alapozva s terjedelmükkel is elég ékesen beszélnek az apostolok Szűz Mária-tiszteletéről.

Átvette az Ösegyház a Mária-tiszteletet Krisztustól és az apostoloktól. Átvették azt elsősorban az Egyház első századainak legfőbb képviselői, oszlopa, az egyház-atyák s később az egyházdoktorok. Csak párat említünk közülük.

Szent Epiphanius így ír: „Mária dicséretének kifejezéséhez nem elégséges sem emberi, sem angyali nyelv.”³²

Sziénai Szent Bernardin szerint: „Olyan nagy Mária tökéletessége, hogy azt csak egyedül Isten ismerheti meg.”³³

Damaszcénusz Szent János így nyilatkozik a Szűzanyáról: „Ha az egész világon minden nyelv eggyé forrna, akkor sem tudná a Te dicséretedet méltóképen zengeni, mert Te minden dicsőítő szónoklat törvényei fölött állsz.”³⁴

Aquinói Szent Tamás így beszél a Szűzanyához: „Minthogy Te Isten Anyja vagy, méltóságod csaknem végtelen.”³⁵ Szent Anzelm pedig így szól: „Úgy tündökölsz, hogy Isten után tisztább fényben való ragyogást elgondolni sem lehet.”³⁶

Ha így végigmennénk az egyházatyákon és egyházdoktorokon, tehát az Egyház képviselőin, olyan bámulatos Mária-tiszteletet találnánk náluk, ami minden várakozásunkat felülmúlná s bámulatba ejtene bennünket. Így érthetjük meg Bourassé idézett művének előszavát, mely szerint:

„Mint egy földről felhangzó éneket halljuk az összes népek ünnepi dalát, a katolikus világnak égbe-

³¹ XIII. 551—668.

³² Orat. de laud. Virg.

³³ Sermo 51, art. 3. c. 1.

³⁴ Orat. II. De Assumpt.

³⁵ Summa Theol. p. I. qu. 26. art. 6. ad. 4.

³⁶ De concept. Virg. c. 18.

*törő szavát, mely szerint háromszor is boldognak mondja az Istenanyát minden nemzedék. Oh de bámulatos századok folyamán a népek és nemzetek s a kereszténység minden osztályának szent versengése, mely szívet, lelket egygé forraszt Mária dicséretében! Oh milyen kegyelmi áradat borította el a földet, Szűzanyánk, a Te irgalmasságod s Fiadnál érettünk való mindenható közbenjárásod nyomán!" . . .*³⁷

Pápák, egyházfejedelmek, uralkodók egész serege, szinte végtelen sora áll a Mária-tisztelők élén.

Mélyértelmű szavakból állanak Maraccius Hippolit bevezető sorai, melyekkel a szerző az Istenanyának ajánlja munkáját, melyben felsorolja azokat a pápákat, kik különösképen kitűntek a Szűzanya tisztelete által.

„Az örök főpap Édesanyjának, Máriának, kinek lábához maguk a Főpapok, Krisztus földi helytartói, Péter utódai alázatos esdekléssel borulnak le, jóllehet földi birodalmak vannak lábuk alá vetve;

Annak, aki a Hidépitő (= Pontifex = Főpap) nevét és feladatát betöltötte, mikor saját magát szentelte az Isten és az emberek közt tátongó űr áthidalására;

Annak, aki Főpap módjára az emberiség üdvéért a kereszt oltárán egyszülött Fiát váltságdíj fejében az Örök Atyának feláldozta;

*Annak, aki a Főpappal (= Pápával) együtt az összes egyházakról gondoskodik, s a lelki hatalom teljességét birtokolja" . . . (t. i. ajánlja a szerző.)*³⁸

A 10. kötetben (X. 595—1482) s a 11.-ben (XI. 9—1000.) csaknem 1000—1000 oldalon keresztül sorolja fel a szerző röviden, miként mutatták ki az Istenanya iránt való tiszteletüket a „Máriás-családnak" tagjai, a császárok, királyok, fejedelmek, királynők, hercegnők, — szűzek és szent rendalapítók. Utána több mint ezer

³⁷ VI. o.

³⁸ L. Bourassé, X. 595.

oldalon át beszél arról, hogy milyen szerzetesrendek alakultak Szűz Mária tiszteletének előmozdítására; milyen országok és tartományok állnak különös pártfogása alatt; hol vannak búcsújáróhelyek és Mária-kegyképek. (XI. 1110—1476. és XII. 9—714.)

Mikor megbámuljuk, milyen mérhetetlen, nagyszerű, fönséges a keresztény világ Mária-tisztelete és szeretete, ismét eszünkbe jut, amit a Szentlélek Isten jövendőlt a Szűzanyáról magának a Szűznek ajka által: „Ime, mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék.”

Való igaz tehát, amit Bourassé ír művének bevezetésében (X. old.): „Nincs olyan kor, mely hallgatna Máriáról. Egyhangúan dicsőítik a Szűzanyát az összes egyházak az egész világon, minden nyelven, a legtávolabb fekvő vidékeken is, melyeket hegyek, tengerek, földszorosok választanak el egymástól s melyek erkölcs, irodalom és művészet szempontjából annyira különböznek . . . A katolikusoknak igazán családi, atyai, fiúi öröksége a Szűzanya tisztelete és az Istenanyának segítségül hívása.”

Ennél ékeesebben ember már nem szólhat arról, miként teljesedtek be a Szűzanya szavai: „Boldognak hirdet engem minden nemzedék.”

MÁRIA A MI ÉLETÜNKBEN

Elvonult lelki szemünk előtt a Szűzanya csodálatos élete. Láttuk Mária lelkét Isten tervében, földi életében és égi boldogságában. Vonjuk le most már önmagunk számára a látottakból a következtetést.

Mária életének ugyanis csodálatos ereje, magasztos hivatása van a mi számunkra. Ő példaképünk. Valamennyiünk példaképe, világiaké, papoké, szerzetesnőké egyaránt.

Mária női lélek volt. De azért a férfiak számára is példakép, sőt a legmagasztosabb, legcsodálatraméltóbb példakép. Mária erős, szép, fönséges lélek. De szép

lenne az a férfilélek, mely hasonlítana az Istenanya lelkéhez! . . .

Vigyük bele Mária lelkét-példáját mindennapi életünkbe. Kérdezzük meg magunktól gyakran, mit tenne most Mária az én helyemben? S kövessük Őt. Kövessük példáját, mellyel az élet minden megnyilatkozásában előttünk jár.

Mária élete Isten elgondolásában kezdődött. Valamiképen a mienk is. A jó Isten a mi lelkünk életét nem fejezte ki ugyan képekben, hasonlatokban, mint Mária főnséges lelkének életét; de gondolt ránk is — öröktől fogva. Tudta, hogy egykor megteremt bennünket. Kitervezte, hogy az örök boldogság milyen magaslatára, a mennyei örömök milyen fokára vezessen fel. Ennek megfelelően állította be jövőendő földi életünket is. És sok kegyelmet ajándékoz majd, hogy eljussunk az általa kijelölt életszentség magaslatára a földön s az örök boldogság csodálatos fokára az égben. Öröktől fogva látta, hogy mi az a fok, mely gondviselése által a számunkra kijelölt lehető legnagyobb. Ez a mi „beteljesedésünk”; akárcsak a Szűzanyáé volt a halál pillanatában.

Értünk is sokat szándékozott tenni a jó Isten. Megváltót küldött számunkra. Ha elestünk, mint jó Pásztor, újra meg újra fel akart emelni bennünket. Kegyelmeinek csodás özönével akart elárasztani minket is.

A Szűzanyánál sikerült a műremeket egészen megvalósítani. S nálunk? . . .

Istenem, ha eddig elrontottuk a Te kezéd csodálatos alkotását lelkünkön, ha eddig összetörtük azt, amit Te csodálatos finomsággal építettél bennünk, ezután másképp lesz. Követni akarjuk kegyelmi hívásodat mindig, mint a Szűzanya tette. Soha nem akarunk „nem”-et mondani kívánságodra. Mária lelke világít előttünk. Követjük példáját.

Máriában megtaláljuk a példát életünk központi problémájának megoldására. Magtaláljuk a feleletet arra, hogy az életet miként lehet szent életté tenni; miként

egyeztethető össze a *világban eltöltött* élet a *szent* étellel.

Oly nehéznek látszik e kérdés megoldása, pedig olyan egyszerű. Miben állott Mária szent élete? Abban, hogy örömet okozott a jó Istennek. Hogy igent mondott minden kívánságára, amint igent mond a jó gyermek atyja óhajára. Hogy teljesítette az Atya akaratát, ki a mennyekben van.

Ehhez nem kell állandó imádkozás, elmélkedés. Mária sem tette ezt. Nem is tehetette. Feleség, családanya, háziasszony volt. Rá várt minden munka kora reggeltől késő estig, ami egy asszonyra szokott várni otthonában, kinek nincs segítsége, mert nem telik cselédre.

Mária tehát sokat dolgozott, mégis szent volt. Igen, mert Isten akaratát volt, hogy dolgozzék, mikor annak az ideje eljött. Ha dolog helyett is imádkozni akart volna, nem lett volna szent, mert nem teljesítette volna Isten akaratát. Sőt éppen ez a munka volt a legszebb imádság Máriánál. Mert mi más az imádság, mint Isten megdicsőítése? Márpedig cselekedettel, „élettel” sokkal inkább megdicsőítjük Istent, mint szóval.

Kell a szóbeli ima is. De csak akkor, mikor lelkiismeretünk szerint Isten azt kívánja tőlünk; mikor miatta nem mulasztjuk el kötelességünket.

Ima és kötelességteljesítés. Kötelességteljesítés és ima. A kettő együtt. Ez a legszebb Isten-dicsőítés, a legszebb imádság. Ez az életszentségre vezető út . . .

Mikor élünk tehát szent életet a világban? Mikor azt tesszük, amiről lelkiismeretünk azt mondja, hogy a jó Isten *most ezt* kívánja tőlünk. Mikor azon vagyunk, hogy mindennapi életünk s legapróbb cselekedeteink által is örömet okozunk mennyei Atyánknak. Mikor azt tesszük, amiről úgy gondoljuk, hogy a Szűzanya is úgy cselekednék a jelen körülmények közt a mi helyünkben.

Csodálatos példakép számunkra a Szűzanya a tisztaság erényében is. Mária szeplőtelen a házasság előtt és a házasságban is.

Házasság előtt . . . Ha körülnézünk a világban, fájó érzés tölti el lelkünket. Sírni szeretnénk. De távol áll a mai leány- és férfiifjúság Máriától, a szűztől! . . . Mária lelke Istenbe merült lélek. Őt szereti. Más neki nem kell. Önzetlen: nem keresi a saját „javát”, a meg nem engedett élvezeteket Isten törvénye ellen, Őt eltaszítva magától élvezetnek látszó — halál miatt. Oly szép Máriában a megrendíthetetlen elhatározás, hogy szűz marad örökre!! . . .

Aki az Istent átöleli két kézzel, az másba nem kapaszkodhatik. Aki egyszer igazán érezte az Úr Jézus Szívének szeretetét, azt más „szeretet” nem elégítheti ki.

Oh, ha egy kicsit is hasonló lelkületű lenne ifjúságunk ahhoz, amit a Szűzanyánál láttunk a „Tisztaság” c. fejezet alatt! . . .

Mária a jegyesek példaképe. Menyasszonyoké, vőlegényeké egyaránt. A menyasszonyé azért, hogy meglássa benne, milyen a szép menyasszonyság; a vőlegényé azért, hogy Máriát kövesse lelkület szempontjából s hogy azt akarja, hogy menyasszonya olyan legyen, mint Mária volt.

Manapság sokan „összetévesztik” az eljegyzést a házassággal. Pedig az eljegyzés a házastársi jogokat illetőleg — semmi. Ennyi és nem több. Nézzünk Máriára! A Szűz jegyesre! Legyen a mi ismerkedési, illetve menyasszonyi-vőlegényi időnk olyan, mint az Övé volt! Elég egy tekintetet vetni Máriára, hogy tisztában legyünk vele, milyen az Isten akarata szerint való jegyesi állapot.

Házasság. Hitvesi hűség . . .

Házasság ellen való visszaélések . . . Egy-egy gyóntatás után sokszor úgy érzi az ember, mintha Krisztussal a kereszten függne. Érzi, mit jelent a világ bűneit valakinek magára venni! Megérti a szenvedő Krisztust . . .

Házaselet csak egy lehetséges: az Isten akarata szerint való. Olyan, amelyet Ő előír a természettörvény által s újra kihangsúlyoz a tízparancsban. Ha ez bármilyen okból nem lehetséges, nincs más hátra, mint a

testvéri (nem „házastársi“!) együttélés. Olyan, mint Mária és Szent József együttélése volt.

A válasz erre az szokott lenni, hogy ahhoz Mária és Szent József kell. — Ki mondja, hogy ne legyünk azzá? Lehet, csak akarni kell. Aki erőtlennek érzi magát, menjen az erőforráshoz, a szentáldozás és szentgyónás szentségéhez. Isten a szentségek által emberi erőt meghaladó *isteni erőt ad a léleknek*. Aki testi erőt akar gyűjteni, hogy el ne gyengüljön, annak testi eledelt kell magához vennie. Aki lelki erőt akar szerezni, annak lelki táplálékot kell magához vennie. Az Élet Kenyerét, az Oltáriszentségben jelen levő Krisztust. Akkor nem vagyunk egyedül a küzdelemben; velünk az Isten s Ő erősít bennünket isteni erejével.

A test és lélek, Isten és világ éles ellentétben állanak egymással. Ha nem akarjuk, hogy a testé legyünk, Istenének kell lennünk. Ha nem akarjuk, hogy a világ legyőzzön bennünket, Istentől kell erőt merítenünk.

Persze ha valaki azt mondja: én nem fogok gyakran gyónni, áldozni, — annak számára nincs segítség. Hogy milyen forrásból nyerjük lelki erőt, azt nem mi határozzuk meg, hanem Isten.

Mária a szüzi élet csodálatos példáját adta nekünk. Szüzessége az Istennel való szoros szeretet-kapcsolatból fakadt. Kövessük Őt az Istennel való szeretet-egységben, akkor majd tiszták leszünk; akkor követni fogjuk Őt a tisztaságos anyaságban, — az állapotunk által megkövetelt tisztaságban.

Megengedjük, hogy áldozattal jár az istenközelség megszerzése és ápolása. Áldozattal jár a gyakori szentségekhez való járulás; a bűnalkalom kerülése; a kísértés leküzdése. Az áldozattól azonban nem szabad félnünk. A kereszthordozásra, a vértanúságra is példát adott Mária.

Titok a szenvedés, a kereszt. Sokszor a legjobbak szenvednek legtöbbet. Miért? Mária példája, élete valamiképpen megvilágítja ezt a titkot.

Ő volt Krisztus után a legszebb emberi lélek, leg-

főnségesebb jellem. S ki szenvedett Krisztus után a legtöbbet a földön? Mária. Mária, mikor Fájdalmas Anya lett. Mikor a Vértanúk Királynőjévé tette Őt a szenvedés.

Miért kellett Máriának sokat szenvednie? Mert Isten nagyon szerette Őt. Igen, Isten szerette Máriát. Nagy boldogságot akart neki adni az égben. De ezt ki kellett érdemelnie. Hogyan érdemelje ki? Isten-szeretet, Istenhez való hűség által.

Könnyű Istent szeretni akkor, mikor jól megy dolgunk. De nehéz a balsorsban. Nehéz az Olajfák-hegyén térdelni s Krisztussal imádkozni: Atyám, ne az én akaratom legyen meg, hanem a Tied! Aki ilyenkor is így tud imádkozni, az igazán szereti Istent. Aki szenvedések közepette is átöleli Őt, az hűséges hozzá. Aki a keresztyűt is magnificatos lélekkel járja, az kiállta az igazi istenszeretet próbáját. Azt befogadhatja a jó Isten az égbe: oda való. S aki több szenvedés közepette szerette Istent, az hősiesebb próbát állott ki. Aki fájdalmas anya volt s ugyanakkor forrón ölelte át Istenét, áldotta az Urat, az megérdemelte a legnagyobb égi boldogságot.

Ezért kellett szenvednie Máriának. Mert Isten szerette s azt akarta, hogy szenvedése által hűségét, szeretetének valódiságát bebizonyítsa; a hűség és igazi szeretet által pedig kiérdemelje az égi boldogságot.

Isten célja a szenvedéssel tehát boldogság ajándékozása. Ilyen célja pedig csak annak lehet velünk, aki szeret bennünket. A szenvedés csak eszköz a jó Isten kezében. Egyszer el fog múlni . . . De a boldogság — soha.

A földi élet rövidebb az örökkévalósághoz képest, mint egy pillanat évmilliókhoz. Nagyon kell bennünket szeretnie annak az Istennek, aki egy pillanatnyi próbáért, szenvedésért évmilliók boldogságát ajándékozza! . . .

Ez a keresztyű titka. A jók szenvednek legtöbbet. Azért szenvednek, mert Isten szereti őket — nagyon . . .

Mária előttünk jár a keresztyűton. S ott áll a

kereszt tövében; példájával erősít, biztat, bátorít: Ne félj, légy erős!

Ő nem roskadt össze a szenvedések súlya alatt. Ő az „erős asszony” . . . Mi se legyünk gyengék; bírjuk a szenvedést; tudjunk három óra hosszát állni Máriával a kereszt alatt s tudjunk össze nem roskadni!

Mi a mi keresztünk? Kettős. Az egyik az, hogy önmegtagadásokat kell gyakorolnunk, hogy Isten parancsait megtartsuk akkor is, mikor nehéz.

A másik az, hogy a jó Istentől ránk bocsátott csapásokat béketűrőssel viseljük.

Ez a mi kettős keresztutunk. Ha rajta járunk, akkor követjük Krisztust és a Szűzanyát.

S ha itt követjük őket, akkor követni fogjuk őket a feltámadásban és boldogságban is.

Húsvét hajnala csak nagypéntekre virradhat. Nagypéntek nélkül nincs feltámadás; szenvedés nélkül nincs dicsőség és boldogság.

És megfordítva: ha Krisztussal járjuk a nagypénteki keresztutat, Vele fogjuk járni a húsvét hajnali feltámadás és dicsőség útját is.

A jó Istenért elviselt szenvedésnek már a földi életben is megvan a jutalma. Ezerszeres tapasztalat bizonyítja, hogy kimondhatatlan boldogság árasztja el az ember szívét, mikor nagylelkűen áldozatot hoz Istenért a helyett, hogy azt gyáván kikerülte volna.

Sokan nem tudják, hol van az igazi boldogság forrása. Azt hiszik, hogy az élvezetekben, — talán éppen a bűnös élvezetekben. Tévednek. A boldogság forrása a Krisztusért hozott áldozatban van. A legtisztább és legboldogítóbb örömforrás a krisztusi lélekkel elviselt szenvedés. Talán hihetetlennek látszik ez az állítás. Mégis igaz. Mária életében is a legdrágább és legbőségebb örömforrás az Úr Jézusért hozott áldozat volt. Tanuljuk meg ezt is Máriától. A boldogságot tehát ne ott keressük, ahol úgy sem találhatjuk meg, hanem ott, ahol fellelhető.

Kövessük Máriát az okosság erényében. Tartsuk szem előtt vele együtt földi életünk célját s használjuk

fel jól a cél eléréséhez vezető eszközöket. Egy igazi célja van a földi életnek: az örök boldogság kiérdemlése. Tehát nem a gazdagság, nem a földi nagyság, nem az élvezetek kihasználása, nem az, hogy a világból minél többet mondhassunk magunkénak. A cél elnyerésére szolgáló eszköz pedig az igazi Isten-szeretet, melynek bizonyossága az említett kettős keresztútnak szeretettel való járása.

Hányan élnek a világban, akik nem tudják, miért élnek! Hány lélekből kiöli a világ rossz példája az igazi életcél tudatát! Mennyire vigyáz a világ arra, hogy ezerszeres hálóval kösse le magának a lelkeket, hogy ezek valahogy ki ne szabaduljanak befolyása alól s ne lehessenek Istené, hanem legyenek és maradjanak a világé! Olyan fádalmas a lelkeknek ez a szomorú, sötét vaksága!

Bár tanulnánk Máriától, a Nagyokosságú Szűztől! A vágyódó Szűztől, ki földi számkivetése idején lélekben mindig a jó Istennél volt, állandóan az ég felé emelte tekintetét, folyton hazavágyott . . .

De szép, de kimondhatatlanul drága valami, mikor — habár ritkán is — ilyen „vágyódó” lelkekre talál az ember a világban! Mintha nem is erről a földről valók lennének! Olyanok, mint a vágyódó Szűz! Máriás lelkek . . . Ők igazán követik az Istenanyát . . .

Kövessük Máriát a hitben és Istenbe vetett bizalomban. Milyen felemelő Mária hite! Hisz nemcsak Jézus istenségében, mindenhatóságában, hanem gondviselő jóságában és szeretetében is. Hisz a legnagyobb megpróbáltatások közepette s nem inog meg hitében egy pillanatra sem.

De rászorulunk mi is az ilyen erős hitre, az ilyen megingathatatlan bizalomra! Amikor úgy érezzük, hogy nincs senkink, — hogy szinte a jó Isten is elhagyott bennünket. Amikor lelkünk már-már összeroskad a megpróbáltatások súlya alatt. Amikor kétségbeesés kerget bennünket sötét éjbe. Amikor reményünk utolsó csillaga is kialvóban van, vagy talán már ki is aludt. Ilyenkor úgy rászorulunk, hogy higgyünk Máriában!

Higgyük, hogy van Isten. Higgyük, hogy Ő mindenható. Higgyük, hogy „*Isten a Szeretet*” . . . Higgyük, hogy Ő gondot visel ránk; úgy gondot visel, mintha rajtunk kívül senki más nem volna a világon. Állítsuk szemünk elé az Istenanya hősie hitét. Mária hitt akkor is, mikor emberileg szólva lehetetlen volt már hinni. Belekapaszkodott az Istenbe mind a két kezével s nem eresztette el Őt soha . . .

Tanuljunk meg Máriától szeretni is. Szeressük az Ő példájára Istent és felebarátainkat. Istent azáltal, hogy mindig az Ő akaratát teljesítjük. Amint a jó gyermek mindig megteszi atyja akaratát, úgy tegyük meg mi is mindig mennyei Atyánk akaratát, hogy örömet szerezzünk neki. Hogy kedvét találja bennünk. Ezáltal bizonyítjuk be, hogy szeretjük Őt. Mária egész élete ebben a szóban foglalható össze; örömet szerzett Istennek; szeretete Őt.

Szeressük Mária példájára embertársainkat. Legyünk hozzájuk jók cselekedetben, — ha mindjárt mégoly apróságokban is; hisz az értéket nem annyira maga a cselekedet, mint inkább a lelkület adja. Legyünk hozzájuk jók szóban; ne bántsuk őket beszédünkkel soha. Legyünk jók gondolatban; ne ítéljük meg őket. Ez az igazi szeretet! Olyan kevés van belőle a világban, mert olyan kevesen követik Máriát a szeretet útján! Mi kövessük őt, s a szeretet hőseivé leszünk. Olyan nagy dolog a szeretet, hogy Szent János apostol élete végén mást nem is mondott híveinek, hanem folyton csak ezt ismételgette: fiacskáim, szeressétek egymást! . . .

Valójában a felebaráti szeretet által is Istent szeretjük. Maga Krisztus mondotta: amit felebarátaitok közül egynek a legkisebbet cselekesztek, nekem cselekszitek. Krisztus szinte azonosítja magát felebarátainkkal s azt mondja: Szeretsz engem? Örölnél, ha velem jót tehetnél? Alkalmat adok rá. Nézd, ott van az embertársad. Tégy jót vele. Én úgy veszem, mintha *velem személyesen* tettél volna jót. Ne azt nézd, hogy ő megérdemli-e vagy nem, hanem hogy *énvelem* teszel jót,

mikor őhöz vágy jó. Mária ilyen szemmel nézte a felebaráti szeretetet, azért tudott mindenkit szeretni. Ellenségeit, bántalmazóit is.

Tanuljunk a Szűzanyától alázatot. Olyan sok a kevélység a világban! . . . Az emberek azt akarják, hogy többnek lássanak, mint amik a valóságban. Előkelőbbnek, jobbnak, okosabbnak, gazdagabbnak mutatják magukat. A világban hihetetlenül sok bűnnek és rossznak gyökere a kevélység.

Oly szép a szerény, alázatos lélek! . . . Ibolyához szokták hasonlítani, de a hasonlat nagyon gyenge. Kedvesebb, drágább, bájosabb az alázatos lélek a világon mindennél! Nem csoda, ha a jó Isten a Szűzanyát főleg alázatossága miatt választotta ki az istenanyai méltóságra. De csodálatos volt Mária alázatossága! . . . Amilyen kevély a világ, olyan alázatos volt Mária. Vegyük Őt példaképünknek. Olyan kevés az igazán alázatos lélek a világon! Hadd legyen eggyel több, ha én is az leszek. Olyan sok kegyelemtől megfosztja a lelkeket a kevélység, amit megkapnának, ha alázatosak lennének! Legyek alázatos, hogy a jó Isten kegyelmeimnek ne legyen akadálya lelkemben. Az alázatosság szinte egyenlő az életszentséggel. Ha valaki alázatos, könnyen lehet szent, még ha sok bűne van is. Visszont ha valaki kevély, könnyen veszélyeztetni örök üdvösségét, ha egyébként sok szép lelki tulajdonsága van is.

Ne értsük félre az alázatosságot! Az nem bárgyúság, gyámoltalanság, tehetetlenség! Láttuk a Szűzanyánál, mi az igazi alázatosság. Óriási lelki erő! Igazi nagyság! Istenhez emel bennünket . . .

Kövessük Máriát az alázatosság útján!

Tanuljuk meg Máriától az Istennel való egyesülés művészetét is. Mária életének első pillanatától fogva a megszentelő kegyelem birtokában volt. Érdemszerző cselekedetei által napról-napra növekedett lelkében a kegyelem s ezáltal az istenközelség, az Istennel való egyesülés. Egyedülálló módon egyesült Istennel az anyaságban, mikor kilenc hónapon át méhében hordozta

az Úr Jézust, a megtestesült Istenembert. Azután Vele töltött harminc évet . . .

A keresztségben mi is egyesültünk Istennel, mikor elnyertük a megszentelő kegyelmet. Ez az egység folyton szorosabb lesz, a barátság folyton melegebbé válik, mikor érdemszerző cselekedetek által növeljük lelkünkben a kegyelmet, mikor Krisztusnak kedvében járunk, Neki örömet szerzünk életünkkel, mindennapi jócselekedeteinkkel.

Olyan könnyű az Úr Jézusnak örömet szerezni! Nem kell hozzá nagy dolog. Csupán jóakarat. Apró jócselekedeteket kell Érte végezni, hogy neki kedvében járjunk, — s ez elég. Ő csupán azt akarja, hogy lássa, hogy szeretjük Őt s gondolunk rá.

Van-e nemesebb, fönségesebb emberi hivatás, életcél, mint a jó Istennek örömet szerezni, Őt — ha szabad így mondani, — bizonyos értelemben boldoggá tenni! Olyan nagy, szent dolog ez — s olyan egyszerű, olyan könnyű! És olyan csodálatos módon növeli bennünk a kegyelmet és egyesít bennünket Istennel! . . . Tanuljunk a Szűzanyától a mindennapi élet apró jócselekedetei által a jó Istennek közelébe jutni . . .

Legcsodálatosabb módon egyesülünk Istennel a szentáldozásban. Olyan hasonló ez az istenközelség ahhoz, mely a Szűzanyáé volt az anyaság által! Isten-hordozóvá lett Mária; mi is Isten-hordozók vagyunk a szentáldozásban . . . Mi még gondolatban sem mertük volna elképzelni, hogy Krisztust hordozzuk Máriához hasonlóképpen . . . S maga Krisztus hív meg bennünket erre az Isten-hordozásra, Istennel való egyesülésre!

Mária Isten vérrokona lett az anyaságban. Mi is bizonyos értelemben Krisztus vérrokonai leszünk a szentáldozásban, mikor szent Testével és Vérével táplálkozunk. De csodálatos istenközelség ez! . . .

S ha lelkünk magába fogadta azt a sok kegyelmet, amit Istentől kapott, adjunk abból másoknak is, mint Mária, a tanító Szűz. Adjon elsősorban a szülő gyermekének szóval és példával, de adjon a felebarát

is felebarátjának. Tanítsunk másokat a jóra; vezessük a lelkeket Istenhez szóval, példával és imával. Tanuljunk az Apostolok Királynőjétől s legyünk mi is apostoli lelkek. A pap nem juthat el mindenkihez; pótoljuk mi a hiányt. Mi sokszor elérünk azokhoz is, ahova más — főleg lelkipásztor — nem tud eljutni. Apostolkodjunk saját családjunkban, környezetünkben, ismerőseink körében s minden embertársunknál, kivél a Gondviselés összehoz bennünket. Tegyük ezt szóval is, de főleg életünkkel, példánkkal. A szónak csak akkor van igazán hatása, ereje, ha egy élet nyomatéka fekszik rajta, ha a példa vonzóereje rejlik mögötte.

Mária példakép arra is, miként egyesíthetjük magunkban legszebben a természetes és természetfölötti erényeket, az „emberi” és „szent” életet. Mária imádkozik és dolgozik. Úgyes és elmélyedő. Jó háziasszony és szent édesanya. Főnséges és alázatos. Nemes és egyszerű. Éltrevaló és Istent kereső. Földön él és ég felé tör. Szép testben és lélekben. Minden megvan benne, amit ember és Isten szeret és megkíván.

Úgy fáj az embernek, mikor látja, hogy sokan nem értik meg, mi az életszentség. Félnek, hogy szentté lesznek, mert azt hiszik, hogy a szent — „nem erre a világra való”! Azt hiszik, ha valaki Istené, akkor a földi dolgokkal, kötelességgel, munkával nem törődhetik. Ha alázatos, akkor bárgyú. Ha imádságos lelkű, akkor nem lehet hasznát venni a munkában. Vagy fordítva: aki szent, annak nem szabad mosolyogni, vidámnak lenni; a szentéletű ember „természetellenes jelenség” a földön; szinte kirí a többiek közül s ellenszenves, visszataszító.

Tévedés. A szent a föld legértékesebb embere *földi szempontból is*. Élete a legszebb, legnemesebb emberi élet. Jót tesz, jót akar és jót gondol mindig és mindenkiről. Hűséges és pontos minden munkájában. A jó Isten által kapott tehetségeinek legjavát adja mindenütt. Olyan vidám és boldog, amilyent rajta kívül találni sem lehet: hisz övé a jó Isten, övé a mennyország! . . .

A szentet mindenkinek szeretni és tisztelni kell. Akit nem szeretnek, nem becsülnek nagyra, akitől húzódoznak, az nem igazán szent.

Találjon valaki a Szűzanyában csak egyetlen egy vonást is, mely rossz benyomást tenne az emberre! Ha ilyent találna valaki, azt kellene mondanunk: Uram, ez nem Mária hibája, hanem az ön fantáziájáé, vagy a festőé, kinek képe után ismeri Máriát. Tessék áttanulmányozni az evangéliumot s a szentatyák művei nyomán a szenthagyományt — és akkor tessék nyilatkozni, vajjon Mária egyénisége ellenszenvet keltő-e, vagy sem?! . . . Nincs az a férfilélek, mely annyira imponáló lenne s nincs az a női lélek, mely annyira vonzó volna, mint Mária lelke. Mária lelke az összes természetes és természetfeletti szépségek és jóságok legteljesebb kincsesháza, leggyönyörűbb harmóniája. Mária lelke olyan szép, amilyent csak Isten alkothatott. Lehet-e egészséges gondolkodású ember számára csak egyetlen vonás is az Úr Isten remekművében, ami nem a legvonzóbb, legnagyobb?

Mária csak annak a számára nem lehet vonzó példakép, aki letért az Isten útjáról, aki felfogásban, szándékban, cselekedetben egyaránt romlott. Az ilyen ellentétbe jut Máriával. Halljuk, mit ír erre vonatkozólag Theodotus püspök.

„Mária szűz, aki a női nemhez tartozik, azonban ment a női hibáktól. Ártatlan, szeplőtelen, sértetlen, tiszta, testben és lélekben szent; olyan, mint liliom a tövisek között. Nem tanulta el Éva bűneit, nem rontotta meg Őt az asszonyi hiúság . . . füleit nem mocskolta be tisztátalan beszéd, sem nyelvét ilyen szó, szemét ilyen kép; természetes arcszínét nem másította meg festékekkel . . . nem használt illatos keneteket . . . nem kapott menyasszonyi ajándékul emberektől fényes öltözetet; szívében nem állított bálványképet a világ hazug csalárdságának . . .”³⁹

³⁹ In Sanctam Mariam Dei Genitricem sermo.

Komoly, jó érzésű nő és férfi egyaránt azt mondja rá: ilyen az én női eszményképem . . .

Ha életünk olyan lesz, mint a Szűzanyáé volt, akkor halálunk is hasonlítani fog Mária halálához. A szeretet fogja a mi lelkünket is kiragadni a földi számkivetés honából s átvinni az örök hazába. Szeretet műve lesz a mi halálunk is, mint Máriáé volt. Magnificatos lélekkel távozunk a fölről.

„Mária példát adott nekünk, — írja Damiáni Péter, — hogy kövessük nyomdokait és olyanok legyünk, amilyen Ő volt.”⁴⁰

Szűzanyánk! „Vonj . . . utánad futunk keneteid illatára”.⁴¹

MÁRIA, A PAPOK ÉS SZERZETESNŐK PÉLDAKÉPE

Amiben példaképe Mária a világiaknak, férfiaknak-nőknek egyaránt, abban fokozottabb mértékben példaképe a papoknak és szerzetesnőknek.

Van azonban ezenkívül egy-két erény a papi és szerzetesi életben, ami nincs meg a világiaknál, vagy legalább is náluk nem kötelező s amiben éppen ezért Mária különösképpen, szinte kizárólag a papok és szerzetesek példaképe.

Ilyen erény az önként vállalt *szüzességi fogadalom*.

Mária volt az első, aki önként, az isteni kegyelem indítására örökös szüzességi fogadalmat tett. Követői ebben a papok és szerzetesnők.

Miért kívánja az Egyház ezektől a szüzességet? Ugyanabból az okból, melyből kifolyólag a Szűzanyától kívánta kegyelmi sugallata által. Azért, hogy magukat egészen a jó Istennek szentelhessék, hogy Istennel teljesen eggyé forrhasanak a szeretetben. Erre vonatkozólag írja Szent Pál: „*Akinek nincs felesége, arra*

⁴⁰ Sermo in Epiphania.

⁴¹ Énekek Éneke 1, 3.

*gondol, ami az Úré, hogyan tessék az Istennek. Aki-
nek pedig felesége van, arra gondol, ami a világé,
hogyan tessék feleségének; és meg van osztva. Mind
a férjtelen asszony, mind a szűz arra gondol, ami az
Úré, hogy testben és lélekben szent legyen; aki azon-
ban férjnél van, arra gondol, ami a világé, hogyan
tessék férjének.”⁴²*

Olyan csodálatos érték a papi és szerzetesi szü-
zesség, hogy az Egyház a legnagyobb támadások elle-
nére is mindig megtartotta és meg is fogja tartani a
szüzességet papjai és szerzetesei számára. Attól sem
fél az Egyház, hogy lesznek olyanok, kik hűtlenekké
válnak fogadalmukhoz. Ez a kár — bármennyire fáj-
dalmas és súlyos is — nem állhat arányban sohasem
azzal az értékkel, amit a hűségeselek áldozata nyújt a jó
Istennek. Az Egyház mindig követni fogja az Úr Jézus
tanácsát az örökös szüzességre vonatkozólag. Mindig
szem előtt fogja tartani, hogy szűz volt az Egyház Ala-
pítója és Örök Főpapja, Krisztus; szűz volt Edes-
anyja, Nevelőatyja, Előhírnöke, Keresztelő Szent János
és a Szeretett Tanítvány, Szent János apostol . . . Aki
nem él szűzi életet, nem képes a Szent Szívnek olyan
közelségébe jutni, mint a szűzek.

Mária példaképe a papoknak és szerzeteseknek
az *engedelmességben* is.

A Szűzanya engedelmes volt. A kegyelem leg-
finomabb hívására is készséges igennel válaszolt. A jó
Isten óhaját is azonnal és készséges lélekkel teljesítette.

A papok és szerzetesek bizonyos dolgokban
engedelmességre kötelezik magukat feljebbvalóikkal
szemben. Olyan mély értelme van az engedelmesség
erényének!

Mikor a pap és szerzetes engedelmeskedik, biztos
lehet abban, hogy a jó Isten akaratát teszi. Ennél jobbat
nem tehetne. Talán magában véve okosabbnak, meg-
felelőbbnek látszik az, amit inkább ő szeretne, mint
amit előljárója kíván; és mégis az a jó Isten akaratá,

⁴² I. Kor. 7, 32—34.

amit feljebbvalója kíván tőle. S mikor előjárója parancsát teljesíti, biztos lehet benne, hogy a jó Isten akaratát teljesítette. Hisz a jó Isten kívánja a feljebbvaló iránt való tökéletes engedelmességet.

Példakép a Szűzanya a *szegénységben* is.

Papi, szerzetesi szegénység . . . Mindegyiknek egyformának kell lennie. Igaz, hogy a világi papot nem kötelezi olyan fokú szegénység, mint a szerzeteseket, mégis lélekben teljesen szegénynek kell lennie. Ha van valamije, nem szabad hozzá ragaszkodnia, nem szabad szinte hozzá tapadnia; úgy kell élnie, mintha nem volna semmije; nem szabad nehézségébe kerülni, hogy valamijétől megváljon, — akár helyétől, állásától, munkakörétől vagy vagyonától.

Máriának igazán nem volt úgyszólván semmije. Úgy kereste Szent Józseffel együtt mindennapi kenyerét. A Gondviselés ide-oda hányta-vetette: Názáretből Betlehembe, Betlehemből Egyiptomba, innét ismét vissza . . .

De mély értelme van a szegénységnek is! Az embernek valamibe természetszerűleg bele kell kapaszkodnia. Vagy földi javakba, vagy Istenbe. Más lehetőség nincs. S ha földi javakba kapaszkodik, akkor nem Istenbe. Aki tehát lemond minden földi jóról, minden vagyonról, elereszt mindent, az két kézzel fog belekapaszkodni a jó Istenbe. — „Az Úr az én örökségem . . .”, mondja a fiatal klerikus, mikor megteszi az egyházi rend felé az első lépést . . .

A Szűzanya tehát a papok és szerzetesek előtt járt tisztaságban, engedelmisségben, szegénységben. Nem lett volna kénytelen vele. De hívta őt a kegyelem. S ő követte a kegyelem hívását. A szegénység által elszakadt mindentől a földön, hogy teljesen Istenbe kapaszkodjék; a tisztaság által osztatlanul őrizte magának szívét, hogy egészen Istenének adhassa; az engedelmisség által soha nem kockáztatta, hogy saját akaratát követve esetleg Isten akaratára ellen cselekszik: mindig az Ő akaratát teljesítette.

De csodálatos hármás eszköz ez a hármás erény a papok és szerzetesek életében! Olyan, mint a Szűzanya életében volt, ha olyan lélekkel használjuk fel azokat, mint a Szűzanya használta.

MÁRIA DICSÉRETE

Ha ezerszámra írnók a könyveket, akkor sem tudnánk írásba foglalni azt a sok dicsőítő szót, melyet az egyházatyák a Szűzanyáról mondtak.

Álljon itt példa gyanánt egy a százezer közül.

„Oh sérthetetlen szűz liliom! Oh Boldogságos szent Szűz! Te vagy az élő Isten élő temploma, a Szentlélek szentélye . . . illatok drága tárháza, minden gyönyörűség paradicsoma . . . *Az Úr van teveled: szívedben, méhedben; veled van cselekedeteidben, szavaidban; veled van, hogy megszenteljen, megőrizzen, benned lakozzék; veled van, hogy szűzből édesanyává tegyen, szolgálóleányból királynővé, földiből égivé . . . Az Úr van teveled: az Atya a Fiúval, a Fiú a Szentlélekkel. Az osztatlan Szentháromság. És ezért áldott vagy te az asszonyok között, ki egyedülálló érdemekkel dicsekszel, — áldott vagy te, ki üdvösséget hozó asszony vagy, áldott vagy te, ki szűz és édesanya vagy. Oh áldott asszony az asszonyok között! Oh különösképen áldott az összes áldottak között! . . . Oh égi bölcsesség kincsházából származó csodásértékű igazgyöngy, melyet a teljes Szentháromság ékesített fel! Oh anya és anyák dicsősége! Oh csodálatos asszony, kinek születésén maga a római Anyaszentegyház elcsodálkozik s bámul a természet, mert ilyen még nem látott. Két olyan dolog, mely meghaladja elménket; melyet csak hitünkkel lehet megfogni: hogy aki szűz, az édesanya, és aki Isten, az ember is . . . Igazán áldott vagy az asszonyok között, mert csodálatos orvosság vagy, szűzek ékessége, ártatlanság tükre, tisztaság példaképe, kit szűzek követnek . . . Igazán áldott vagy te az asszonyok között, mert áldott a neved, áldott anya-*

ságod, áldottak szavaid, áldott alázatosságod, áldott kegyelemmel teljes lelked, áldott sértetlenséged."⁴³

Azt hinné az ember, hogy ennél szebbet a Szűzanyáról mondani már nem lehet. S talán igaz is.

És mégis. Mi ez a dicshimnusz a valósághoz? Ez a magasztaló beszéd a Szűzanya lelkének igazi szépségéhez?

. . . Semmi.

Igen, semmi . . .

Ilyen Szűz Mária lelke . . .

⁴³ S. Bernardus, De laude Mariae Virginis.

Befejezés

Sok gyönyörű Mária-kép és szobor van a világon. De talán egyik sem annyira megkapó, mint a jeruzsálemi Golgotán álló Istenanya-szobor.

Oh az a szempár! . . . Fény és könny csillog benne. A kegyelem tündöklő fénye és a szenvedés könnyóceánja . . . Mária lelkének kegyelmi szépsége a fájdalom által kisajtott könnycseppek prizmáján törik meg itt . . .

Aki látta ezt az arcot, ezt a szempárt, annak csak egy vágya lehet: szeretni a *Fájdalmas Anyát* . . .

„Őt pedig akkor szeretjük igazán, ha tökéletesen követjük erényeiben és életében, — Őt, aki senki és semmi mást nem szeretett, csak egyedül Istent.”⁴⁴

⁴⁴ S. Paschasius Radbertus: Expositio in Psalm. 44. (L. Bou-rassé, IV. 599).

TARTALOM

Bevezetés	3
<i>I. Isten tervében</i>	<i>5</i>
1. — Öröktől fogva	6
2. — Első ecsetvonások	8
3. — Közelebb a megvalósuláshoz	11
a) Éva és Mária	11
b) Más őszövegségi asszonyok és Mária	13
4. — Minden Máriáért	17
<i>II. A földön</i>	<i>19</i>
Szürke számok	20
A szép Istenanya	25
A) Krisztus előtt	28
1. — Szeplőtelen Fogantatás	28
2. — Gyermekévek	34
3. — Eljegyzés	37
4. — Üdvözlégység	40
5. — Mária erényei	43
a) Tisztaság	43
b) Alázatosság	49
c) Gondviselésbe vetett bizalom	56
B) Krisztussal	63
1. — Isten Anyja	63
2. — Magnificat	68
3. — Mária hite	75
4. — Vértanúk Királynője	82
5. — Szenvedés és szeretet	89
6. — Kettős szeretet	91
7. — Okosság	98
8. — Csodák Mária életében	103
9. — Látszólagos ellentétek	106

C) Krisztus után	110
1. — Vágyódó Szűz	111
2. — Imádkozó Szűz	114
3. — Tanító Szűz	119
4. — Beteljesedés	121
5. — Szeretet műve	127
6. — Isten szemével	129
<i>III. Az égben</i>	<i>133</i>
1. — Feltámadott	134
2. — Királynő	139
3. — Mennyország	141
4. — A Szűzanya munkája az égben	144
a) Irgalmasság Anyja	145
b) Közbenjárónk	147
5. Boldognak hirdetnek	149
Mária a mi életünkben	154
Mária a papok és szerzetesnők példaképe	167
Mária dicsérete	170
Befejezés	172

